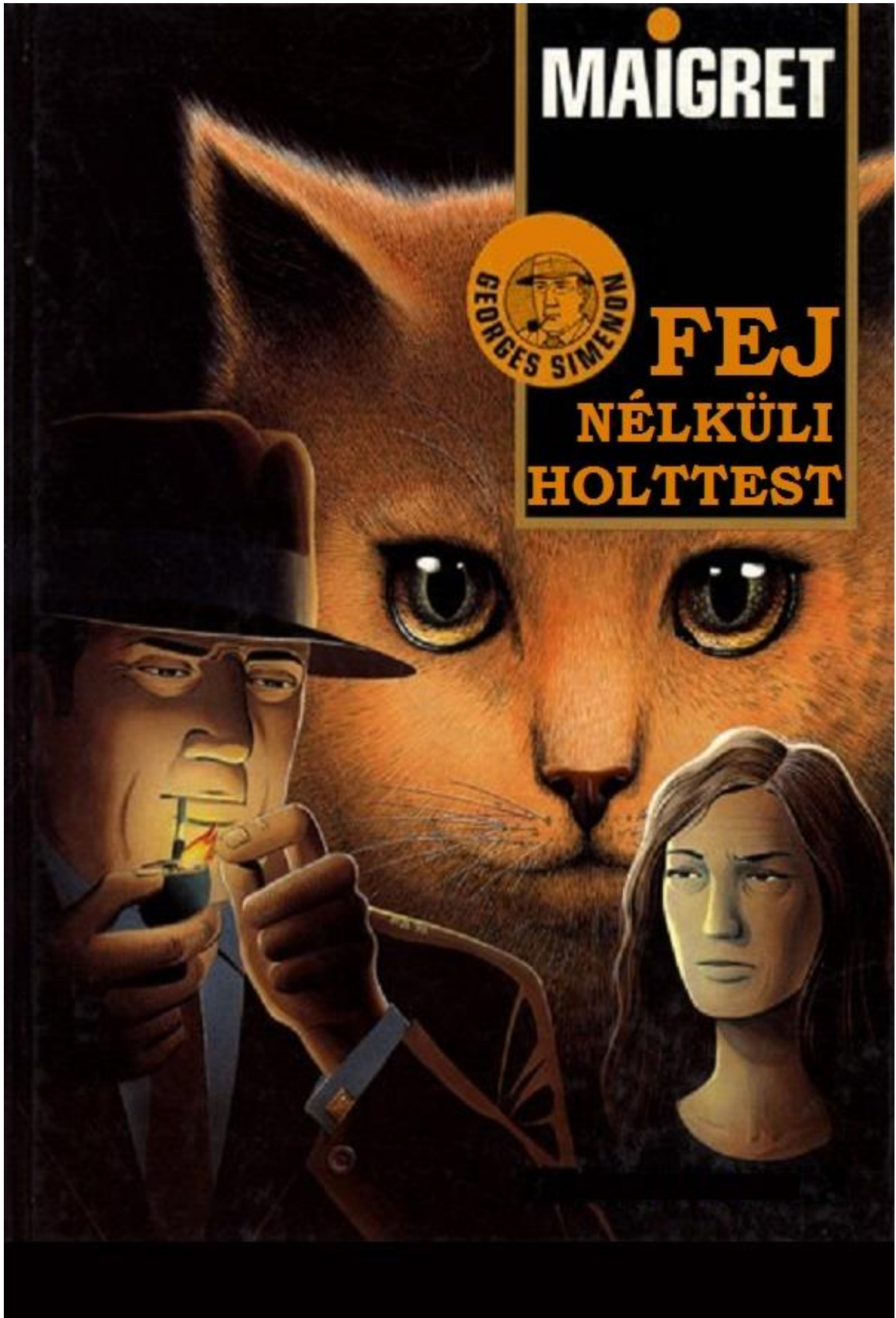

MAIGRET

**FEJ
NÉLKÜLI
HOLTTEST**

GEORGES SIMENON

FEJ NÉLKÜLI HOLTTEST

KOLONEL
1990

A könyv eredeti címe: Maigret et le corps sans tête

MesterDetektív Kiskönyvtár 6.

Fordította: Tóth Gábor

A fordítást ellenőrizte: Szabó Edit

A regény fontosabb szereplői

Maigret felügyelő

Lapointe felügyelő

Comélieau vizsgálóbíró

Omer Calas biztró tulajdonos

Aline Calas, a felesége

Lueette Calas, a lánya

Antoine Cristin küldönc

Dieudonné Pape szállítási ellenőr

Canonge közjegyző

1. A Naud testvérek felfedése

Még csak halványan világosodott, amikor Jules, a Naud testvérek idősebbike megjelent az uszály fedélzetén. Először a feje, a válla, majd nagy, lompos teste bukkant elő. Fésületlen, lenszőke haját dörzsölgetve nézte a zsilipet, a Jemmapes rakpartot balra, a Valmy rakpartot jobbra. Mialatt megsodorta és elszívta cigarettáját a reggeli friss levegőn, felkapcsoltak egy lámpát a Récollets utca sarkán lévő bisztróban.

A rossz fény miatt az épület nyersebb sárgának tűnt, mint általában. Popaul, a főnök szintén fésületlenül lépett ki a járdára, hogy felhúzza a redőnyt.

Naud átlépett a hajópallón, és második cigarettáját sodorva elindult a rakparton. Amikor testvére, Robert előbukkant egy fedélzeti nyílásból, láthatta őt a kivilágított bisztróban a pultra könyökölve, és a tulajt, amint egy kis szeszt önt a kávéjába.

Úgy látszott, mintha Robert a sorára várna. Ugyanazokkal a mozdulatokkal sodort egy cigarettát, mint bátyja. Mikor az idősebbik kilépett a bisztróból, ő is elindult, és az utca közepén találkoztak.

– Beindítom a motort – mondta Jules. Voltak napok, amikor nem váltottak tíznél több mondatot egymással. Hajójuknak „A Két Testvér” volt a neve. Egy ikerpárt vettek feleségül, a két család együtt élt a hajón.

Robert elfoglalta bátyja helyét Popaul kávészagú bisztrójában.

– Szép nap – mondta röviden Popaul.

Naud megelégedett annyival, hogy az ablakon át nézze a rózsaszínes eget. Először a kémények teltek meg étellel, aztán a cserepekről és palákról csakúgy, mint az úttestről, az éjszaka utolsó óráinak vékony zúzmararétege kezdett eltűnni.

Lehetett hallani a dízel köhécselését, az uszály hátulja már fekete füstöt köpködött. Naud a pultra tette az aprót, ujjával megérintette sapkáját, és újból átszelte a rakpartot.

Az egyenruhás zsilipőr megjelent a zsilipkamránál, és a kamra kinyitásához készülődött. Nagyon messziről, a Valmy rakpartról lépéseket lehetett hallani, de még nem lehetett látni senkit. A hajó belsejéből, ahol az asszonyok kávéét készítettek, gyerekhangok hallatszottak.

Jules újból megjelent a fedélzeten, szemöldökét ráncolva hajolt ki a hajóból. Testvére rögtön megértette, mi a baj. Épületkövet rakodtak Beauval-nál, az Ourq-csatorna 48-as mérföldkövénel.

Mint majdnem mindig, néhány tonnával túlterhelték az uszályt, és már az előző napon is, mikor a

La Villette-medencéből a Saint-Martin-csatornába értek, felkavarták az iszapot.

Márciusban általában van elég víz. Ebben az évben azonban már két hónapja nem esett.

A zsilipkamra kinyílt, és Jules a kormánykerékhez ment. Testvére közben a hajóköteleket oldotta el. A hajócsavar forogni kezdett, és amitói tartottak, az bekövetkezett: a felkavart iszap a felszínre jött.

Robert teljes súlyával a rúdnak nehezedve próbálta a hajó elejét ellökni a parttól. Úgy tűnt, mintha a csavar üresben forogna. A zsilipőr már hozzászokott az ilyesmihez, és nyugodtan várt.

Hirtelen egy koccanás, majd egy furcsa fogaskerékzaj hallatszott, mire Robert a testvére felé fordult, aki közben leállította a motort. Egyikőjük sem tudta, mi történt. A csavar nem érhetett le teljesen, mert a kormánylapát egy része védte. Valami beleakadhatott, talán egy régi hajókötel, azokból sok van a csatornák mélyén. Ha így van, akkor nehéz lesz megszabadulni tőle.

Robert hátrament, és a hajóból kihajolva egy hosszú rúddal próbálta az átláthatatlan vízben megtalálni a hajócsavart, míg Jules egy rövidebb csákljáért ment. Felesége, Laurence megjelent a fedélzeti nyílásban.

– Mi az?

– Nem tudom.

Csöndben kezdtek a csavar körül kotorászni a két rúddal. Néhány perccel később a zsilipőr, Dambois, akit mindenki csak Charles-nak hívott, a rakpartra ment, hogy figyelje őket. Nem kérdezősködött, csak csendben szívta megdrótozott pipáját.

Néhány siető járókelő haladt a La Republique felé, többségükben egyenruhás ápolónők, akik a Saint-Louis Kórházba igyekeztek.

– Megvan?

– Azt hiszem.

– Kötél?

– Fogalmam sincs.

Jules Naud-nak sikerült beakasztania a csáklját valamibe, és kis idő után egy elszakadt újságpapírba csomagolt különös tárgy jelent meg a felszínen. Egy emberi kar volt, amely a vízben már sápadt színt és a döglött hal állagát vette fel.

Depoil, a Jemmapes rakpart legvégén levő hármaskörzet őrpáncsnoka éppen befejezte éjszakai szolgálatát, amikor az idősebb Naud alakja megjelent az ajtóban.

– A Récollets zsilipnél vagyok „A Két Testvér” nevű hajómmal. Az indításnál a csavar beleakadt valamibe, és egy férfi karja került a felszínre.

Depoil már 15 éve volt a X. kerületben, és ugyanúgy meglepődött, mint később az összes rendőr, aki tudomást szerzett a karról.

– Férfi? – kérdezte hitetlenkedve.

– Igen, férfi. A kart barna szőr borítja, és ...

Rendszeresen találtak hullákat a Saint-Martin-csatornában. Általában egyben voltak a holttestek. Öreg csavargók például, akik túl sokat ittak, és beleestek a csatornába, vagy bűnözők, akiket a rivális banda egy késszúrással tett hidegre.

A feldarabolt holttestek sem voltak ritkák, évente átlagban kettő vagy három, de amilyen régre csak vissza tudott emlékezni Depoil őrpáncsnok, mindig női testek voltak. Tíz esetből legalább kilencszer lecsúszott prostituált az áldozat, azok közül, akik éjjel az üres telkek körül lófrálnak.

„Szadista bűncselekmény” volt a jelentésben általában.

A rendőrök ismerték a körzetet, naprakész listákkal rendelkeztek a gyanús egyénekről. Általában néhány nap alatt sikerült elfogni egy bűnügy elkövetőjét, akár lopásról, akár fegyveres támadásról volt szó. Ellenben ritkán kaptak el daraboló gyilkosokat.

– Elhozta? – kérdezte Depoil.

– A kart?

– Hol hagyta?

– A rakparton. Továbbindulhatunk? Le kell csorognunk az Arsenal rakpartig, ahol már várnak minket, hogy kirakodjunk.

Az őrpáncsnok meggyújtott egy cigarettát, először a központnak jelentette a történetet, majd a körzet nyomozótisztjét, Magrint hívta.

– Elnézését kérem, hogy felébresztettem. Két hajós talált egy férfikart a csatornában... Nem! Férfikart... Igen, én is meglepődtem... Hogyan?... Igen, itt van... Megkérdezem tőle...

Anélkül, hogy letette volna a kagylót, Naud-hoz fordult.

– Mit gondol, sokáig volt vízben?

Az idősebb Naud megvakarta a fejét.

– Attól függ, mit nevez hosszú időnek.

– Erősen bomlott állapotban van?

– Nem mondhatnám. Véleményem szerint két vagy három napja lehet ott...

A rendőr elismételte a készülékbe:

– Két vagy három nap...

Egy ceruzával játszadozva hallgatta a nyomozótiszt utasításait.

– Továbbindulhatunk? – ismételte meg kérdését Naud, miután a rendőr letette a kagylót.

– Még nem. A nyomozó szerint további testrészek is beleakadhatnak az uszályba, és ha továbbengednénk, azok eltűnhetnek.

– De hát nem maradhatunk ott a végtelenségig. Már így is négy hajó várakozik türelmetlenül mögöttünk.

Az órparancsnok, aki közben egy másik számot hívott, várta, hogy beleszóljanak a vonal túlsó végén.

– Halló! Victor? Felébresztettek?... Már reggelizel?... Annál jobb. Munkám van számodra.

Victor Cadet nem messze lakott a Chemin-Vert utcában. Ritkán múlt el úgy egy hónap, hogy ne vették volna igénybe szolgáltatásait. Valószínűleg ő hozta felszínre a legtöbb tárgyat, köztük emberi holttesteket a Szajnából és a párizsi csatornákból.

– Értesítem a segédemet.

Reggel hét óra volt. A Richard-Lenoir körúton Madame Maigret frissen és már felöltözve készítette a konyhában a reggelit, miközben férje még aludt. A Orfèvres rakparton Lucas és Janvier hat órakor vették át a szolgálatot. Lucas volt az, aki először értesült a csatornában talált karról.

– Különös! – dünnyögte Janvier-hez intézve szavait. – Találtak egy kart a Saint-Martin-csatornában, de nem nőé.

– Férfié?

– Mi más lehetne?

– Lehetne egy gyereké is.

Ilyen is volt egyszer, három évvel ezelőtt.

– Értesíti a főnököt?

Lucas az órájára pillantott, és megrázta a fejét.

– Nem sürgős. Várjuk meg, míg megissza a kávéját.

Nyolc óra előtt tíz perccel már jelentős csoportosulás volt „A Két Testvér” körül. Egy őrmester próbálta a kíváncsi tömeget távol tartani a kövön fekvő, ponyvával letakart tárgytól. Közben megérkezett Victor Cadet csónakja is.

Cadet olyan magas volt, hogy az ember azt gondolta volna, méretre csináltatta a bűvárruháját is. Segítőtársa ellenben egy kis öregember volt, aki munka közben bagót rágott, és nagy barnákat köpött a vízbe. Ő készítette elő a létrát, a pumpát, és végül ő csavarozta a hatalmas rézgömböt Victor nyakára.

Két asszony és öt gyerek tartózkodott „*A Két Testvér*” hátulján. Mindegyikük haja szinte fehér, rikító szőke. Az egyik asszony terhes volt, a másik egy kisbabát tartott karjában.

A napfény a Valmy rakpart házaira ragyogott, és olyan világos, vidám lett minden, hogy hirtelen az ember nem is tudta, miért van olyan gyászos híre ennek a rakpartnak. A vállalatok ugyan nem voltak újak, a fehér vagy a sárga már elhalványult, de ezen a márciusi reggelen az egész olyan könnyednek tűnt, mint egy Utrillo-kép.

Négy uszály várakozott „*A Két Testvér*” mögött. Mindegyiken ruha száradt a kifeszített köteleken, és a szülők igyekeztek a gyerekeket nyugton tartani. A kátrány szaga elnyomta a csatorna kellemetlen bűzét.

Negyed kilenckor Maigret a második csésze kávéját itta ki, és éppen a száját törölte meg, mielőtt rágyújtana első pipájára. Ekkor telefonált Lucas.

– Azt mondd, egy férfikar? – ő is megdöbbsent. – Nem találtak semmi mást?

– Victor, a bűvár már elkezdte a keresést. Minél hamarabb szabaddá kell tennünk a zsilipet, különben dugó lesz.

– Ki foglalkozott idáig az üggyel?

– Judel, a X. kerület egyik felügyelője. Egyszerű, átlagos ember, de lelkiismeretes. Odamegy, főnök?

– Nem nagy kerülő.

– Akarja, hogy valamelyikünk odamenjen?

– Kik vannak az irodában?

– Janvier, Lemaire ... Várjon csak! Most érkezik Lapointe is.

Maigret töprengett egy pillanatig. Lehet, hogy jelentéktelen ügyről van szó, és ebben az esetben Judel folytathatja a nyomozást. Eleinte azonban nem lehet tudni! Ha egy női karról lenne szó, Maigret nyugodtan lefogadná, hogy rutindolog az egész. Mivel azonban egy férfikarról van szó, minden lehetséges. Ha bonyolultabb ügy lesz belőle, és ő veszi kézbe az ügyet, akkor az elkövetkező napokat nagyban fogja befolyásolni mostani választása, ugyanis szerette ugyanazzal a felügyelővel befejezni az ügyet, amelyikkel elkezdte.

– Küldjed Lapointe-et.

Már egy ideje nem dolgozott vele; fiatalsága és lelkesedése mulattatta, meg az, hogy zavarba jött, ha azt hitte, hibát követett el.

– Értesítsem a főnököt?

– Igen. Biztos el fogok késni az eligazításról.

Március 23-a volt. Hivatalosan már két napja itt a tavasz, és amit nem mondhatunk el minden évben, most érezni is lehetett a levegőben, még hozzá annyira, hogy Maigret majdnem kabát nélkül indult el.

A Richard-Lenoir körúton fogott egy taxit. Nem volt egyenes buszjárat, és ilyen időben nem lehet bezárkózni egy metrókocsiba. Ahogyan számította, Lapointe előtt érkezett a récollets-i zsiliphez. Megtalálta Judel felügyelőt, aki a csatorna fekete vizét fürkészte.

– Nem találtak semmi újat?

– Még nem, főnök. Victor éppen az uszályt járja körül, hátha ráakadt még valami.

Még jó tíz perc telt el, mire a bugyborékok jelezték, hogy Victor nemsokára felbukkan. Közben Lapointe is megérkezett a bűnügyi rendőrség fekete kocsiján. Victor társa sietve csavarozta le a rézsisakot. A bűvár rögtön rágyújtott, és körülnézett. Megpillantotta Maigret-t, és kezével barátságosan üdvözölte.

– Semmi új?

– Ebben a szektorban semmi.

– Az uszály továbbindulhat?

– Biztos vagyok benne, hogy nem akad bele semmibe, hacsak nem az iszapba.

Robert Naud, aki hallotta ezt, odavetette testvérének:

– Indítsd be a motort.

Maigret Judelhez fordult.

– Megvan a vallomásuk?

– Igen, aláírták. Egyébként még legalább négy napig az Arsenal rakparton fognak rakodni.

Az Arsenal körülbelül két kilométerrel volt lejjebb, a Bastille és a Szajna között.

Időt vett igénybe, míg elindították a hajót, mert az alja leért, végül mégis sikerült bejutnia a zsilipkamrába, és rázárták a kapukat.

A kíváncsiskodók többsége már szétoszlott. Akik maradtak, azoknak semmi dolguk nem volt, és valószínűleg egész nap itt maradnak.

Victor nem vette le gumiöltözékét.

– Ha vannak egyéb darabok – magyarázta –, akkor azok feljebb vannak. A combok, a törzs és a fej nehezebbek, mint a kar, és kisebb az esély, hogy lejjebb kerüljenek.

Semmilyen áramlatot nem lehetett észrevenni a felszínen, és a hordalékok is szinte mozdulatlanul lebegtek.

– Természetesen itt nincs olyan áramlat, mint a folyóban, de minden zsilipnyitásnál keletkezik egy szinte láthatatlan áramlat a két zsilip közötti csatornaszakaszon.

– Tehát egészen a következő zsilipig kéne átkutatni a csatornát?

– A hivatal fizet, és maga parancsol – összegezte Victor két cigarettaszívás között.

– Sok időt vesz igénybe?

– Attól függ, hol találom meg a többi testrészt. Persze, ha egyáltalán a csatornában vannak.

Miért dobták volna a test egyik részét a csatornába, a másikat pedig például egy üres telekre?

– Folytassa!

Cadet intett társának, hogy kösse ki feljebb a csónakot, és elkezdte visszacsavarozni a rézsisakot.

Maigret félrevonta Judelt és Lapointe-et. Kis csoportot alkottak a rakparton, és a kíváncsiskodók a hivatalos személyeknek kijáró tisztelettel figyelték őket.

– Át kéne kutatni a környék üres telkeit és építkezéseit.

– Már gondoltam rá – mondta Judel. – Az utasításait vártam a kezdéssel.

– Hány emberrel rendelkezik?

– Ma reggel kettővel. Délután talán hárommal.

– Próbálja megtudni, hogy az elmúlt napokban volt-e a környéken verekedés, segélykiáltások.

– Igen, főnök.

Maigret otthagytott egy egyenruhás rendőrt, hogy őrizze a letakart leletet.

– Jössz, Lapointe?

A sárgára festett sarki bisztró felé indult. Benyitott a „Chez Popaul” feliratú üvegajtón. Néhány munkás az uzsonnázott a pultnál.

– Mit parancsol? – kérdezte a tulaj.

– Van telefonjuk?

Ugyanabban a pillanatban észre is vette. Fali készülék volt a pult mellett, nem külön fülkében.

– Gyere, Lapointe.

Nem akart közönség előtt telefonálni.

– Nem isznak semmit?

Popaul sértve érezte magát, ezért a nyomozó megígérte neki:

– Majd később.

Csak találnak egy telefonfülkés bisztrót.

A rakparton rozoga, földszintes házakat ugyanúgy lehetett látni, mint bérházakat, műhelyeket és nagy irodaház-építkezéseket.

A csatorna túloldalán látható volt a rendőrőrs kifakult zászlaja, és hátul a Saint-Louis Kórház sötét tömbje. Közel háromszáz métert mentek, mielőtt a nyomozó benyitott volna egy sötét bisztróba. Két lépcsőfokot kellett lefelé haladni. Kis, sötétpiros kockákkal volt kikövezve a helyiség, mint a marseille-i házak.

Senki sem volt a helyiségben, csak egy nagy, vörös macska, amely lustán felkelt a kályha mellől, és eltűnt egy félig nyitott ajtó mögött.

– Valaki! – kiáltotta Maigret.

Hallani lehetett egy kakukkosóra tiktakját. Tömény szesz és bor szaga terjengett. Valami mozgás volt a hátsó szobában. Egy unott női hang szólt ki:

– Egy pillanat!

A füstszínű plafon alacsonyan volt, a falak megfeketedtek. A teremben félhomály uralkodott, csak néhány napsugárnak sikerült behatolnia, mint egy templomablakon. Egy falra akasztott kartonpapíron a következőt lehetett olvasni:

Uzsonna minden időpontban!

Egy másik feliraton pedig:

Saját ételt is lehet fogyasztani!

Ebben az időpontban ez láthatólag nem vonzott senkit; valószínűleg a két rendőr volt az első vendég a nap folyamán. Volt egy telefonfülke a sarokban, Maigret azonban megvárta, hogy a nő megjelenjen.

Mikor előbukkant, még az utolsó hajtűket igazgatta sötétbarna, majdnem fekete hajában. Sovány, kortalan volt, talán negyven-negyvenöt éves.

Barátságosan, mogorva arccal közeledett.

– Mit akarnak?

Maigret Lapointe-re pillantott.

– Jó a fehérboruk?

A nő a vállát vont.

– Két pohár fehérbort kérek. Van egy tantusza a telefonhoz?

Bezárkózott a fülkébe, és felhívta az ügyész irodáját, hogy jelentést tegyen. Az ügyész-helyettes vette föl a vonal végén. Ugyanúgy meglepődött, mint a többiek, mikor meghallotta, hogy a kihalászott kar egy férfié.

– Egy bűvár folytatja a kutatást. Úgy gondolja, ha van ott még valami, azt följobb kell keresni. A magam részéről azt kérném, hogy doktor Paul minél előbb vizsgálja meg a kart.

– Vissza tudom hívni? Megpróbálok most beszélni vele, és utána visszahívnom.

Maigret beolvasta a helyettesnek a készüléken lévő számot, és visszament a pulthoz, ahol már két teli pohár várta őket.

– Egészségére! – fordult a nőhöz.

Úgy tűnt, mintha az asszony nem hallaná. Minden vendégszeretet nélkül figyelte őket, alig várta, hogy elmenjenek, és visszatérhessen az elfoglaltságához, minden bizonnyal az öltözködéshez.

Valaha szép lehetett, de most a szeme, a szája, az egész teste a fáradtság jeleit viselte. Talán beteg, és a rohamot várja? Vannak emberek, akik tudják, hogy ekkor és ekkor újrakezdődik a szenvedésük, és olyan némán, feszülten várják, mint a kábítószeresek az újabb dózist.

– Vissza fognak hívni telefonon – mondta bocsánatkérő hangon Maigret.

Mint minden bár, presszó vagy bisztró, ez is teljesen nyilvános volt, mégis mindkettőjüknek volt egy olyan érzése, hogy zavarnak, olyan környezetbe hatoltak be, ahol semmi keresnivalójuk.

– Jó a bora.

Igaza volt. A párizsi bisztrók többségében termelői bort hirdetnek, de az esetek többségében egyenesen Bercyből származó hamisított bort adnak. Ezen azonban érződött a vidéki termőföld, amit a nyomozó megpróbált azonosítani.

– Sancerre? – kérdezte.

– Nem. Egy Poitiers melletti kis faluból származik. Ezért van egy kis kovakőmellékíze.

– Családja van arrafelé?

Nem válaszolt, és Maigret csodálta, amiért olyan mozdulatlanul, kifejezéstelen arccal tudja őket figyelni. A macska az asszony lábához dörgölődött.

– A férje?

– Elutazott borért.

Láthatólag nem volt kedve társalogni. A telefon akkor szólalt meg, amikor a nyomozó intett neki, hogy töltse meg a poharakat újra.

– Igen, én vagyok. Sikerült elérnie Pault? Ráér? Egy óra múlva? Jó, ott leszek!

Tekintete elkomorult, amikor a folytatást meghallotta. A helyettes ügyész arról tájékoztatta, hogy az ügyet Coméliau vizsgálóbírónak adták, a leg-konformistább, legakadékoskodóbb bírónak az egész ügyészségen.

– Külön kérte, hogy folyamatosan tájékoztassa.

– Tudom.

Ez azt jelentette, hogy Maigret-t naponta ötször vagy hatszor fel fogja hívni Coméliau, és minden reggel személyesen kell majd beszámolnia neki.

– Végül is – sóhajtott –, csak lesz valahogy!

– Nem az én hibám, felügyelő' úr. Ő volt az egyetlen szabad vizsgálóbíró, és...

A nap besütött a bisztróba, és elérte Maigret poharát.

– Megyünk! – jelentette ki, miközben pénzt húzott elő a zsebéből.

– Mennyivel tartozom?

Útközben beosztottjához fordult.

– Kocsival jöttél?

– Igen. A zsilip közelében hagytam.

A bor pirosra festette Lapointe arcát, csillogott a szeme. Onnan, ahol voltak, látható volt a kíváncsiak tömege, akik a bűvárt figyelték. Mikor Maigret és beosztottja a helyszínre értek, Victor társa egy, a csónakban heverő és az elsónél nagyobb csomagra mutatott.

– Egy láb – mondta, miután köpött egyet a vízbe.

A csomagolás jobb állapotban volt, mint az előzőnél, de azért Maigret-nek semmi kedve sem volt közelről megvizsgálni.

– Gondolod, hogy hívjunk egy furgont? – kérdezte Lapointe-et.

– Van hely a csomagtartóban is.

Egyiküknek sem volt ínyére a dolog, de nem akarták megvárakoztatni a törvényszéki orvost, akivel találkozzuk volt.

– Mit csináljak? – kérdezte Lapointe. Maigret inkább nem válaszolt, és a fiatal felügyelő, legyőzve undorát, a kocsihoz vitte a két csomagot.

– Van szaga? – kérdezte tőle Maigret, amikor visszajött.

Lapointe a kezeit távol tartva testétől, egy grimasszal jelezte, hogy igen.

Paul doktor már fehér köpenyben és gumikesztyűben egymás után szívta a cigarettákat. Gyakran mondogatta, hogy a dohány az egyik legbiztosabb szer a fertőzések ellen, és sokszor előfordult, hogy egy boncolás alatt elszívott két doboz cigit. Mindig jókedvűen dolgozott, a márványasztalra hajolva magyarázott két slukk között.

– Természetesen most még semmi véglegeset nem mondhatok. Először is szeretném látni a test többi részét, amiből többet tudhatok meg, mint egy karból és egy lábból. El kell végeznem néhány vizsgálatot, mielőtt bármit is kijelenthetnék.

Hány éves?

– Hát, amennyire első látásra meg tudom ítélni, a férfi ötven és hatvan között volt, közelebb az ötvenhez, mint a hatvanhoz. Nézze ezt a kezét.

– Mit kéne látnom?

– Széles és erős kéz, amellyel valaha nehéz munkát végeztek.

– Munkáskéz?

– Nem, inkább paraszté. Le merném azonban fogadni, hogy ez a kéz már évek óta nem fogott nehéz szerszámot. A férfi nem volt ápolat, láthatja a körmökön, főleg a hüvelykujján.

– Csavargó?

– Nem hiszem. Ismétlem, várom a többi részét, hogy biztosat mondhassak.

– Régóta halott?

– Ez megint csak hipotézis, ne vegye biztosra, mert lehet, hogy pont az ellenkezőjét fogom mondani estére vagy holnap. Egyelőre három napra fogadnék. Többre nem, sőt, inkább kevesebbre.

– Nem az elmúlt éjjel?

– Nem, de az azelőttin talán.

Maigret és Lapointe szintén dohányoztak, és tekintetükkel kerülték a márványasztalt. Ellenben úgy tűnt, Paul doktor örömmel végzi a munkáját. Boszorkányos ügyességgel mozgatta szerszámait.

Éppen átöltözni készült, amikor Maigret-t telefonhoz hívták. Judel volt az a Valmy rakpartról.

– Megtaláltuk a törzset! – jelentette izgatottan.

– A fejét nem?

– Még nem. Victor azt állítja, azt nehezebb lesz, mivel a súlya valószínűleg jobban benyomta az iszapba. Talált egy üres irattárcát, és egy női táskát is.

– Közel a törzshöz?

– Nem. Messzebb. Úgy látszik, nincs kapcsolat a holttest és a tárgyak között. Victor azt mondja, ahányszor bemerül a csatornába, mindig talál egy bolhapiacra való tárgyat. Nem sokkal a törzs megtalálása előtt egy összecsucskható ágyat és két pitlit hozott a felszínre.

Paul – a testétől eltartva a kezét – várt, hogy lehúzza-e a kesztyűjét.

– Van valami új? – kérdezte.

Maigret intett, hogy igen, majd folytatta a beszélgetést.

– El tudná most küldeni a törzset a törvényszéki orvostani intézetbe?

– Igen.

– Itt megvárom. Siessen, mert Paul doktor...

Kint várakoztak, ahol kellemesebb és frissebb volt a levegő, közben az Austerlitz hídon való szüntelen jövés-menést figyelték. A Szajna túlsó partján, a Magasins Généraux előtt néhány uszályról rakodtak ki. Volt valami fiatalos, vidám könnyedség ezen a reggelen a párizsi forgatagban, egy évszak kezdődött, egy új tavasz, és az emberek optimisták voltak.

– Gondolom, sem tetoválás, sem sebhely nincs a testen.

– Azokon a részeken, melyeket megvizsgáltam, nincsenek.

– Nagyon szőrösnek tűnik.

– Igen. El tudom képzelni azt a típust, amelyikéhez tartozik. Barna, nem túl magas, inkább alacsony, zömök, szembetűnő izmokkal, sötét szőrzettel a karján, lábán, mellkasán. Vidéken van sok ilyen típusú ember, szolid, vállalkozó és makacs. Kíváncsi vagyok a fejére.

– Ha majd megtaláljuk!

Negyedórával később két egyenruhás rendőr meghozta a törzset. Paul doktor szinte a kezét dörzsölgette, miközben a márványasztalhoz közeledett.

– Ez biztos nem profi munka – dünnyögte. – Úgy értem, hogy a férfit nem egy hentes vagy egy La Villette-i specialista darabolta fel. Még kevésbé egy sebész. A csontokhoz közönséges fémfűrész használta. A többi részénél, úgy tűnik, egy nagy kést, mint amelyet az éttermek és konyhák többségében találunk. Valószínű, hogy sokáig tartott. Többször abbahagyták a munkát.

Kis szünetet tartott.

– Nézzék ezt a szőrös mellkast!

Maigret és Lapointe csak egy rövid pillantást vetettek rá.

– Nincs látható sérülés?

– Nem találtam. Mindenesetre biztos, hogy nem vízbe fulladt.

Szinte nevetséges volt a gondolat, hogy egy ember, akinek a darabjait a csatornában találják meg, belefűlladt volna...

– Mindjárt megvizsgálom a belső szerveket, különösen a gyomor tartalmát – már amennyire lehetséges. Megvárják?

Maigret intett, hogy nem. Nem volt ínyére a látvány, és már alig várta, hogy igyon valamit, de nem bort, hanem valami jó erős szeszt.

– Egy pillanat, Maigret... mit mondtam? Látja ezt a világos vonalat és ezeket a fakó pontokat?

A felügyelő igent mondott anélkül, hogy odanézett volna.

– A vonal egy több évvel ezelőtti vakbélműtét helye.

– És a kis pontok?

– Ez már furcsább. Nem állítom, hogy igazam van, de majdnem biztos vagyok benne, sörét okozta. Ez igazolná, hogy a férfi egy időben vidéken élt, paraszt volt vagy vadőr, nem tudom. Nagyon régen, húsz évvel ezelőtt vagy még régebben eltalálhatták puskával. Hét. . nem, nyolc hasonló heget látok félkör alakban. Életemben csak egyszer láttam ilyet, de az nem volt ilyen szabályos.

– Felhív majd?

– Hol találom meg? Bent lesz az Orfèvres-en?

– Igen, az irodámban, és valószínűleg a Dauphine téren fogok ebédelni.

– Akkor majd felhívom, ha lesz eredmény.

Maigret kint a napon megtörölte a homlokát, Lapointe pedig köpött néhányat, mintha valami rossz íz lenne a szájában.

– Fertőtleníttetni fogom a csomagtartót, amint beérünk.

Mindenekelőtt azonban betértek egy bisztróba, és ittak egy pohár törkölypálinkát. Az alkohol olyan erős volt, hogy Lapointe-nek hányingere lett, egy pillanatig a szája elé tartotta a kezét. Végül összeszedte magát.

– Elnézést – mondta akadozva.

Amint kimentek, a csapos odaszólt az egyik vendégnek:

– Ezek is hullát jöttek azonosítani. Mindenki így reagál.

A törvényszéki orvostani intézettel szemben volt a bisztró, és a csaposnak már volt tapasztalata.

2. A borosüveg viasza

Amikor Maigret a Quai de Orfèvres folyosójára lépett, egy kis vidámság fogta el, ugyanis még ez a folyosó is, a világ legszürkébb és leghomályosabb folyosója is napfényben fürdött.

Az irodaajtók közötti padokon emberek váraakoztak, néhányuknak bilincs volt a csuklóján. A főnök irodája felé indult, hogy tájékoztassa a Valmy rakparton történekről, amikor egy férfi felemelkedett, és sapkáját megérintve üdvözölte. Mint akik évek óta mindennap találkoznak, Maigret olyan bizalmasan szólt oda neki:

– Na, Vicomte, mit szöl hozzá? Maga mindig azért panaszkodott, mert csak prostituáltakat darabolnak fel...

A férfi, akit mindenki csak Vicomte-nak nevezett, nem pirult el, bár minden bizonnal megértette a célzást. Pederasztta volt, bár igaz, hogy diszkrétén. Már több mint 15 éve járt a Quai des Orfèvres-re egy párizsi újság, egy sajtóiroda és vagy húsz vidéki lap megbízásából. Azon utolsók közé tartozott, akik még ma is úgy öltöznek, mint a századelejei bulvárdarabokban, egy monokli lógott széles fekete szalagon a mellkasán. Talán e miatt a monokli miatt, amit szinte sohasem használt, kapta a gúnynevét.

– Nem találtak meg a fejét?

– Tudtommal nem.

– Most telefonáltam Judelnek, ő is azt állítja, hogy nem. Ha van valami új, felügyelő úr, ne feledkezzen meg rólam.

A Vicomte visszaült a padra, Maigret pedig továbbindult a főnök irodája felé. Bent az irodában nyitva volt az ablak, és innen is látni lehetett a Szajrán úszó uszályokat.

A két férfi vagy tíz percen keresztül beszélgetett. Mikor Maigret visszatért az irodájába, már várta egy üzenet az íróasztalán. Rögtön kitalálta, kitől származik. Ahogy már várta, Comélieau bíró üzent neki, hogy sürgősen hívja vissza.

– Itt Maigret felügyelő, bíró úr.

– Jó napot, Maigret, a csatornától jön?

– Nem, a törvényszéki orvostani intézetből.

– Paul doktor ott van?

– Most a belső szerveket vizsgálja.

– Gondolom, nem azonosították a holttestet.

– A fej nélkül nehéz lesz. Hacsak nem lesz szerencsénk...

– Éppen erről akartam beszélni magával. Normális esetben, amikor ismerjük az áldozat személyazonosságát, többé-kevésbé tudjuk, merre induljunk el. Tud követni? Ellenben ebben az ügyben, fogalmunk sincs, hogy kiről van szó. Mindenféle fordulatra fel kell készülnünk, még a legkellemetlenebbekre is. Rendkívül óvatosan kell eljárunk.

Comélieu ontotta a mondatokat. Minden, amit csinált vagy mondott, „rendkívüli jelentőséggel” bírt. A vizsgálóbírók többsége gyakorlatilag csak akkor veszi kézbe az ügyet, amikor a rendőrség már kibogozta. Comélieu viszont ragaszkodott ahhoz, hogy a nyomozás kezdetétől ő irányítson mindent. Talán a komplikációktól való félelme okozta ezt. A sógora közismert politikus, azok közül, akikkel minden minisztériumban lehet találkozni. Comélieu gyakran mondogatta:

– Megérti, hogy miatta sokkal kényesebb a helyzetem, mint bármely más bírőé.

Maigret-nek végül sikerült megszabadulnia tőle, megígérve, hogy akár este a lakásán is felhívja, ha valami új fejlemény adódik. Átnézte a postáját, majd átment a felügyelők szobájába, hogy eligazítsa az embereit.

– Ugye, ma kedd van?

– Igen, főnök.

Ha Paul doktor első feltevései igaznak bizonyulnak, és a test körülbelül 48 órát volt a Saint-Martin-csatornában, akkor a bűntény vasárnap este vagy éjjel történhetett, ugyanis nem valószínű, hogy a csomagokat nappal dobták volna be a vízbe, a rendőrőrstől 500 méterre.

– Te vagy az, Madame Maigret? – kérdezte tréfásan a feleségétől, amikor sikerült elérni őt telefonon. – Nem tudok hazamenni ebédre. Mit készítettél?

Zöldeges ürütokány. Maigret nem is bánta, túl nehéz étel lett volna egy ilyen napon. Felhívta Judelt.

– Semmi újság?

– Victor éppen uzsonnázik a csónakján. Megvan már az egész test, kivéve a fejet. Folytassuk a kutatást?

– Természetesen.

– Az embereim dolgoznak, de még semmi pontosat nem tudtak meg. Volt egy verekedés vasárnap este egy Récollets utcai bárban. Nem a „Chez Popaul”-ban. Kicsit távolabb, Saint-Martin közelében. Egy házfelügyelő férje eltűnt, de már több mint egy hónapja, és a személyleírás sem illik erre.

– Délután majd odaugrok.

Mielőtt ebédelni indult volna a Dauphine sörözőbe, benézett a felügyelők szobájába.

– Jössz, Lapointe?

Semmi szüksége nem volt a fiatal felügyelőre ahhoz, hogy leüljön törzsasztalához a Dauphine téri vendéglőben. Ez a gondolat megdöbbenetete, miközben a rakpartra sétáltak. Egy mosoly csúszott az arcára, mert eszébe jutott egy ezzel kapcsolatos kérdés, amit régebben tettek fel neki. Egyik barátja, Pardon, a Popincourt utcai orvos, akinél minden hónapban egyszer vacsorázott a feleségével együtt, kérdezte tőle:

– Meg tudná mondani, Maigret, hogy a civil ruhás rendőrök miért járnak mindig párosával, mint a vízvezeték-szerelők?

Soha nem gondolt erre, és be kellett látnia, hogy ez igaz. Ő maga is ritkán nyomozott valamelyik beosztottja nélkül. Megvakarta a fejét.

– Gondolom, ez abból az idolról származik, amikor Párizs utcái még nem voltak biztonságosak, és néhány negyedben, főleg éjjel, jobb volt, ha ketten voltak.

Más esetekben is érthető volt, például egy letartóztatásnál vagy egy gyanús környékre való kiszállásnál. Maigret azonban tovább gondolkodott.

– Van egy másik oka is. A rendőrségi kihallgatások. Ha egy rendőr egyedül hallgat ki valakit, akkor azt később könnyebb letagadni. Két állításnak nagyobb súlya van a bíróság előtt.

Ez mind igaz volt, de azért elégedetlenül folytatta:

– Gyakorlati szempontból majdnem nélkülözhetetlen. Egy követésnél például előfordulhat, hogy telefonálni kell anélkül, hogy a nyomozó szem elől tévesztené a megfigyelt embert, vagy az utóbbi bemehet egy több kijáráttal rendelkező házba.

Pardon mosolyogva szólt közbe:

– Amikor több indokot is felhoznak valamire, mindig úgy érzem, hogy önmagában egyik sem elég.

Mire Maigret ezt válaszolta:

– Ebben az esetben, csak magamat véve alapul, azt mondhatom, hogy azért hívok magammal mindig egy felügyelőt, mert egyedül unatkoznék.

Nem mesélte el a történetet Lapointe-nek, mert sohasem szabad szkeptikusnak lenni a fiatalok előtt, és Lapointe még mindenért lelkesedett. Az ebéd kellemes, nyugodt volt.

– Gondolja, hogy a fejét is a csatornába dobták, és megtaláljuk?

Maigret meglepve vette észre, hogy fejével nemet int. Az igazság az, hogy még nem gondolkozott ezen. A válasza ösztönszerű volt.

Nem tudta volna megmondani, miért van olyan érzése, hogy Victor hiába kutat a Saint-Martin csatorna mélyén.

– Mit csinálhattak vele?

Fogalma sem volt. Lehet, hogy egy bőröndben a közeli Keleti pályaudvar csomagmegőrzőjében hagyták, vagy az Északi pályaudvaréban, amelyik szintén nincs messze. Esetleg valami vidéki címre küldték egy expressz teherautóval, mint amilyeneket látott a Valmy rakpartról nyíló egyik utcában. Gyakran látta ezeket a piros-zöld teherautókat, amint átmennek a városon a főbb országutak irányában, de soha nem tudta, hol van a telephelyük. Most látta, hogy a Terrage utcában, a csatornához közel. Több mint húszat számolt meg reggel a járda mellett. Mindegyikre rá volt írva: „Transports zénith – Roulers és Langlois”.

Tényleg nem gondolt semmi különösre. Az ügy lelkesedés nélkül érdekelte. Egyedül az volt érdekes, hogy már régóta nem dolgozott a csatorna környékén. Egykor, még amikor kezdő volt, a környék minden utcája ismerős volt neki, csakúgy, mint az emberek.

Még asztalnál ültek és kávéjukat fogyasztották, amikor Maigret a telefonhoz hívták. Judel volt a vonal túlsó végén.

– Nem tudom, jól teszem-e, hogy zavarom, főnök. Nyomról még nem beszélhetünk. Egyik emberem, Blancpain, körülbelül egy órával ezelőtt felfigyelt egy árukihordó triciklis fiatalemberre. Úgy rémlett neki, mintha már látta volna reggel, majd többször a nap folyamán. A többi kíváncsiskodó álldogált egy darabig a rakparton, de ez, Blancpain szerint, félrehúzódott, és nagyobb érdeklődést tanúsított, mint a többiek. Egy árukihordó nem ér rá bámészkodni.

– Blancpain beszélt vele?

– Szándékában állt, de amikor feléje indult, a fiú ijedten felpattant a triciklijére, és a Récollets utca felé menekült. Blancpainnek nem volt kocsija, próbálta utolérni, hiába, nem sikerült.

– Megvan a személyleírása?

– Igen. Egy 18-20 év körüli fiúról van szó. Szőke, hosszú haja van. Bőrdzsekit hord, alatta pedig trikót. Blancpain nem tudta elolvasni a feliratot a triciklin. Valami „ail” végű szó. Most ellenőrizzük a környék kereskedőinek listáját, akiktől feltételezhető, hogy árukihordójuk vari.

– Mit mond Victor?

– Ha megfizetik, akkor neki mindegy, hogy víz alatt van-e, vagy kint, de meggyőződése, hogy csak az idejét vesztegeti.

- Nem találtak semmit az üres telkeken?
- Eddig még nem.
- Remélem, nemsokára megtudunk valamit a halotról az orvosi jelentésből.

Fél három körül telefonon megkapta a jelentést. Paul később elküldi majd a hivatalosat is.

- Feljegyzi, Maigret? Papírt vett maga elé.
- Csak feltevésekről van szó, de elég közel állnak az igazsághoz. Először is a személyleírás: amennyire a fej nélkül meg lehetett állapítani, nem magas, kb. 167 centi. Rövid, széles nyak és valószínűleg széles arc, erős állkapoccsal. Sötét haj, esetleg néhány ősz hajszál a halántékon, de nem sok. Súly: 75 kiló. Zömök, inkább izmos, mint hájas férfi. A mája alapján sokat ihatott, de nem hiszem, hogy alkoholistával lenne dolgunk. Inkább az a fajta, amelyik minden órában iszik egy kis pohárral, főleg fehérbort. Egyébként találtam fehérbort a gyomorban.

- Ételt is?
- Igen. Szerencsénkre nehezen emészthető ételről van szó. Az utolsó ebéd vagy vacsora főleg sült disznóhúsból és babból állt.
- A halál előtt sokkal?
- Egy-két órával a halál előtt. A körmök alatt talált anyagokat átküldtem a laboratóriumba. Moers majd. személyesen referál.
- A sebhelyek?
- A délelőtti véleményem nem változott. A vakbélműtét öt vagy hat évvel ezelőtti. A jelek szerint nagyon jó sebész végezhetette. Az ólom ütötte sebek legalább húszévesek, de ezt a számot meg is lehet duplázni.

- Kora?
- Ötven és ötvenöt között.
- Gyerekkorában kapta volna a puskalövést?
- Ez a véleményem. Jó egészségben volt, a májat kivéve. A szív és a tüdő jó állapotban vannak. A bal tüdőn van egy régi tuberkulózis okozta kis heg. Előfordul, hogy gyerekek vagy kisbabák átesnek egy gyenge tuberkulózison anélkül, hogy észrevennék. Ha többet akar tudni, hozza el a fejet, és minden tőlem telhetőt megteszek.

- Nem találták még meg.
- Akkor nem is fogják.

Maigret-nek is ez volt a véleménye. Vannak dolgok az Orfèvres rakparton, amiket idővel axiómaként kezelnek. Ilyen például az, hogy a feldarabolt holttestek többsége lecsúszott prostituált, vagy

hogya a levágott fejet ritkán találják meg. Senki nem próbálja megmagyarázni ezeket, de hisznek benne.

– Ha keresnek – mondta a felügyelők irodájában –, fent vagyok a laboratóriumban.

Lassan ment fel az Igazságügyi Palota utolsó emeletére, ahol Moers-t a mintadarabok fölé hajolva találta.

– Az „én” hullámon dolgozol? – kérdezte.

– Azokat a mintákat tanulmányozom, amelyeket Paul küldött fel.

– Van már valami eredmény?

Más szakemberek is dolgoztak a hatalmas teremben, amelynek egyik sarkában volt egy próbababa a rekonstruálásokhoz. Például, hogy egy késszúrás milyen pozícióban történt.

– Az az érzésem – mondta halkán Moers, aki mindig olyan halkán beszélt, mintha templomban lenne –, hogy az embere nem sokat járt el otthonról.

– Miért?

– Megvizsgáltam a lábujjak körme alatt talált anyagot, és azt állíthatom, hogy kék zoknit hordott utoljára. Továbbá nemeznyomokat is találtam, abból a fajtából, amiből papucsokat csinálnak. Arra a következtetésre jutottam, hogy a férfi gyakran hordott papucsot.

– Ha ez igaz, akkor ezt Paul is megerősítheti, mert ha éveken keresztül gyakran hord az ember papucsot, akkor deformálódik a talpa, legalábbis a feleségem mindig ezt mondogatja...

Nem fejezte í>e a mondatot, hanem megpróbálta még az intézetben elérni Pault, de az orvos már elment. Végül a lakásán sikerült elérni.

– Itt Maigret. Volna egy kérdésem Moers egyik észrevételéről. Volt olyan benyomása, hogy a férfi gyakrabban hordott papucsot, mint cipőt?

– Adja át gratulációmat Moers-nak! Már korábban is akartam mondani magának, de nem voltam biztos a dolgomban, és nem akartam rossz nyomra vezetni magát. A láb vizsgálatánál felmerült bennem, hogy esetleg egy pincérrel van dolgunk. Nekik is, úgy, mint a szállodai portásoknak, a rendőröknek – főleg a közlekedésieknek – gyakran megsüllyed a talpuk. Nem a sok gyaloglás, hanem a hosszú álldogálások miatt.

– Azt is mondta, hogy a körmök ápolatlanok voltak.

– Igaz. Egy szállodaportásnak valószínűleg nem feketék a körmei.

– Egy jobb étterem pincérének sem.

– Moers nem talált semmi egyebet?

– Egyelőre nem. Köszönöm, doktor.

Maigret még vagy egy órát töltött a laboratóriumban.

– Ha érdekl, a körmök alatt salétromos földet találtam.

Moers ugyanolyan jól tudta, mint Maigret, hogy leginkább nedves pincékben található ilyen föld.

– Keveset vagy sokat talált?

– Ami érdekes, úgy tűnik, hogy a férfi nem egy alkalommal koszolta így össze magát.

– Más szavakkal: rendszeresen járt pincébe?

– Ez csak feltevés.

– És a kezek?

– A kéz körmei alatt hasonló anyagot találtam vörös viasszal keveredve.

– Mint amilyennel a borosüvegeket szokták lezárni?

– Igen.

Maigret majdnem elszomorodott, mert kezdett túl könnyűvé válni a dolog.

– Tehát egy bizstró!

Felmerült benne, hogy talán már estére megoldódik az egész ügy. Annak a sovány, barna asszonynak a képét látta maga előtt, aki reggel kiszolgálta őket. A nap folyamán többször is eszébe jutott a nő, nem feltétlenül a feldarabolt férfival kapcsolatban, hanem csak mert nem mindennapi embernek látszott.

Eredeti alakokból sok van egy olyan környéken, mint a Valmy rakpart, de ritkán találkozott azzal a fajta tunyasággal, mint azé az asszonyé. Nehéz megmagyarázni. Az emberek többségénél valamiféle kontaktus jön létre, ha egymásra néznek. A nővel ellenben semmi sem történt. Csodálkozás, félelem nélkül jött a pulthoz. Az unalmon kívül semmit sem lehetett leolvasni az arcáról. Vagy talán közömbösség volt? Kétszer vagy háromszor találkozott a szemük, de Maigret semmit sem látott a nő tekintetében, semmilyen reakciót nem tudott provokálni. Ez nem egy buta ember passzivitása volt. Nem is volt részeg, nem állt kábítószer hatása alatt, legalábbis akkor. Már reggel megfogadta, hogy visszatér, már csak azért is, hogy lássa, miféle vendégek járnak a bizstróba.

– Van valami ötlete, főnök?

– Talán.

– Ezt úgy mondja, mintha bántaná.

Maigret nem ellenkezett. Négy órakor megkereste Lapointe-et az irodában.

- Akarsz vezetni?
- A csatornához?
- Igen.
- Remélem, már fertőtlenítették a kocsit.

A nők már világos kalapokat hordtak, idén a piros uralkodott, az élénk pipacsszín. A kerthelyiségek narancssárga vagy csíkos árnyékoló-ponyváit már leeresztették, alattuk minden asztal foglalt volt, az emberek élénkebben sétáltak, mint egy héttel korábban.

A Valmy rakparton a kíváncsiskodóktól nem messze szálltak ki a kocsiból. Victor még mindig a csatorna alján kutatott, Judel is itt volt.

- Semmi?
- Semmi.
- Ruhák sem?
- Nem. Megvizsgáltuk a madzagot. Ha gondolja, küldök belőle a laboratóriumba. Első látásra olyan, mint amelyet a kereskedők többsége használ. Elég sok kellett a különböző csomagokhoz. Elküldtem valakit a környék kereskedőihez, hátha megtud valamit. Egyelőre semmi eredmény. Az újságok pedig, amiket kiraktam száradni, többnyire múlt hetiek.
- Mikori a legfrissebb?
- Szombat reggeli.
- Ismered a bisztrót a Terrage utcában?
- Calas-ét?
- Nem néztem a feliratot: kis sötét terem, középen nagy szénkályhával. Egy fekete cső szeli át a termet.
- Az az. Omer Calas-é. A környékbeli nyomozók jobban ismerik ezeket a helyeket, mint az Orfèvres rakpartiak.
- Milyen hely? – kérdezte Maigret, miközben a bugyborékokat figyelte, amelyek Victor jövésmenését mutatták.
- Nyugodt. Nem emlékszem, hogy valaha is dolgunk lett volna velük.
- Ez az Omer Calas vidékről származik?
- Elképzelhető. Ellenőrizhetem. A bisztrótulajdonosok többsége cselédnek érkezik Párizsba vagy gépkocsivezetőnek, aztán feleségül veszik a szakácsnőt, és végül üzletet nyitnak.
- Régóta itt vannak?
- Már itt voltak, amikor engem ide helyeztek. Én mindig ilyenek ismertem a környéket, mint amilyen most is. Majdnem szemben van a rendőrséggel, néha átugrok egy pohárra. Nagyon jó a fehérboruk.

- Általában a férj szolgál fel?
- Többnyire igen, kivéve a délután egy részét, amikor biliárdozni megy egy La Fayette utcai sörözőbe. Szenvedélyes biliárdozó.
- A felesége helyettesíti olyankor?
- Igen, nincs alkalmazottjuk. Úgy emlékszem, mintha valaha lett volna egy kis felszolgálólány, de fogalmam sincs, mi lett vele.
- Milyen vendégek járnak oda?
- Nehéz megmondani - mondta Judel, miközben megvakarta a tarkóját. - A környék bisztróinak többnyire hasonló vendégei vannak. Ugyanakkor mindegyiknek másmilyen. A zsilip mellett, a „Chez Popaul”-ban reggeltől estig nyüzsgés van. Hangosan beszélnek, és vágni lehet a füstöt. Nyolc óra után három-négy nő is megjelenik, akiknek megvan a szokásos vendégseregük.
- És Omer-nél?
- Először is, nincsenek annyira forgalmas helyen. Másrészt sötétebb, szomorkás hely, mint ahogy maga is láthatta. Reggel a környező építkezések munkásai isznak ott egy pohárral. Délben néhányan odaviszik az ennivalójukat, és isznak egy kis fehéret. A délután nyugodtabb. Talán ezért választotta Omer ezt az időpontot a biliárdra. Csak nagyritkán tér be ilyenkor valaki, később aztán megint megtelik. Volt, hogy este is betértem. Mindig ott találtam néhány kártyást egy asztal körül, és pár alakot a pultnál. Olyan hely az, hogy ha nem törzsvendég az ember, akkor mindig úgy érzi, hogy zavar.
- Omer és az asszony össze vannak házasodva?
- Soha nem tettem fel magamban ezt a kérdést. Könnyen ellenőrizhetjük a rendőrségen, akár most rögtön.
- Majd később. Igaz, hogy Omer Calas elutazott?
- Ah! Az asszony mondta?
- Igen.
- A Naud testvérek uszálya ekkor már az Arsenal rakparton volt, és a daruk megkezdték a kirakodást.
- Szeretném, ha készítené egy listát a környék bisztróiról, különösen azokról, ahol a tulaj vagy a pincér hiányzik vasárnap óta.
- Gondolja, hogy...?
- Az ötlet Moers-től származik. Lehet, hogy jó. Teszek egy kört arrafelé.
- Calas-nál?
- Igen. Jössz, Lapointe?
- Visszarendeljem Victort holnapra?

– Az adófizetők pénzét pocsékolnánk csak. Ha ma nem talált semmit, akkor valószínűleg nincs is mit keresni.

– Ő is így gondolja.

– Hagyja abba nyugodtan, de ne felejtse elküldeni holnap a jelentését.

A Terrage utca előtt elhaladva Maigret vetett egy pillantást a hatalmas, „Roulers és Langlois” feliratú kapu előtt parkoló teherautókra.

– Kíváncsi vagyok, mennyi van nekik... – gondolkodott hangosan.

– Miből? – kérdezte Lapointe.

Teherautóból.

– Ahányszor vidékre megyek, mindig találkozom néhányval, és nagyon nehéz megelőzni őket.

A kémények most nem a reggeli rózsaszín árnyalatúak voltak, hanem pirosnak tűntek a lemenő nap fényében. Az égbolton pedig faközöld nyomok voltak, mint amilyen a tenger naplemente előtt.

– Gondolja, főnök, hogy egy nő meg tudta volna csinálni ezt a munkát?

A sovány, barna asszonyra gondolt, aki délelőtt kiszolgáltatta őket.

– Lehetséges. Nem tudom.

Lehet, hogy Lapointe is túl egyszerűnek találja az ügyet?

Amikor egy nyomozás nehéznek ígérkezik, az Orfèvres-en mindenki, elsősorban Maigret, rosszkedvű és türelmetlen lesz.

Ellenben, ha egy nehéznek induló ügyről kiderül, hogy egyszerű és banális, ugyanezek az emberek nem tudják eltitkolni csalódásukat.

Megérkeztek a bisztróhoz. Bent már égett egy lámpa a pult fölött. Ugyanaz az asszony, ugyanabban a ruhában, mint reggel, két hivatalnok kinézetű vendéget szolgált ki. Nem rezzent össze, mikor megismerte Maigret-t és társát.

– Mit parancsolnak? – kérdezte anélkül, hogy elmosolyodott volna.

– Fehérbort.

Volt néhány dugó nélküli üveg a pult mögött.

Valószínűleg időnként le kellett menni a pincébe megtölteni őket a hordóból. A pulttól távolabb nem piros kövekkel volt kirakva a padlózat, és látni lehetett egy csapóajtót, amely a pincébe vezetett.

Maigret és Lapointe nem ültek le. A mellettük álló két vendég beszélgetéséből kitűnt, hogy ápolók, és éjszakai szolgálatra

készülnek a Saint-Louis Kórházba a csatorna túloldalára. Egyikőjük egyszer csak barátságosan megkérdezte az asszonyt:

– Mikor jön haza Omer?

– Tudja jól, hogy sohasem árulja el nekem.

Egyáltalán nem jött zavarba, ugyanazzal a közönnyel beszélt, mint reggel Maigret-nek. A vörös macska még mindig a kályha mellett feküdt.

– Állítólag még mindig a fejet keresik! – mondta az előbbi ápoló.

Közben Maigret-t és társát figyelte. Talán látta őket a csatorna partján? Talán csak megérezte, hogy rendőrök?

– Nem találták meg, ugye? – folytatta egyenesen Maigret-hez intézve szavait.

– Még nem.

– Gondolja, hogy megtalálják?

A másik a nyomozó arcát figyelte, majd megszólalt:

– Maga nem Maigret felügyelő?

– De.

– Gondoltam. Gyakran láttam a fényképét az újságokban.

– Érdekes, hogy most egy férfit daraboltak fel! Na jössz, Julién?

Mivel tartozom, Mádame Calas?

Elköszöntek Maigret-éktől, és kimentek.

– Sok vendége van a kórházból?

– Néhány.

– A férje vasárnap este ment el?

A nő kifejezéstelen szemmel nézett rá, és közömbös hangon visszakérdezett:

– Miért vasárnap?

– Nem tudom. Úgy hallottam.

– Péntek délután ment el.

– Sok vendég volt, amikor elment? Úgy tűnt, mintha gondolkodna.

– Soha sincsenek sokan délután.

– Nem emlékszik senkire?

– Lehet, hogy volt valaki, nem emlékszem.

– Csomagokkal ment el?

– Természetesen.

– Sokkal?

– A bőröndjével.

– Hogy volt felöltözve?

– Szürke öltöny. Azt hiszem. Igen.

– Tudja, hogy hol van most?

– Nem.

- Azt sem tudja, hogy hová ment?
- Tudom, hogy a poitiers-i vonattal kellett mennie, és onnan busszal Saint-Aubin-be vagy egy másik faluba a környéken.
- Fogadóban száll meg?
- Általában.
- Nem szokott barátoknál vagy rokonoknál aludni? Vagy bortermelőknél, ahol veszi a bort?
- Nem kérdeztem tőle.
- Tehát ha sürgősen el kellene érnie őt egy fontos ügyben, ha megbetegedne például, akkor nem tudná értesíteni őt sehol? A gondolat nem lepte meg, nem ijedt meg tőle. – Végül majd csak hazajön – válaszolta színtelen hangon. – Még egy kört? Teletöltötte a két üres poharat.

3. A triciklis fiatalember

Mindent egybevetve, ez volt Maigret egyik legle-hangolóbb kihallgatása. Ráadásul nem is volt á szó szoros értelmében kihallgatás, mivel a kis bárban ugyanúgy folyt tovább az élet. A felügyelő' és Lapointe sokáig maradtak a pultnál, és az italukat kortyolgatták, mint bármelyik másik vendég. Valójában mint vendégek voltak itt. Bár az egyik ápoló korábban a nevéen szólította Maigret-t, de ő, amikor Calas asszonyhoz fordult, nem tett célzást hivatalos beosztására. A nő pedig, ha nem kérdeztek tőle semmit, nem foglalkozott velük.

Egy jó ideig magukra hagyta őket, és eltűnt egy ajtó mögött, amit félig nyitva hagyott. A konyha lehetett ott hátul, valamit felrakott a tűzre. Közben egy kis öregember magabiztosan odament az egyik sarokban lévő asztalhoz. Az egyik rekeszből egy doboz dominót vett elő. A nő meghallotta, és üdvözlés nélkül az asztalához vitt egy pohár aperitifet. A kis öreg csak várt, és néhány perc múlva egy másik idős vendég lépett be – aki akár á testvére is lehetett volna, annyira hasonlítottak egymásra –, és leült vele szemben.

– Elkéstem?

– Nem. Korábban jöttem.

Az asszony ismét megtöltött egy poharat egy másik fajta aperitifvel, és ugyanúgy, szó nélkül az asztalhoz vitte. Útközben felkapcsolta a terem végében a világítást.

– Nem izgatja magát a nő – suttogta Maigret fülébe a fiatal felügyelő.

Maigret leginkább érdeklődést érzett iránta, olyat, amelyet már régen tanúsított egy másik ember iránt. Amikor fiatal volt, és a jövőről álmodozott, akkor elképzelt egy ideális szakmát, amely, sajnos, nem létezik. Senkinek sem mesélte el, és soha nem mondta ki hangosan: „sorsok rendbehozója” akart lenni.

Érdekes módon rendőri pályafutása alatt gyakran megesett vele, hogy helyre rakott olyan embereket, akiket az élet véletlen eseményei rossz útra irányítottak. Még érdekesebb, hogy az utóbbi években született egy új foglalkozás, ami némileg hasonlított arra, amit elképzelt: a pszichoanalízis, amely igyekszik feltárni az ember igazi személyiségét.

Ha valakinek szüksége lett volna ilyesmire, akkor ennek az asszonynak, aki csendben jött és ment anélkül, hogy gondolataiból, érzelmeiből bármit is ki lehetne találni.

Igaz, hogy Maigret rájött egyik titkára, ha egyáltalán titokról lehet beszélni, mivel valószínűleg, minden vendég tudott róla. Kétszer ment át a hátsó helyiségbe, és másodszor a felügyelő tisztán hallotta. egy dugó csikorgását egy üvegben. Ivott. Bár a felügyelő meg mert volna esküdni rá, hogy soha nem részeg, és soha nem veszíti el az önuralmát. Mint az igazi ivók, akikért az orvostudomány nem tehet semmit, ismerte a kapacitását, és a holdkórosokra jellemző közöny állapotában tartotta magát; ez volt, ami már első látásra is feltűnt.

– Hány éves? – kérdezte, amikor az asszony visszatért a pult mögé.

– Negyvenegy.

Gondolkodás nélkül vágta rá, kacérkodás és keserűség nélkül.

Tudta, hogy többnek látszik. Valószínűleg már régóta nem másoknak élt, és nem érdekelte mások véleménye. Az arca hervadt volt, mély ráncokkal a szeme alatt és a szája sarkában. Lefogyhatott, mert a bővé vált ruha lógott rajta.

– Párizsban született?

– Nem.

Biztos volt benne, hogy a nő tudja, mi van a kérdések mögött, de nem próbált kitérni, és nem mondott a szükségesnél egy szóval se többet.

A két öreg dominózott Maigret mögött, ahogy minden bizonnal minden délután itt játszanak.

A felügyelő nem értette, hogy miért bújik el, ha iszik. Mire jó, hiszen nem ad az emberek véleményére? Talán volt még benne ennyi emberi büszkeség? Nem valószínű. A nagyivók ebben a stádiumban már nem veszik a fáradságot, hogy elbűjjanak, hacsak nem kell megtéveszteniük a környezetüket.

Ez lenne a válasz a kérdésre? Ott van a férj, Omer Calas. Talán nem engedi, hogy igyon a felesége, legalábbis a vendégek előtt nem?

– A férje gyakran utazik Poitiers környékére bort venni?

– Minden évben.

– Egyszer?

– Vagy kétszer. Attól függ.

– Mitől?

– A bortól.

– Mindig pénteken indul?

– Soha nem figyeltem meg.

– Bejelentette előre az utazási szándékát?

– Kinek?

- Magának.
- Nem szokta elmondani nekem, mit tervez.
- Talán barátoknak, vendégeknek?
- Nem tudom.
- Ők ketten itt voltak pénteken?
- Akkor nem, amikor Omer elment. Öt óra előtt nem szoktak jönni.

Maigret Lapointe-hez fordult.

- Telefonálnál a Montparnasse pályaudvarra? Érdeklődd meg, hogy délután hánykor indulnak vonatok Poitiers felé. A rendéssel beszélj!

Maigret halkán beszélt. Ha a nő figyelte volna a száját, akkor kitalálhatta volna, mit mondott, de nem érdekelte.

- Kérd meg, hogy érdeklődjön az alkalmazottaknál, főleg a pénztáraknál. Add meg a férj személyleírását...

A fülke nem a terem végében volt, mint ahogy szokás, hanem a bejáratnál. Lapointe kért néhány tantuszt, és elindult az üvegezett ajtó felé. Már kezdett esteledni, és kékes köd úszott az ablakok mögött. Maigret háttal állt az utcának, de sietve fordult meg, amikor a felügyelő rohanó lépteit meghallotta. Mintha látott volna egy futó árnyékot, egy fiatal arcot, amely sápadt és alaktalan volt a szürkületben.

Lapointe feltépte az ajtót, és La Villette felé rohant. Maigret kiment a járdára a nyitva hagyott ajtón. Még látta a távolban a két alakot, mielőtt eltűntek volna, és még sokáig hallotta a futó léptek zaját a macskakövön.

Lapointe valószínűleg felismert valakit az utcán. Maigret, bár szinte semmit sem látott, de mindent értett. A távolodó fiatalember hasonlított arra az árukihordó fiúra, aki egyszer már elszökött a közeledő rendőr elől.

- Ismeri? - kérdezte Calas asszonytól.

- Kit?

Nem volt értelme erősködni. Ráadásul lehet, hogy nem is nézett az utca felé, amikor kellett volna.

- Mindig ilyen nyugodt ez a hely?

- Attól függ.

- Mitől?

- A naptól, az órától.

Megszólalt egy környező műhelyben a műszak végét jelző sziréna, s mintha csak az asszony szavait igazolná, néhány perccel később nyüzsgés keletkezett a járdán. Emberek özönlöttek el a bisztrót, néhányan leültek, mások, mint Maigret, a pultnál

álltak. Sokuktól meg sem kérdezte az asszony, hogy mit isznak, hanem már adta is a megszokott italukat.

– Omer nincs itt?

– Nincs.

Nem tette hozzá, hogy: „Elutazott.” Vagy: „Pénteken Poitiers-be ment.” Csak a feltett kérdésre válaszolt, részletek nélkül. Honnan jöhetett ez a nő? Maigret még csak feltevést sem tudott megfogalmazni. Az évek fakóvá tették, mintha az egyéniségét vesztette volna el. Az italnak köszönhetően más világban élt, és csak közömbös kapcsolata volt a valósággal.

– Régóta lakik itt?

– Párizsban?

– Nem, a bisztróban.

– Huszonnégy éve.

– A férjéé volt már, mikor megismerkedtek?

– Nem.

Fejben utánaszámolt.

– Tizenhét éves volt, amikor találkoztak?

– Már korábban is ismertem.

– Ő hány éves most?

– Negyvenhét.

Ez nem felelt meg a Paul által adott életkornak, de a különbség nem volt nagy. Egyébként is Maigret határozott cél nélkül tette fel a kérdéseit, inkább csak azért, hogy kielégítse személyes kíváncsiságát. Hát nem lett volna csoda, ha már az első napon – a véletlennek köszönhetően – meg tudja állapítani a fej nélküli holttest személyazonosságát?

A beszélgetések állandó moraja és a cigarettafüst szőnyeget alkotott a fejek fölött. Egyesek mentek, mások jöttek. A két dominójátékos annyira belemerült a játékba, mintha egyedül lennének a világon.

– Van egy fényképe a férjéről?

– Nincs.

– Semmilyen képe nincs róla?

– Nincs.

– És magáról?

– Szintén nincs. Csak a személyi igazolványomban.

Ilyen már többször előfordult. Maigret gyakorlatból tudta, hogy bizonyos embereknek egyáltalán nincs fényképük magukról.

– Fent laknak az emeleten?

Az asszony csak intett, hogy igen. A háznak, mint ahogy már kintről megállapította, csak egy emelete volt. A bisztró és a

konyha fölött két vagy három szoba lehetett, valószínűleg két szoba, fürdőszoba és egy lomtár.

– Hogy lehet felmenni?

– A konyhában található lépcsőn.

A nő bement a konyhába, és megkavart valami ételt a tűzön.

A bisztró ajtaja zajosan kitárult, és Maigret észrevette a kipirult Lapointe-et, amint egy fiatalembert vezet maga előtt. A kis Lapointe – ahogy a rendőrségen nevezték fiatal kora miatt – soha nem volt ilyen büszke magára.

– Jól megfuttatott! – mondta mosolyogva, és már nyúlt is a pohárért. – Kétszer vagy háromszor már azt hittem, sikerült lerágnia. Szerencsére a gimiben bajnok voltam 500 méteren.

A fiatalember is ki volt fulladva.

– Semmit sem csináltam – jelentette ki Maigret-hez fordulva.

– Ebben az esetben nem kell tartanod semmitől.

Lapointe-re nézett.

– Megnézted a személyazonosságát?

– A biztonság kedvéért zsebre vágtam az igazolványát. Ő az, aki a Pincemail kereskedés triciklijével hordja ki az árut, és ő az, aki reggel sietve távozott a rakpartról.

– Miért? – kérdezte Maigret a fiútól.

De az olyan konok volt, mint azok a fiatalok, akik vagánynak akarnak tűnni.

– Nem akarsz válaszolni?

– Nincs semmi mondanivalóm.

– Nem szedtél ki belőle semmit? – kérdezte Lapointe-et.

– Túlságosan kifulladtunk ahhoz, hogy sokat beszéljünk. A neve Antoine Cristin, tizennyolc éves, az anyjával él a Saint-Martin utcában.

Néhány vendég minden meglepetés nélkül figyelte őket, hiszen már megszokták a környéken, hogy időnként hirtelen felbukkan a rendőrség.

– Mit csináltál a járdán?

– Semmit.

– Az ablakon át figyelt – magyarázta Lapointe. – Amint észrevettem, eszembe jutott, mit mondott Judel, és kirohantam.

– Miért futottál el, ha semmi rosszat nem csináltál?

A fiú várt egy darabig, és mikor meggyőződött arról, hogy legalább két szomszéd figyeli őket, akkor mondta ki egy grimasz kíséretében:

– Azért, mert nem szeretem a zsarukat.

– De figyeled őket az ablakon keresztül?

- Nincs megtiltva.
 - Honnan tudtad, hogy itt vagyunk?
 - Nem tudtam.
 - Akkor miért jöttél?
- Elpirult, és az ajkába harapott.
- Válaszolj!
 - Erre jártam.
 - Ismered Omer-t?
 - Nem ismerek senkit.
 - A főnökasszonyt sem?

Ez utóbbi ismét a pult mögött állt, és kifejezéstelen arccal figyelte őket. Még ha volt is valami rejtegetnivalója, akkor is erősebb volt, mint bármelyik bűnöző vagy tanú, akivel Maigret idáig találkozott.

- Nem ismered őt?
- Látásból.
- Soha nem tértél be ide egy pohár italra?
- Talán igen.
- Hol van a triciklid?
- A tulajnál. Ötkor végzek.

Maigret intett Lápointe-nek, aki rögtön megértette a bűnügyi rendőrségen alkalmazott jelet. A felügyelő bement a telefonfülkébe, de most nem a Montparnasse pályaudvart hívta, hanem a szemben lévő rendőrséget, és Judelt kérte a telefonhoz.

- A srác itt van Calas-nál. Néhány perc múlva a főnök elengedi, de szeretné, ha valaki követné. Különben semmi újság?

- Továbbra is csak rossz nyomok: négy vagy öt kocsmában volt verekedés vasárnap este; valaki azt állítja, hogy hallotta, amint egy test beleesik a vízbe; egy-prostituált azt állítja, hogy egy arab ellopta a táskáját...

- Hát akkor, viszlát.

Maigret közömbösen ült a fiatalember mellett.

- Mit iszol, Antoine? Bort? Sört?
- Semmit.
- Soha nem iszol?
- Zsarukkal soha. Végül mégiscsak el kell majd engedniük.
- Nagyon biztos vagy magadban.
- Ismerem a törvényt.

Jó vastag csontozatú volt, egészségesen húsos, mint egy fiatal paraszt, akinek Párizs még nem rontotta el az egészségét. Hányszor találkozott már Maigret hasonló fiatalokkal, akik végül

egy este leütöttek egy dohányárusnőt vagy egy bazárost néhány száz frankért!

- Vannak testvéreid?
- Egyedüli gyerek vagyok.
- Édesapád veletek lakik?
- Meghalt.
- Édesanyád dolgozik?
- Takarítónő.

Maigret odaszólt Lapointe-nek.

- Add vissza neki az igazolványát.

A srác még nem volt biztos benne, hogy nem csapdáról van-e szó.

- Elmehetek?
- Amikor akarsz.

Nem köszönte meg, és nem is búcsúzott el, de a felügyelő észrevette, amint az asszonyra kacsintott.

- Most pedig telefonálj a pályaudvarra. Rendelt még két pohár fehérbort. A bisztró majdnem kiürült. Rajtuk kívül már csak öt vendég volt, beleértve a két dominójátékos is.

- Gondolom, nem ismeri?
- Kit?
- A fiatalembert, aki most ment el. Gondolkodás nélkül rávágta:
- De.

Annyira egyszerű és határozott volt, hogy Maigret meghökkent.

- Gyakran jön?
- Eléggé.
- Inni?
- Nem nagyon iszik.
- Sört?
- És néha bort.
- Munka után szokott jönni?
- Nem.
- A nap folyamán?

Fejével igent intett. Végtelen türelme már-már idegesítette Maigret-t.

- Amikor erre jár.
- Mármint úgy érti, hogy amikor a triciklijével a rakparton jár?
Más szavakkal, amikor a környéken van fuvarja?

- Igen.
- Általában hány óra felé?
- Fél négy vagy négy körül.
- Rendszeresen tesz erre egy kört?

- Azt hiszem.
- A pultnál szokott állni?
- Vagy leül.
- Hova?
- Ehhez az asztalhoz. Itt mellettem.
- Nagyon jó barátok?
- Igen.
- Miért nem ismerte be?
- Valószínűleg azért, hogy megjátssza a vagányt.
- Gyakran szokta megjátszani magát?
- Próbálkozik.
- Ismeri az édesanyját?
- Nem.
- Ugyanabból a faluból származnak?
- Nem.
- Egy napon csak betért ide, és barátok lettek?
- Igen.
- A férje fél négy körül nem biliárdozni szokott egy sörözőben?
- Általában.
- Gondolja, hogy merő véletlenségből jön ebben az időpontban Antoine?

- Soha nem tettem fel magamnak a kérdést.

Maigret érezte következő kérdésének súlyát, de azért feltette.

- Udvarol magának?
- Attól függ, mit ért ezen.
- Szerelmes?
- Gondolom, szeret engem.
- Szokott ajándékot adni neki?
- Néha egy-egy bankjegyet csúsztatok neki a* pénztárból.
- A férje tudja?
- Nem.
- Nem szokta észrevenni?
- Előfordult már.
- Dühös volt?
- Igen.
- Nem gyanakodott Antoine-ra?
- Nem vettem észre.

Lapointe még mindig a fülkében volt, és a Montparnasse pályaudvarral beszélt.

- Mondja, Calas asszony, megengedi, hogy feltegyek egy személyes kérdést?

- Úgyis felteszi, ha akarja.

– Antoine a szeretője?

Nem lepődött meg. Tekintete elfordult Maigret-től.

– Előfordult.

– Azt akarja mondani, hogy viszonya volt vele?

– Úgyis megtudta volna. Előbb-utóbb bevallotta volna.

– Gyakran fordult elő?

– Eléggé.

– Hol?

A kérdés fontos volt. Amikor Omer Calas nem volt itt, a feleségének ki kellett szolgálnia a betérő vendégeket. Maigret a mennyezetre pillantott. Az emeleti szobából azonban nem biztos, hogy meghallaná az ajtó nyitását vagy csukódását.

A tőle megszokott közönnyel intett az asszony a konyhaajtó felé.

– Ott?

– Igen.

– Soha nem lepték meg magukat?

– Legalábbis Omer nem.

– Hát ki?

– Egy vendég, aki gumitalpú cipőt hordott, bejött egyszer a konyhába, mivel nem talált kint senkit.

– Nem mondott semmit?

– Nevetett.

– Nem beszélt erről Omer-nek?

– Nem.

– Visszajárt ide azután?

Maigret-nek volt egy megérzése. Eddig nem tévedett az asszony személyiségét illetően, legmerészebb feltételezése is igaznak bizonyultak.

– Gyakran jött vissza? – erősködött.

– Kétszer vagy háromszor.

– Amikor Antoine itt volt?

– Nem..

Könnyű volt megtudni, hogy a fiatalember a bisztróban van-e, hiszen ha öt óra előtt jött, akkor a triciklije a bejáratnál állt.

– Egyedül volt?

– Igen.

– A konyhába mentek?

Maigret-nek az volt a benyomása, hogy a nőnek alig észrevehető ironikus árnyalat suhant át az arcán. Vajon tévedett volna? Úgy tűnt, mintha sajátos, néma nyelvén azt mondta volna: miért faggatódzik, ha mindent ért?

Az asszony is belelátott a felügyelőbe. Olyan volt, mintha mindketten egyforma erejűek lennének, pontosabban, mintha mindketten ugyanazzal az élettapasztalattal rendelkeznének.

– Sokan voltak még mások? – kérdezte bizalmasan a felügyelő.

– Néhányan.

Ekkor, anélkül hogy megmozdult volna, feltette az utolsó kérdést:

– Miért?

Erre a kérdésre az asszony csak egy tétova mozdulattal tudott válaszolni. Ha magától nem jött rá, akkor felesleges megmagyarázni. Egyébként Maigret megértette az asszonyt. Csak bizonyosságot akart szerezni, és megkapta anélkül, hogy a nő válaszolt volna. Most már tudta, hogy mennyire csúszott le az asszony. Azt viszont még nem tudta, honnan indult el lefelé. Vajon ugyanezzel az őszinteséggel válaszolna a múltjáról feltett kérdésekre is? Nem tudott erről azonnal megbizonyosodni, mert Lapointe csatlakozott hozzá. Ivott egy korty bort, majd elkezdte:

– Valóban van egy vonat hétköznaponként 16 óra 48-kor Poitiers-be. A rendész már ki is kérdezett két alkalmazottat, de azok nem emlékeztek jenkire, aki megfelelne a személyleírásnak. Folytatja a nyomozást, és az eredményt a központba küldi majd. Azt tanácsolta, telefonáljunk inkább Poitiers-be, mivel a vonat többször megáll útközben, de kevesen szoktak Poitiers előtt leszállni.

– Add ki az utasítást Lucas-nak. Hívja fel Saint-Aubin-t és a környező falvakat. Kell, hogy legyen egy rendőrőrs a környéken. Nézzék át a fogadókat is.

Lapointe újabb tantuszokat kért, és Calas asszony rezzenéstelenül adta át őket. Nem kérdezett semmit, természetesen vette, hogy a férje utazásáról kérdezik, pedig minden bizonnyal tudott a Saint-Martin-csatornában talált hulláról.

– Találkozott pénteken Antoine-nal?

– Soha nem jön pénteken.

– Miért?

– Mert más útvonala van.

– És öt óra után?

– A férjem olyankor általában már itthon van.

– Sem délután, sem az este folyamán nem jött ide?

– Nem.

– Huszonnégy éve házasok Omer Calas-val?

– Huszonnégy éve élek vele.

- Nincsenek összeházasodva?
- De. A X. kerületi városházán esküdtünk, de csak tizenhat vagy tizenhét éve. Utána kéne számolnom.
- Nincs gyerekük?
- Egy lányunk van.
- Itt él?
- Nem.
- Párizsban?
- Igen.
- Hány éves?
- Most töltötte be a huszonnégyet. Tizenhét évesen szültem.
- Omer az apja?
- Igen. Biztos?
- Biztos.
- Férjnél van?
- Nem.
- Egyedül él?
- A Saint-Louis-szigeten lakik.
- Dolgozik?
- A Hotel Dieu egyik sebészének, Lavaud professzornak az asszisztense.

Most először történt meg, hogy a szükségesnél többet mondott. Talán büszke a lányára?

- Találkozott vele pénteken?
 - Nem.
 - Soha nem látogatja meg magukat?
 - Néha.
 - Mikor járt itt legutóbb?
 - Körülbelül 3 hete vagy egy hónapja.
 - A férje itt volt?
 - Azt hiszem.
 - A lánya jól kijön vele?
 - Minimális kapcsolata van velünk.
 - Szégyelli magukat?
 - Talán.
 - Hány éves korában ment el itthonról? Most egy kicsit elpirult az asszony.
 - Tizenöt évesen.
- A hangja szárazabb volt.
- Bejelentés nélkül ment el? A fejével intett, hogy igen.
 - Férfival? Megvonta a vállát.
 - Nem tudom, egyébként sem változtat semmin.

Már csak a dominójátékosok maradtak a szobában. Ők is pakoltak már, és egy fémpénzzel verték az asztalt. Calas asszony megértette, és telitöltötte a poharaikat.

– Az ott nem Maigret? – kérdezte egyikőjük halkán.

– De.

– Mit akar?

– Nem árulta el.

Az asszony a konyhába ment, majd visszajött a pulthoz.

– Ha végezték, szeretnék átöltözni.

– Hol szoktak enni?

– Ott. – mutatott a terem végébe az egyik asztalra.

– Mindjárt végzünk. Volt a férjének néhány évvel ezelőtt vakbélgyulladás?

– Öt vagy hat évvel ezelőtt, meg is műtötték.

– Ki?

– Mindjárt eszembe jut a neve. Várjanak. Gran... Granvalet doktor. Ez az. A Voltaire sugárúton lakott.

– Már nem lakik ott?

– Meghalt. Legalábbis az egyik betege, akit szintén megoperált, ezt mondta.

Ha legalább élne ez a Granvalet, megtudhatnánk, hogy volt-e Omer-nek félkör alakú sebhelye a hasán. Meg kell próbálni az asszisztenseit és az ápolónőket kikérdezni. Legalábbis akkor, ha Omer-t nem találják meg élve az egyik Poitiers környéki faluban.

– A férje kapott-e puskalövést annak idején?

– Amióta ismerem, biztos nem.

– Nem vadászott?

– Talán amikor még vidéken élt.

– Soha nem figyelt föl a hasán félkör alakú sebhelyre?

Gondolkodott egy kicsit, összeráncolta a szemöldökét, és nemet intett a fejével.

– Biztos benne?

– Már régóta nem nézem ilyen közelről.

– Szerette?

– Nem tudom.

– Mennyi időn keresztül volt az egyetlen szeretője?

– Éveken keresztül.

– Nagyon fiatalon ismerkedtek meg?

– Ugyanabból a faluból származunk.

– Honnan?

– Egy tanyáról, félúton Montargis és Gien között. Boissancourt-nak hívják.

- Néha hazamennek?
- Soha.
- Soha nem- tértek vissza?
- Nem.
- Amióta Calas-val él?
- Tizenhét éves voltam, amikor elmentem.
- Terhes volt?
- Hat hónapja.
- Az emberek tudták?
- Igen.
- A szülei is?

Ugyanolyan egyszerűen és szárazon mondta.

- Igen.
- Azóta nem látta őket?
- Nem.

Lapointe a homlokát törülgetve jött ki a fülkéből.

- Mivel tartozom? – kérdezte Maigret. Az első kérdését tette föl ekkor a nő:

- Elmennek?

És most Maigret-n volt a sor, hogy egy rövid választ adjon:

- Igen.

4. A fiatalember a háztetőn

Maigret tétovázott, hogy elővegye-e pipáját a zsebéből; ezt csak ritkán szokta zárt helyiségben megtenni. Ha mégis megtörtént, akkor azt olyan ártatlanul csinálta, mintha csak az ujjait akarná elfoglalni beszéd közben.

A főnökénél lezajlott rövid jelentéstétel után egy kis ajtón keresztül átment a bűnügyi rendőrségről az ügyészségre. A vizsgálóbírók folyosóján lévő padok közül szinte mindegyik foglalt volt, mert nemrég érkezett két rabszállító kocsis az udvarra. A letartóztatottak bilincsel a csuklójukon várakoztak az örök között. Maigret többjüket ismerte, néhányan, akik nem haragudtak rá, köszöntötték is.

Előző nap kétszer vagy háromszor kereste őt Comélieu az irodában. Sovány, ideges ember volt, kis – valószínűleg festett – barna bajusszal. Úgy tartotta magát, mint egy lovassági tiszt. Első mondata így hangzott:

– Mondja meg nekem pontosan, hol tartanak?

Maigret elmesélte, mi mindent talált Victor a csatornában, beszélt a-fejről, amit nem találnak.

Ekkor félbeszakította őt a bíró:

– Gondolom, a bűvár ma is folytatja kutatásait.

– Úgy gondoltam, fölösleges.

– Pedig ha már megtaláltuk a törzset és a végtagokat, akkor feltételezhetjük, hogy a fej sincs messze.

Ez tette nehezzé a vele való együttműködést. Nem ő volt az egyetlen ilyen vizsgálóbíró, de minden bizonnyal ő volt a legagresszívabb. Bizonyos szempontból nem volt buta. Egy ügyvéd, aki együtt végezte vele a jogot, azt állította, hogy Gomélieu volt az évfolyamon az egyik legtehetségesebb. Mégis fel kellett tételezni, hogy intelligenciája képtelen befogadni bizonyos dolgokat. Meghatározott környezetbe tartozott, a szigorú alapelvű és még szigorúbb tabukkal rendelkező nagyburzsoáziába. Ennek megfelelően ítelt meg mindent.

A felügyelő nyugodtan folytatta:

– Először is, bíró úr, Victor úgy ismeri a csatornát, mint maga vagy én az irodánkat. Már több mint kétszázszor járta végig méterről méterre. Lelkiismeretes fiú. Ha azt mondja, hogy a fej nincs ott...

– A vízvezeték-szerelőm is ismeri a szakmáját, és lelkiismeretesnek tűnik. Ennek ellenére, ha kihívom, azzal kezdi, hogy lehetetlen bárminek is elromlania a vezetékben.

– Feldarabolt holttest esetében ritkán fordul elő, hogy a fejet ugyanott találjuk meg, mint a test többi részét.

Comélieau apró, élénk szemével figyelte Maigret-t, és igyekezett felfogni a hallottakat, miközben a felügyelő folytatta:

– Ez érthető is. Amennyire nehéz azonosítani a megtalált végtagokat, főleg ha egy ideig vízben voltak, annyira könnyű a fej alapján megállapítani a személyazonosságot. Mivel a fej sokkal kisebb terjedelmű, mint a törzs, ezért logikus, hogy az illető veszi a fáradságot, és máshol szabadul meg tőle.

– Tegyük fel, hogy így van.

Ekkor már Maigret a bal kezében tartotta dohányzacskót, és csak a megfelelő pillanatra várt, hogy megtömje pipáját. A továbbiakban Calas asszonyról és a Valmy rakparti bisztróról beszélt.

– Mi vezette magát oda?

– Bevallom, a véletlen. Telefonálnom kellett. Ahova először betértem, ott nem volt fülke, és mindenki hallotta volna, mit beszélek.

– Folytassa.

Beszélt Calas elutazásáról, a poitiers-i vonatról, az asszony kapcsolatáról Antoine Cristin-vel, és a kifli alakú sebhelyekről sem feledkezett meg.

– Azt mondja, hogy ez az asszony nem tud a férje sebhelyeiről? És elhiszi neki?

Ez meghaladta felfogóképességét, és felingerelte.

– Az igazat megvallva, Maigret, nem értem, miért nem hozta be az asszonyt a fiatalemberrel együtt az irodájába, és miért nem vetette alá a jól bevált kihallgatási módszerének. Gondolom, semmit sem hisz el az asszony állításaiból.

– Nem feltétlenül.

– Azt állítani, hogy nem tudja, hol a férje, és mikor jön meg...

Hát hogyan is érthetné meg Calas-ék mentalitását egy Comélieau, aki világéletében a Szajna bal partján lakott a Luxembourg kerttel szemben!

Egy óvatlan pillanatban egy gyufa lángja világította meg Maigret arcát, és a pipa füstölni kezdett. Comélieau, aki iszonyodott a dohányfüsttől, mereven nézte, mint mindig, ha valaki elkövette azt az arcátlanságot, hogy az irodájában rágyújtson, de Maigret ártatlanul nézett rá vissza.

– Lehetséges – folytatta Maigret –, hogy nem igaz, amit mondott, de az is lehet, hogy igaz. Egy ismeretlen, fej nélküli holttest darabjait halásztuk ki a csatornából. Akármelyik negyvenöt és ötvenöt év közötti férfiről szó lehet. Mind ez idáig nem tudtuk azonosítani. Hány ilyen korú férfi tűnhetett el vagy utazhatott el az utóbbi napokban, anélkül hogy bejelentette volna, hová megy? Hozassam be Calas asszonyt az irodámba, és bánjak úgy vele, mint egy gyanúsítottal csak azért, mert zugivó, vagy mert van egy fiatal szeretője, aki elfut a rendőrök elől? Minek néznének minket, ha holnap vagy néhány óra múlva megtalálnánk a fejet, és az nem Calas-é?

– Figyelteti a házat?

– A X. kerületből Judel ráállított egy embert. Tegnap este vacsora után visszamentem körülnézni.

– Nem talált semmi újat?

– Semmi különösét. Az utcán kérdezősködtem néhány „lánynál”. Másmilyen légkör uralkodik éjjel a környéken, mint nappal. Főleg azt szerettem volna megtudni, hogy pénteken este senki nem figyelt-e fel gyanús jövés-menésre a biztró környékén, vagy nem hallottak-e valamit.

– És?

– Semmi különös. Az egyik lány azonban elárult valamit, amit még nem volt időm ellenőrizni. A lány szerint Calas feleségének van egy másik szeretője, egy vörös hajú, középkorú férfi, aki valószínűleg a környéken lakik vagy dolgozik. Igaz, a *lány* haragszik az asszonyra, mert az mindegyiküket megkárosítja. „Ha legalább pénzt kérne érte – mondta –, akkor nem szólnánk semmit, de ingyen csinálja. Csak ki kell várni, hogy a férj ne legyen otthon. Természetesen én nem voltam még ott, de többen állítják, hogy sohasem mond nemet.”

Comélieau fájdalmasan felsóhajtott a rágalmak hallatán.

– Csinálja, ahogy akarja, Maigret. Számomra az ügy világos, és nem olyan emberekről van szó, akikkel kesztyűs kézzel kéne bánni.

– Nemsokára újra találkozom az asszonnal. Fel akarom keresni a lányát is. Végül remélem, hogy a nővérek, akik asszisztáltak Calas öt évvel ezelőtti műtétjénél, segíteni tudnak a test azonosításában.

Ezzel kapcsolatban volt egy különös körülmény. Előző este, amikor a környéken sétált, Maigret rövid időre betért a biztróba, ahol Calas asszony bóbiskolt egy széken, miközben négy férfi

kártyázott egy asztalnál. A felügyelő megkérdezte az asszonytól, hogy melyik kórházban vették ki a férje vakbelét.

Calas, már amennyit tudni lehetett róla, inkább kemény férfi volt, nem pedig egy haláltól és betegségektől rettegő puhány ember. Egy kockázat nélküli, egyáltalán nem súlyos rutinműtéten kellett csak átesnie. Ennek ellenére jelentős összeget költött arra, hogy egy villejuif-i magánklinikán operáltassa meg magát, ahelyett hogy egy közkórházba ment volna.

Lapointe-nek hamarosan telefonálnia kellene a klinikáról.

– Csak keményen, Maigret! – kiáltotta a felügyelő után Comélieau.

Itt nem gyengeségről vagy keménységről van szó, sőt, nem is sajnálatról, de ezt nem lehet elmagyarázni egy Comélieau-nak. Maigret egyik percről a másikra a hétköznapiól annyira különböző világban találta magát, hogy csak tapogatózva tudott előrejutni.

Van-e valami kapcsolat a Valmy rakparti bisztró és tulajdonosai, valamint a csatornába dobott holttest között? Lehetséges, mint ahogy az is, hogy véletlen egybeesésről van szó.

Visszatért irodájába, és kezdett eluralkodni rajta az a mogorva rosszkedvűség, amely a nyomozások egy bizonyos stádiumában mindig elfogta. Előző nap felfedezett néhány dolgot, amit elraktározott magában, anélkül hogy kutatta volna, vajon hova vezetik. Most pedig részigazságokkal állt szemben, amelyeket sehogyan sem tudott összeilleszteni.

Calas asszony nem egyszerűen eredeti ember volt, olyanokkal már sokszor találkozott pályafutása során, hanem egy emberi sors.

Comélieau szemében csak egy szemérmetlen iszákos, aki bárkivel lefeküdt. Maigret számára viszont teljesen más volt. Még nem tudta, hogy pontosan

mi, és amíg nem ismeri, amíg nem „érzi” az igazságot, addig nem fog tudni szabadulni ettől a rossz közérzettől.

Lucas az irodájában várta a postájával, amikor visszaért.

– Van valami újság?

– Az épületben volt, főnök?

– Comélieau-nál.

– Ha tudtam volna, átkapcsoltam volna egy hívást. Igaz, nem újság, csak éppen Judel magánkívül van.

Maigret hirtelen arra gondolt, vajon mi történhetett Calas-val, de nem róla volt szó.

– A fiatalember, Antoine.

– Már megint eltűnt?

– Igen. Állítólag maga azt kérte tegnap este, hogy egy felügyelő kövesse őt. A fiatalember egyenesen hazament, a Faubourg Saint-Martinre. Az édesanyjával lakik a hetedikén, egy kétszobás manzárdban. Lift nincs. A részleteket úgy ismétlem, ahogy Judel mondta nekem. Állítólag egy olyan ronda, nagy házról van szó, amelybe 50-60 családot is bezsúfolnak, és ahol a gyereksereg előnti a lépcsőházat.

– Folytasd!

– Körülbelül ez minden. A házfelügyelő szerint a fiatalember anyja bátor és derék asszony. A férje szanatóriumban halt meg. Az asszonynak is volt tébécéje, de azt állítja, hogy meggyógyult, bár ezt a házfelügyelő kétli.

Visszatérve a felügyelőhöz, az felhívta Judelt, hogy utasításokat kapjon. Judel nem akart kockáztatni, és megparancsolta neki, hogy figyelje az épületet. A felügyelő éjfélig kintről figyelte a házat, majd az utolsó lakókkal bement, és a lépcsőházban töltötte az éjszakát. Ma reggel nyolc óra előtt a házfelügyelő megmutatta neki Antoine édesanyját, aki éppen távozóban volt. A felügyelőnek semmi oka nem volt rá, hogy kövesse. Csak egy félórával később ment föl kíváncsiságból a hetedikre.

Gyanúsna találta, hogy a srác nem indul munkába. Hallgatózott egy darabig, de nem hallott semmi neszt, mire bekopogott. Végül, mivel látta, hogy elég egyszerű zárról van szó, kipróbálta az álkulcsát. Egy nagy ágyat látott az első helyiségben, az egyben a konyha is volt. A másik szobában is állt egy ágy, de senkit nem talált a lakásban. A tetőre nyíló ablak azonban nyitva volt. Judel ideges, amiért erre nem gondolt. Nyilvánvaló, hogy az éjszaka folyamán a srác a tetőn keresztül szökött meg.

– Biztosak lehetünk benne, hogy már nincs az épületben?

– Most hallgatják ki a lakókat.

Maigret elképzelte Comélieau bíró ironikus mosolyát, amint megtudja ezt az újságot.

– Lapointe nem hívott?

– Eddig nem.

– Senki nem jelentkezett a törvényszéki orvostani intézetben, hogy azonosítsa a holttestet?

– Csak a szokásosak.

Körülbelül egy tucat olyan idős asszonyt ismertek, akik ahányszor ismeretlen holttestet talált a rendőrség, mindig az intézetbe mentek, hogy azonosítsák.

– Paul doktor nem telefonált?

– Most tettem a jelentését az íróasztalára.

– Ha Lapointe telefonálna, mondd meg neki, hogy jöjjön vissza a kapitányságra, és várjon meg. Nemsokára visszajövök.

Gyalog indult a Saint-Louis-sziget felé, megkerülte a Notre-Dame-ot, átkelt a vashídon, és nemsokára a keskeny Saint-Louis-en-I'lle utcában találta magát. A háziasszonyok ebben az időben végezték a bevásárlásaikat, és ezért nehéz volt a tömegben előrejutni. Maigret megtalálta a fűszerboltot, amely fölött Calas asszony szerint a lánya, Lucette szobát bérelt. Az üzlet mellett bement a belső udvarba.

– Keres valakit? – kiáltotta egy női hang az egyik földszinti ablakból.

– Calas kisasszonyt.

– A harmadikon balra. De nincs itthon.

– Nem tudja, hogy mikor jön haza?

– Nemigen szokott itthon ebédelni. Fél hét előtt csak ritkán látjuk. Ha sürgős, a kórházban megtalálja.

A Hotel Dieu, ahol Lucette Calas dolgozott, nem volt messze. Annál nehezebb volt viszont Lavaud professzor osztályát megtalálnia, mivel ez volt a nap legmozgalmasabb órája. Fehér egyenruhás férfiak és nők, hordágyakat toló ápolók, bizonytalan járású betegek jöttek-mentek megállás nélkül a folyosón.

– Calas kisasszonyt merre találok?

Alig néztek rá.

– Nem ismerem. Beteg?

Vagy a folyosó végére mutattak:

– Arra van...

Vagy hat irányba küldték el így, mire talált egy csendes folyosót, ahol egy fiatal lány ült egy kis asztal előtt.

– Calas kisasszony?

– Magánügyben? Hogy talált ide?

Földi halandók elől elzárt környékre tévedhetett. Bemutatkozott. Még a rendőrségi jelvényét is megmutatta, mert úgy érezte, hogy itt a híre nem ér semmit.

– Megnézem, hogy ráér-e. Attól tartok, hogy a műtőben van.

Egyedül maradt vagy tíz percet, és még pipázni sem mert. Amikor a fiatal lány visszajött, egy másik magas, derűs és nyugodt arcú ápolónő követte.

– Maga akar beszélni velem?

– Igen. Maigret felügyelő vagyok, a bűnügyi rendőrségtől.

Talán a kórház tiszta légkörétől vagy a fehér egyenruhától a kontraszt még nagyobb volt a Valmy rakparti bisztróval szemben.

Lucette Calas nem jött zavarba, érdeklődéssel nézte őt, mint aki nem ért valamit.

– Biztos, hogy velem akar beszélni?

– A szülei, ugye, a Valmy rakparton laknak?

Egy pillanatig tartott csak, de a felügyelő biztos

volt benne, hogy egy keményebb villanást látott a szemében.

– Igen. De én...

– Csak néhány kérdést szeretnék föltenni.

– A professzor úrnak rövidesen szüksége lesz rám. Ilyenkor szokott vizitet tartani.

– Csak néhány percig tartom fel.

A lány beletörődött, körülnézett, és egy ajtóra mutatott.

– Ide bemehetünk.

– Régen volt a szüleinél?

A lány összerezte a „szülők” szó hallatára.

– Olyan ritkán megyek, amilyen ritkán csak lehet.

– Miért?

– Láta őket?

– Az édesanyját.

Nem tett hozzá semmit, mintha a magyarázat elég is volna.

– Haragszik rájuk?

– Nem haragudhatok rájuk csak azért, mert a világra hoztak.

– Nem volt náluk a múlt pénteken?

– Nem is voltam Párizsban. Szabadnapom volt, és vidéken tartózkodtam a barátaimmal.

– Tehát nem tudja, hogy az apja elutazott?

– Miért nem árulja el a kérdések okát? Idejön, és elkezd nekem beszélni olyan emberekről, akik hivatalosan a szüleim, de akik között már régóta idegennek érzem magamat. Miért? Történt velük valami?

A lány rágyújtott, és közölte a felügyelővel:

– Itt lehet dohányozni. Legalábbis ilyenkor.

Maigret ennek ellenére sem vette elő a pipáját.

– Meglepné, ha valamelyikükkel történt volna valami?

A lány a szemébe nézett, majd kimondta:

– Nem.

– Mi történhetett volna például?

– Hogy Calas addig verte az anyámat, míg bele nem hal.

Nem azt mondta, hogy „az apám”, hanem hogy „Calas”.

– Gyakran veri az édesanyját?

– Most már nem tudom, de annak idején szinte mindennapos volt.

- Az édesanyja nem ellenkezett?
- Lehajtotta a fejét az ütések elől. Még az is eszembe jutott, talán szereti ezt.
- Mi történhetett volna még?
- Hogy az anyám mérget önt a levesébe.
- Utálja az anyja?
- Csak annyit tudok, hogy már huszonnégy éve él vele, és még nem próbált megszökni.
- Gondolja, hogy szomorú?
- Nézze, felügyelő úr, én igyekszem egyáltalán nem gondolni rájuk. Gyerekkoromban csak egy vágyam volt: elmenni. Amint megtehettem, el is mentem.
- Tudom, tizenöt éves volt.
- Ki mondta?
- Az édesanyja.
- Tehát nem ölte meg. – Egy darabig gondolkodott. – Akkor fordítva?
- Hogy érti?
- Megmérgezte?
- Nem valószínű. Még az sem biztos, hogy baja esett. Az édesanyja azt állítja, hogy péntek délután elutazott Poitiers környékére, ahol állítólag fehérbort szokott venni.
- Ez igaz. Már gyerekkoromban is elutazott néha borért.
- Viszont találtunk a Saint-Martin-csatornában egy hullát, aki ő is lehetne.
- Senki nem azonosította?
- Eddig nem. Az azonosítást nehezíti, hogy nem találtuk meg a fejét.
- Talán azért nem hökkent meg a lány, mert kórházban dolgozott.
- Mit gondol, mi lett vele? – kérdezte.
- Nem tudom. Kutatok. Úgy tűnik, hogy volt néhány férfi az édesanyja életében. Elnézését kérem, hogy erről beszélek.
- Ha azt hiszi, ez újság...
- Az édesapját annak idején, kamasz- vagy gyerekkorában nem lőtték hasba vadászpuskával?
- A lány meglepődött.
- Soha nem hallottam erről.
- Nem is látott sebhelyeket?
- De, a hasán... – mondta enyhe mosollyal.
- Mikor járt a Valmy rakparton legutóbb?
- Várjon! Már vagy egy hónapja.
- Látogatni ment?

- Nem teljesen.
- Calas ott volt?
- Mindig akkor megyek, amikor nincs otthon.
- Délután?
- Igen. Olyankor biliárdozni szokott a Gare de L'est mellett.
- Nem volt férfi az édesanyjánál?
- Aznap nem.
- Volt valami pontos célja a látogatásának?
- Nem.
- Miről beszéltek?
- Már nem tudom. Erről-arról.
- Szó volt Calas-ról?
- Kétlem.
- Véletlenül nem pénzt kérni ment az édesanyjához?
- Rossz irányba halad, felügyelő úr. Ennél sokkal büszkébb vagyok. Volt időszak, amikor kevés pénzem volt, sőt, éheztem is, de soha nem kértem tőlük. Ráadásul most jól keresek.
- Semmire sem emlékszik, amiről legutóbbi látogatásán beszéltek?
- Semmi különösre.
- Az emberek közül, akikkel találkozott a bisztróban, nem emlékszik egy vérmes fiatalemberre, akinek triciklije volt?
- Nemet intett a fejével.
- És egy középkorú, vörös hajú férfira?
- Ezúttal elgondolkodott.
- Himlőhelyes az arca? – kérdezte.
- Azt nem tudom.
- Ha igen, akkor az Dieudonné.
- Ki az?
- Sokat nem tudok róla. Anyám egyik barátja. Már évek óta a bisztróba jár.
- Délutáni vendég?
- Megértette a kérdést.
- Mindenesetre délutánonként találkoztam vele. Lehet, hogy téved. Nem tudom. Nyugodt ember benyomását keltette bennem, aki este papucsban ül a tűz mellett. Egyébként is, majdnem mindig a kályha mellett láttam. Úgy tűnt, régóta ismerik egymást anyámmal. Érti?
- Nem tudja a címét?
- Hallottam egyszer, amint azt mondja: „Ideje munkába mennem.” Gondolom a környéken dolgozik, de nem tudom, mit. Nem úgy van öltözve, mint egy munkás.

Egy csengő szólalt meg a folyosón, és a lány automatikusan felpattant.

– Nekem szól – mondta. – Elnézését kérem.

– Lehet, hogy megkeresem még a Saint-Louis-en-l'Île utcában.

– Csak este vagyok ott. Ne jöjjön későn, mert korán fekszem.

Maigret látta, amint a folyosón megcsóválja a fejét, mint aki még nem szokott hozzá egy új gondolathoz.

– Elnézést, kisasszony. Merre van a kijárat?

Olyan elveszettnek tűnt, hogy a fiatal lány az íróasztalnál elmosolyodott, és élvezte a folyosón egy lépcsőhöz.

– Innen már könnyű lesz. Lent forduljon balra és még egyszer balra.

– Köszönöm.

Nem merte megkérdezni tőle, hogy mi a véleménye Lucette Calas-ról. Egyébként neki is nehéz lett volna megfogalmaznia, mit gondol.

Az Igazságügyi Palotával szemben megállt egy pohár fehérborra. A központban már várta őt Lapointe.

– Na, mi újság a klinikán?

– Nagyon kedvesen fogadtak.

– A sebhelyek?

Lapointe nem volt elégedett az eredménnyel.

– Először is az orvos, aki a műtétet végezte, meghalt három évvel ezelőtt, ahogy Calas asszony mondta. A titkárság vezetője megtalálta a dossziét, de nem említenek sebhelyeket, viszont megtudtam, hogy Calas-nak gyomorfekélye volt.

– Fekéllyel is műtötték?

– Nem. Egy műtét előtt vizsgálatokat végeznek, és az eredményeket megtartják.

– Nem említettek különleges ismertetőjeleket?

– Nem. A főnővér megkérdezett néhány ápolónőt, akik talán segédkeztek a műtétnél, de egyikőjük sem emlékszik Calas-ra. Egyikük arra emlékszik, mintha elalvás előtt kérte volna, hogy imádkozhasson.

– Katolikus volt?

– Nem. Félt. Ezek olyan részletek, amelyeket az ápolónók nem felejtenek el. A sebhelyek nem ilyenek.

Ugyanott tartottak. Van egy fej nélküli holttestük, amit nem tudnak biztosan azonosítani.

– Mit csinálunk? – kérdezte halkan Lapointe, aki egy morcos Maigret előtt inkább nem beszélt hangosan.

Hát nem Coméliau-riak volt igaza? Ha a csatornában talált hulla Omer Calas, akkor valószínű, hogy egy komolyabb kihallgatással fontos információkat tudnának szerezni az asszonytól. Egy négyszemközi „beszélgetés” Antoine-nal, ha majd elfogják, szintén nem lesz eredménytelen.

- Gyere!
- Hozzam a kocsit?
- Igen.
- Hová megyünk?
- A csatornához.

Útközben majd beszél a X. kerületieknek, hogy keressenek a környéken egy vörös hajú, himlőhelyes férfit, akit Dieudonné-nak hívnak.

A kis kocsi a buszok és teherautók között cikázott. Éppen a Richard-Lenoir útra értek ki, Maigret lakásától nem messze, amikor a felügyelő megszólalt:

- Menj a Keleti pályaudvar felé.

Lapointe értetlenül nézett rá.

– Lehet, hogy az ötlet rossz, de inkább ellenőrzöm. Állítólag Calas péntek délután egy bőrönddel ment el. Tegyük fel, hogy szombaton hazaérkezett. Ha őt gyilkolták meg és darabolták fel, akkor a tetteseknek meg kellett szabadulniuk a bőröndtől. Biztos vagyok benne, hogy már nincs a Valmy rakparton, ahogy a ruhák se, amiket magával kellett vinnie.

Lapointe bólogatva figyelte az okfejtést.

– Nem találtunk sem bőröndöt, sem ruhákat a csatornában, pedig a hullát levetkőztették, mielőtt feldarabolták.

- És a fejét sem találtuk meg! – jegyezte meg Lapointe.

Maigret feltételezéseiben semmi eredeti nem volt. Egyszerűen rutinfeladat. Ha a bűnösök meg akarnak szabadulni kompromittáló tárgytól, akkor tíz esetből hatszor pályaudvari csomagmegőrzőbe rakják be azokat. A Keleti pályaudvar csak két lépésre van a Valmy rakparttól.

Lapointe-nak végre sikerült leparkolnia az autót, és elindultak a várócsarnok felé.

– Szolgálatban volt pénteken? – kérdezte a csomagmegőrzőben az alkalmazottat.

- Csak hat óráig.
- Sok csomagot adtak le?
- Nem többet, mint máskor.
- A pénteken leadottak között van olyan, amit még nem vittek el?

A férfi hátrafordult a bőröndöket és csomagokat tartó polcok felé.

– Kettő! – válaszolta.

– Ugyanaz a tulajdonos?

– Nem. A számok nem egymást követők. Egyébként is a letakart kalitkát egy nagydarab, kövér asszony adta le. Emlékszem rá, mert sajt szaga volt.

– Sajt van benne?

– Nem tudom, de nem hiszem, mert már nem érződik. Talán a nőnek volt ilyen szaga.

– És a másik csomag?

– Az a barna bőrönd.

Ujjával rámutatott egy sókat használt, olcsó bőröndre.

– Nincs rajta se név, se cím?

– Nincs.

– Nem emlékszik arra a személyre, aki leadta?

– Lehet, hogy tévedek, de azért megesküdnék, hogy vidéki fiatalember volt.

– Miért vidéki?

– Mert úgy nézett ki.

– Jó színben volt?

– Talán.

– Hogy volt felöltözve?

– Azt hiszem, bőrdzsekit és sapkát hordott.

Maigret és Lapointe egymásra néztek, mindketten Antoine Cristinre gondoltak.

– Hány óra lehetett, amikor leadták a bőröndöt?

– Öt óra körül járt az idő. Igen, nem sokkal öt után, mert a strassbourgi gyors akkor érkezett.

– Ha a bőröndért jönne valaki, akkor megtenné, hogy felhívja a Jemmapes rakparti rendőrőrsöt?

– És ha a fickó megijed és elrohan?

– Mindenesetre néhány perc alatt ideérünk.

Csak úgy lehet azonosítani a bőröndöt, ha elhozzák Calas asszonyt, és megmutatják neki.

Pár perccel később az asszony közömbösen figyelte, amint a két férfi belép a bisztróba, és a pult felé indult, hogy kiszolgálja őket.

– Most nem iszunk semmit – mondta Maigret. – Azért jöttünk, hogy azonosítson egy tárgyat itt a közelben. A beosztottam majd elkíséri.

– Bezárjak?

– Nem fontos, néhány perc múlva visszaérnek, addig én itt maradok.

Az asszony nem vett kalapot, csak a papucsát cserélte cipőre.

– Kiszolgálja majd a vendégeket?

– Valószínűleg nem lesz rá alkalmam.

Amikor a kocsi eltávolodott velük, Maigret még egy darabig mosolyogva a küszöbön maradt. Pályafutása során most maradt először egyedül egy bisztróban, mintha ő lenne a tulajdonos. Az ötlet annyira tetszett neki, hogy bement a pult mögé.

5. A tintásüveg

A napsugarak ugyanazokra a helyekre csináltak rajzokat,- mint előző reggel. Az egyik ilyen rajz a pulton valami állatra hasonlított.

Mint ahogy Maigret már előző nap is érezte, ennek a kis bisztrónak – a többi párizsival ellentétben – inkább vidéki fogadóra emlékeztetett a hangulata, amely hétköznap üres, de a piac napján megtelik. Kedve lett volna kiszolgálni önmagát, de ez olyan gyerekes vágy volt, hogy elpirult, és zsebre tett kézzel, szájában a pipájával elindult a hátsó ajtó felé. Még nem látta, mi van az ajtó mögött, ahol Calas asszony el szokott tűnni. Ahogy sejtette, a konyha volt ott. Kicsit rendetlen ugyan, de tisztább, mint amire számított. Mindjárt az ajtó melletti tálalón egy megkezdett konyakosüveg állt. Tehát nem bort ivott az asszony egész nap, hanem töményét, és mivel nem volt pohár a közelben, feltehetőleg üvegből.

Egy ablak nyílt az udvarra, és egy üvegajtó, amely nem volt kulcsra zárva. Üres hordók sorakoztak az egyik sarokban; valaha palackokat burkoló szalmatokok, összetört pecsétek, rozsdás vaskarikák feküdtek a földön. Hirtelen olyan távol érezte magát Párizstól, hogysen lepődött volna meg, ha megpillant egy trágaryarakást. Az udvar egy zsákutcára nyílt, amelynek a szabad vége valami mellékutcába torkollhatott.

Automatikusan felpillantott az emeleti koszos ablakokra, a mögöttük lógó kifakult függönyökre. Tévedne? Úgy tűnt, mintha valami megmozdult volna az ablak mögött, pedig emlékszik, hogy a macskát lent hagyta a kályha mellett. Visszament a konyhába, és sietség nélkül az emeletre vezető lépcső felé indult. A lépcsőfokok megreccsentek, ahogy fölfelé haladt.

A folyosóról két ajtó nyílt. Egyiket belökte, és Calas-ék hálószobájában találta magát. Az ablak a rakpartra nézett. A kétszemélyes diófa ágyon tiszta ágynemű volt, de nem ágyaztak be. A bútorok olyanok voltak, amelyet bármelyik hasonló lakásban látott volna. Régi, nehéz bútorok voltak, amelyek apáról fiúra szállnak.

A szekrényben férfiruhák lógtak. A helyiség közepén a kerek asztalka le volt terítve valamilyen meghatározhatatlan színű anyaggal, és egy régi típusú rádió állt rajta.

Nem tudott rájönni, hogy mi döbbsentette meg már a belépésnél. Többször körbehordozta tekintetét a szobán, míg megakadt az asztalterítón. Egy újnak látszó tintásüveg volt rátéve, egy tolltartó

és egy itatóspapír társaságában. Három fehér lapot talált még, semmi egyebet. Közben mintha egy reccsenést hallott volna, de nem a szobából nyíló fürdőszobából jött. Kiment a folyosóra, és benyitott a másik ajtón. Az előzőhöz hasonló nagyságú szobában találta magát, amit lomtárnak használtak.

– Van itt valaki?— kérdezte hangosan. Majdnem biztos volt benne, hogy nem egyedül van a szobában. Egy pillanatig mozdulatlanul állt, majd kinyújtotta a karját, és egy hirtelen mozdulattal feltépte a szekrény ajtaját.

– Csak semmi meggondolatlanság – mondta. Nem volt meglepve, amikor felismerte Antoine-t, aki mint egy üldözött vad, úgy bújt meg a szekrény mélyén.

– Gondoltam, hogy előbb-utóbb megtalállak. Gyere ki!

– Letartóztat?

A fiatalember iszonyodva nézte a felügyelő zsebéből előbukkanó bilincset.

– Még nem tudom, hogy mit csinálok majd veled, de addig sem szeretném, ha megint eltűnnél. Nyújtsd ide a karodat!

– Nincs joga hozzá. Semmit sem csináltam.

– Add a kezed!

Látta, hogy a fiú azon gondolkodik, próbára teszi a szerencsését, és megpróbál szökni. Közelebb ment hozzá, egész testével a falhoz szorította. A fiú ellenkezett egy kicsit, rugdalódzott, de végül sikerült becsukni a bilincset.

– Most pedig gyere utánam!

– Mit mondott az anyám?

– Fogalmam sincs, hogy az édesanyád mit fog mondani, de nekem van néhány kérdésem.

– Nem válaszolok.

– Azért csak gyere.

Előreengedte a fiút, és átmentek a konyhán. Mikor a bisztróba léptek, Antoine-t meglepte az üres terem és a csend.

– Hol van?

– A főnökasszony? Ne félj, visszajön.

– Letartóztatta?

– Ül le ebbe a sarokba, és ne mocsanj innen!

Annyi hasonló fiataalt látott már többé-kevésbé hasonló helyzetben, hogy szinte előre tudta a reakcióikat, válaszaikat. Comélieau miatt örült, hogy elkapta a srácot, de biztos volt benne, hogy semmi segítséget nem jelent.

Egy idősebb férfi lépett be az utcáról. Meglepve pillantotta meg Maigret-t a terem közepén. Calas asszonyt viszont sehol sem látta.

– A főnökasszony itt van?

– Nemsokára visszajön.

Meglátta talán a bilincset? Rájött, hogy Maigret rendőr?

Mindenesetre sietve búcsúzott, valami olyasmit motyogva, hogy majd visszajön.

Még a sarokig sem érhetett el, amikor a fekete autó megállt az ajtó előtt, és az elsőnek kiszálló Lapointe kísérette az asszonyt, majd kivett egy barna bőröndöt a kocsiból. Az asszony észrevette Antoine-t, és szemöldökét ráncolva, izgatottan fordult Maigret-hez.

– Nem tudta, hogy magánál van? – kérdezte a felügyelő.

– Ne válaszolj! – kiáltotta a fiú. – Nincs joga letartóztatni. Nem csináltam semmit. Bizonyítsa be, ha valami rosszat tettem.

A felügyelő Lapointé-hez fordult.

– Ez az a bőrönd?

– Eleinte nem volt biztos benne, majd igent mondott. Utána pedig azt állította, hogy nem tudhatja, amíg ki nem nyitja.

– Kinyitottad?

– Jobban szerettem volna, ha maga is jelen van. Adtam az alkalmazottnak egy ideiglenes átvételi elismervényt. Kérte, hogy minél hamarabb küldjünk egy hivatalos elismervényt.

– Kérjél majd egyet Comélieau-tól. Ott van még az alkalmazott?

– Gondolom. Nem látszott rajta, hogy elmenni készülne.

– Telefonálj neki. Kérdezd meg tőle, hogy tudja-e helyettesíteni valaki egy negyedóraig. Biztos meg tudja oldani. Ugorjon be egy taxiba, és jöjjön ide.

– Értem – mondta Lapointe, miközben Antoine-t figyelte.

Felismeri-e a csomagmegőrző alkalmazottja? Ha igen, akkor már könnyű lesz.

– Telefonálj Moers-nek is. Szeretném, ha idejönne egy házkutatásra a fotósokkal.

– Rendben, főnök.

Az asszony mintha csak látogatóban lenne, a terem közepén állt, és kérdezősködni kezdett, mint Antoine.

– Letartóztat?

Zavarba jött, amikor nyugodtan visszakérdezett.

– Miért?

– Jöhetek, mehetek?

– A házban igen.

Tudta, hogy mit akar tenni. Az asszony valóban a konyha felé indult, ahol a konyakosüveg volt. Hogy megtévezze őket, zörögni kezdett a tányérokkal, levette a cipőjét, amihez nem volt hozzászokva, és biztosan nyomta a lábát.

Amikor visszajött, már magabiztosabb volt, és egyenesen a pulthoz ment.

– Parancsolnak valamit?

– Egy pohár fehérbort. És egy másikat a felügyelőnek. Lehet, hogy Antoine is kér egy pohár sört.

Maigret ráérős emberként viselkedett. Még azt hihette volna az ember, hogy nem tudja, mit akar tenni a következő percben.

Miután ivott egy korty bort, az ajtóhoz ment és kulcsra zárta.

– Magánál van a bőrönd kulcsa?

– Nincs.

– Tudja, hol van?

– Minden bizonnyal a „zsebében”.

Azaz Calas zsebében, aki a bőröndjével hagyta el a házat.

– Adjon egy fogót vagy valamilyen szerszámot.

Egy ideig eltartott, míg a nő talált egy fogót.

Maigret az egyik asztalra tette a bőröndöt, de megvárta, hogy Lapointe végezzen a telefonjaival, mielőtt felfeszítené.

– Rendeltem neked egy pohár fehérbort.

– Köszönöm, főnök.

A fém meghajlott, végül pedig kiszakadt, és Maigret felnyitotta a bőröndöt. Az asszony a pult másik oldalán maradt, és ha néha rájuk is pillantott, érezni lehetett, hogy nem nagyon érdekli a dolog.

A bőröndben volt egy szürke öltöny, egy pár – majdnem új – cipő, néhány ing, zoknik, borotva, fésű és fogkefe, valamint egy papírba csomagolt szappan.

– Ez a férje holmija?

– Feltételezem.

– Nem állítja biztosan?

– Van neki egy ilyen öltönye.

– Nincs fent?

– Nem néztem.

Az asszony nem segítette őket, de nem is próbált hazudozni. A lehető legkevesebb szóval válaszolt a kérdésekre, nem fűzött hozzájuk semmit, és mindezt mégsem olyan agresszíven csinálta, mint például Antoine.

Antoine-t ellenállásra sarkallta a félelem. A nő ellenben, úgy látszott, semmitől sem tart. A rendőrök jövés-menése, a felfedezések, amiket tehettek, úgy látszott, nem érdeklik.

– Nem veszel észre semmit? – kérdezte Maigret a beosztottját.

– Hogy mindent összevissza pakoltak be?

– Igen. A férfiak az esetek többségében így csomagolnak be. Van azonban egy érdekesebb dolog. Calas elutazott. Magával vitt egy csereöltönyt, csakúgy mint cipőt és fehérneműt. Elvileg fent, a szobában pakolt be.

Két gipszmunkás rángatta az ajtót, arcukat az üveghez szorították. Valamit kiabáltak, de nem lehetett érteni, mit, majd elmentek.

– Meg tudnád akkor mondani, hogy ilyen körülmények között, miért szennyest vitt magával?

Az egyik inget tényleg hordták már, ahogy az egyik alsónadrágot és egy pár zoknit is.

– Arra gondol, hogy nem ő rakta ezeket a bőröndbe?

– Talán ő. Sőt, valószínűleg ő, de nem akkor, amikor elutazott. Amikor ezeket így becsomagolta, akkor hazafelé indult.

– Értem.

– Hallotta? – kérdezte Maigret az asszonyt.

A nő intett, hogy igen.

– Még mindig azt állítja, hogy a férje péntek délután ezzel a bőrönddel ment el?

– Igen.

– Biztos benne, hogy nem csütörtökön? És hogy nem pénteken jött haza?

A nő csak a fejével intett.

– Úgy is azt hisz el, amit akar.

Egy taxi állt meg a bisztró előtt. Maigret az ajtóhoz ment, míg a csomagmegőrző alkalmazottja kiszállt a kocsiból.

– Nyugodtan várhat a taxi, csak egy percig tartom föl.

Maigret beengedte a bisztróba. A férfi egy pillanatig azon töprengett, vajon mit akarhatnak tőle, aztán körülnézett, hogy tájékozódjon. Tekintete megállt Antoine-on, aki még mindig a sarokban ült. Maigret-hez fordult, kinyitotta a száját, majd még egyszer megnézte a fiatalembert.

E hosszúnak tunó pillanatok alatt Antoine kihívóan nézett vissza rá.

– Azt hiszem... – kezdte a férfi, miközben megvakarta a tarkóját. Becsületes volt, viaskodott a lelkiismeretével.

– Nézze! Ahogy így látom, azt mondanám, ő volt.

– Hazudik! – kiáltotta a fiú dühösen.

– Talán jobb lenne, ha állva látnám.

– Állj fel!

Az asszony szólalt meg Maigret mögött.

– Állj fel, Antoine!

– így már – dűnnyögte a férfi – kevésbé vacillálok. Nincs egy bőrdzsekije?

– Nézd meg fönt! – mondta Maigret Lapointe-nek.

Csendben vártak. A pályaudvari alkalmazott a pultra pillantott, és Maigret rögtön tudta, hogy szomjas.

– Egy pohár fehérbort? – kérdezte.

– Hát, nem utasítom vissza.

Lapointe visszatért a dzsekivel, amit Antoine előző nap hordott.

– Vedd fel!

A fiatalember az asszonyra pillantott, mintha tanácsot kérne. Miután levették róla a bilincset, felvette a dzsekit.

– Nem látják, hogy csak jóban akar lenni a zsarukkal? Mind egyformák. Csak azt kell nekik mondani, hogy „rendőrség”, és rögtön remegni kezdenek. Még mindig azt állítja, hogy látott engem?

– Azt hiszem, igen.

– Hazudik.

A férfi Maigret-hez fordult. Nyugodt volt, de a hangjában vibrált egy kis feszültség.

– Gondolom, az állításom nagy jelentőségű. Nem szeretnék igazságtalanul ártani valakinek. Ez a fiú hasonlít arra, aki vasárnap leadta a bőröndöt. Mivel nem tudhattam, hogy még kérdezősködni fognak róla, nem néztem meg annyira. Talán, ha ugyanott, ugyanabban a megvilágításban látnám ..

– Még ma vagy holnap elvisszük magához a pályaudvarra. Köszönöm. Egészségére!

Kikísérte a férfit, majd ismét kulcsra zárta az- ajtót. Volt a felügyelő viselkedésében valami meghatározhatatlan puhányság, ami izgatta Lapointe-et. Nem tudta volna megmondani, mikor kezdődött, talán a nyomozás kezdetén, amikor a Valmy rakpartra jöttek, vagy amikor betértek Calas-ék bisztrójába.

Maigret mindent úgy csinált, mint máskor: tette, amit tennie kellett. Viszont minden meggyőződés nélkül csinálta ezt, amit a beosztottjai ritkán láttak tőle. Nehéz volt meghatározni, talán mintha a kedve ellenére cselekedett volna. A tárgyi bizonyítékok alig érdekelték, gondolatait nem osztotta meg senkivel. A bisztróban még érezhetőbb volt ez a fajta magatartása, de

leginkább, amikor a nővel beszélt. Mintha az áldozat nem is számítana, mintha a feldarabolt holttestnek nem lett volna jelentősége a szemében. Alig törődött Antoine-nal, és erőfeszítésébe került, hogy szakmai kötelezettségeivel foglalkozzon.

– Hívd fel Comélieau-t. Szeretném, ha inkább te mesélnéd el neki röviden a történeteket. Talán jó lenne, ha aláírna egy idézést a fiú számára. Bár úgymint megteszi.

– És az asszony?

– Inkább ne. Nem szeretném.

– És ha erősködik?

– Majd ő dönt. Ő a főnök.

Nem beszélt halkán, a másik kettő nyugodtan hallgathatta.

– Jól tenné, ha enne valamit – tanácsolta az asszonynak. – Lehet hogy rövidesen magát is be kell vinni.

– Hosszú időre?

– Amíg a bíró úgy akarja, hogy rendelkezésére álljon.

– Börtönben fogok aludni?

– Először fogdában.

– És én? – kérdezte Antoine.

– Te is. – Aztán hozzátette: – De nem ugyanabban a cellában.

– Éhes vagy? – kérdezte az asszony a fiútól.

– Nem.

Azért bement a konyhába egy korty italért. Amikor visszajött, megkérdezte:

– Ki fogja őrizni a házat?

– Senki. Ne féljen, úgymint megfigyelés alatt tartják.

Maigret nem tudott nem úgy nézni rá, mintha most először lenne olyan valakinek a társaságában, akit nem tud megérteni. Találkozott már egyes asszonyokkal, akik sokáig ellenálltak. Azonban mindig tudta, már az elején, hogy övé lesz az utolsó szó. Idő kérdése volt, türelem és akarat kellett hozzá. Calas asszonnyal nem így volt. Egyik kategóriába sem tudta besorolni. Ha azt mondták volna Maigret-nek, hogy hidegvérrel meggyilkolta és feldarabolta a férjét, akkor sem ellenkezett volna. De akkor sem, ha azt állítják, hogy az asszony semmit sem tud férje sorsáról.

Itt állt előtte soványan, hervadtan, lógó ruhájában; mégis volt benne valami távoli. Vajon tudta-e, hogy ilyen benyomást kelt? Azt is lehetett képzelni róla, hogy ő vizsgálja a felügyelőt.

Innen eredt Lapointe kellemetlen érzése. Inkább Maigret és az asszony személyes ügyéről volt szó, mit egy rendőrségi

nyomozásról, amelynek célja a tettes felderítése. Ami nem kapcsolódott közvetlenül az asszonyhoz, az alig érdekelte a felügyelőt. Lapointe erről meg is győződhetett, amikor egy pillanattal később kilépett a fülkéből.

– Mit mondott? – kérdezte Maigret.

– Aláírja az idézést, és eljuttatja az ön irodájába.

– Akarja a fiút látni?

– Feltételezi, hogy először maga akarja kihallgatni.

– És az asszony?

– Az ő nevére is ír egy idézést. Azt csinál vele, amit akar, de szerintem...

– Értem.

Comélieu arra várt, hogy Maigret visszatérjen az irodájába, és órákon keresztül hallgassa a gyanúsítottakat, amíg nem mondanak el mindent.

Még mindig nem találták meg a holttest fejét. Még nem volt egyértelmű bizonyíték arra nézve, hogy Calas az a férfi, akinek a darabjait kihalászták a Saint-Martin-csatornából. Mindenesetre a bőrönd miatt már elég erős feltevésekre lehetett támaszkodni, és gyakran fordul elő, hogy a tapogatózó kihallgatás néhány óra múlva teljes beismeréssel ér véget.

Ezt nem csak Comélieu gondolta így, Lapointe is egyetértett ezzel. Annál kevésbé tudta titkolni meglepetését, amikor meghallotta Maigret parancsát.

– Vidd be a fiút a kapitányságra az irodámba, és hallgasd ki! Ne felejts el ételt és italt hozatni neki.

– Maga itt marad?

– Megvárom Moers-t és a fotósokat.

Lapointe zavartan intett a fiúnak, hogy álljon fel.

Mielőtt kiléptek volna, a fiú még visszaszólt Maigret-nek:

– Figyelmeztetem, hogy sokba fog ez kerülni magának.

Körülbelül ugyanebben az időpontban a Vicomte, aki a szokásos reggeli látogatását tette a bűnügyi rendőrség irodáiban, átment a vizsgálóbírók folyosójára, hogy ott folytassa a körútját.

– Nincs semmi újság, Comélieu úr? Még mindig nem találták meg a fejet?

– Még nem, de majdnem biztosak vagyunk a holttest személyazonosságában.

– Kiről van szó?

Vagy tíz percen keresztül válaszolgatott a kérdésekre, és örült, hogy most az egyszer őt, és nem Maigret-t tiszteli meg a sajtó.

- A felügyelő a helyszínen van?
- Gondolom.

Két órával később a délutáni lapokban már hírül adták egy letartóztatott fiatalember monogramjait és a Calas-éknál történt házkutatást. Később a rádió ötórás híreiben is bemondták ezeket.

Miután egyedül maradt az asszonnyal, Maigret a pulthoz ment egy pohár italért, majd leült az egyik asztalhoz. Az asszony nem mozdult a pult mögötti helyéről.

Megszólaltak a gyárak delet jelző szirénái. Kevesebb mint tíz perc alatt vagy harmincan jöttek az ajtóhoz. Néhányan, akik látták az asszonyt az üvegen keresztül, integettek neki, mintha beszélni próbálnának vele.

- Találkoztam a lányával – törte meg a csendet Maigret.

Az asszony csak nézett rá szótlanul.

- Beszél az egy hónappal ezelőtti látogatásáról. Kíváncsi lennék, miről beszéltek.

Ennek nem volt kérdésjellege, és a nő nem tartotta fontosnak, hogy válaszoljon.

- Kiegyensúlyozott ember benyomását keltette bennem, aki okosan tervezi az életét. Nem tudom, miért merült fel bennem a gondolat, hogy szerelmes a főnökébe, és talán a szeretője is.

A nő még mindig nem reagált. Érdekelte egyáltalán? Maradt-e valamiféle érzelme a lánya iránt?

- Kezdetben nehéz dolga lehetett. Nem könnyű egy tizenöt éves lánynak egyedül Párizsban.

Az asszony szinte átnézett rajta, és fáradtan kérdezte:

- Mit remél?

Valóban, mit remél? Hát nem Comélieu-nak volt igaza? Nem Antoine-t kéne most szóra bírnia? Az asszony viselkedését pedig talán megváltoztatná néhány fogdában eltöltött nap.

- Kíváncsi vagyok, miért ment férjhez Calas-hoz, és később miért nem hagyta el.

Nem mosoly ült az arcára, hanem egy kifejezés, ami leginkább gúnyos volt – vagy talán sajnálkozó.

- Szándékosan tette? – folytatta Maigret anélkül, hogy pontosította volna kérdését.

Csak fog sikerülni. Voltak pillanatok, mint most, amikor már úgy érezte, hogy csak egy kis erőfeszítés kellene ahhoz, hogy mindent megértsen, és hogy eltűnjön közülük ez a láthatatlan fal.

Meg kellene találni a szükséges szót, és akkor csak egy ember állna előtte.

– A „másik” itt volt pénteken?

Valami eredményt mégis elért.

– Milyen másik?

– A szeretője. Az igazi.

Az asszony közönyösnek akart látszani, végül mégis feltette a kérdést.

– Ki?

– Egy vörös hajú, középkorú, himlőhelyes arcú férfi, akit Dieudonné-nak neveznek.

Az asszony teljesen bezárkózott: már semmit sem lehetett leolvasni a vonásairól. Közben egy kocsi állt meg kint, és Moers szállt ki belőle három férfi kíséretében.

Maigret újból ajtót nyitott. Bár nem ért el nagy sikert, de nem érezte úgy, mintha az idejét vesztegette volna.

– Mit kell megvizsgálni, főnök?

– Mindent. Először a konyhát, majd a két szobát és a fürdőszobát az emeleten. Ott van még az udvar és a pince.

– Gondolja, hogy itt ölték meg és darabolták fel a férfit?

– Lehetséges.

– És ez a bőrönd?

– Vizsgálj meg a tartalmával együtt.

– Az egész délutánra szükségünk lesz. Itt marad?

– Nem hiszem, de valószínű, hogy benézek még.

Bement a fürkébe, felhívta Judelt, és parancsokat osztogatott neki a ház figyelésével kapcsolatban.

– Jobban teszi, ha velem jön – mondta az asszonynak.

– Vigyek magammal ruhát és tisztálkodási szereket?

– A biztonság kedvéért.

Ahogy a nő átment a konyhán, még meghúzta az üveget, majd hallani lehetett a jövés-menését a fenti szobában.

– Nem fél egyedül hagyni, főnök?

Maigret megvonta a vállát. Ha voltak is megsemmisítendő, eltüntető, kompromittáló tárgyak, akkor már eltüntették azokkal. Mégis meglepte, hogy milyen sokáig marad fenn. Hallani lehetett, amint kinyitja a csapot, fiókokat huzigál. Lefelé jövet ismét megállt a konyhában. Bizonyára arra gondolt, hosszú időre ez az utolsó korty alkohol.

Amikor előjött, mind a három férfi csodálkozva nézett rá, Maigret-nél ehhez még csepp csodálat is járult. Alig húsz perc alatt teljesen megváltozott. Fekete ruhát és kabátot viselt, s ettől

sikkes lett. Szépen megfésülködött, és kalapot vett fel. Mintha a vonások is kisimultak volna az arcán, a járása is kecsesebb lett. A tartása pedig határozottabb, szinte hiú volt.

Számított-e erre a reagálásra? Kacérkodásból tette-e?

Nem mosolygott, nem szórakoztatta a többiek megdöbbenése, meglegedett egy halk „kész vagyok”-kat.

Kölni és konyak illata lengte körül. Bepúderezte az arcát, és kirúzsozta a száját.

– Nem hoz bőröndöt?

Kihívóan vágta rá a nemet. Ha fehéreneműt, ruhákat vinne magával, azzal bevallaná bűnösségét. Legalábbis úgy tünne, mintha belátná, hogy joggal tartják fogva.

– Viszlát! – szólt oda Maigret Moers-nek.

– Elviszik a kocsit?

– Nem, majd fogunk egy taxit.

– Gondolom, a Récollets utcán lemenve találnak legkönnyebben taxit.

– Igen, valószínűleg.

Fura érzés volt a napos járdán menni az asszonnyal.

– Szeretnék feltenni egy kérdést.

– Eddig nem zavartatta magát.

– Mióta nem öltözött fel így?

Töprengett egy darabig.

– Legalább négy éve – válaszolta végül. – Miért kérdezi?

– Semmi különös.

Minek magyarázgatni, ha maga az asszony is ugyanolyan jól tudja, mint ő. Épp annyi ideje volt, hogy felemelje a karját, és leintsen egy taxit. Kinyitotta az ajtót az asszonynak, és segített neki beszállni.

6. A madzag foszlányai

Az igazat megvallva, még nem tudta, mit fog csinálni a nővel. Lehet, hogy ha egy másik vizsgálóbíróra bízták volna az ügyet, akkor nem így cselekedne, hanem vállalná a kockázatot. Coméliau-val viszont ez veszélyes lenne. A bíró nemcsak aprólékos volt, hanem vigyázott a formaságokra, tartott a közvéleménytől és a feletteseitől. Ráadásul mindig idegenkedett Maigret módszereitől, nem találta őket elég konzervatívnak, és emiatt a két férfi többször került összeütközésbe.

Maigret tudta, hogy a bíró szemmel tartja, és bármikor kész felelőssé tenni egy hiba vagy elővigyázatlanság miatt.

Szívesebben hagyta volna az asszonyt a Valmy rakparton, amíg nem ismeri meg jobban a személyét és az ügyben betöltött szerepét. Egy vagy két embert megbízott volna a figyelésével. De Judel két beosztottja meg tudta-e akadályozni Antoine szökését? Pedig Antoine csak egy srác volt, alig több ésszel, mint egy tizenhárom éves gyereké. Az asszony más kaliberű volt. Ahogy a taxi lassan elhaladt az újságosbódék előtt, látta, hogy híre ment a házkutatásnak. Mindenesetre Calas neve a címlapon volt.

Elképzelte, amint reggel belép a bíróhoz, miközben a reggeli lapok azt hirdetik, hogy Calas asszony eltűnt.

Anélkül, hogy arrafelé fordult volna, a szeme sarkából figyelte az asszonyt. Egyenesen, kissé büszke tartással ült az ülésen. Volt valami érdekes abban, ahogy a várost szemlélte.

Legalább négy éve – mint ahogy mondta –, nem öltözött így fel. Azt nem tette hozzá, hogy milyen alkalomból, milyen körülmények között hordta legutóbb ezeket a ruhadarabokat.

Mivel Coméliau miatt nem tehetett mindent a saját belátása szerint, máshogy kellett hozzáfognia a kihallgatáshoz.

Maigret akkor szólalt meg először, amikor közeledtek az Orfèvres rakparthoz.

– Gondolom, semmi mondanivalója nincs.

Az asszony meglepetten nézett rá.

– Mivel kapcsolatban?

– A férjével kapcsolatban.

Alig észrevehetően megvonta a vállát.

– Nem öltem meg Calas-t.

A vezetéknevén nevezte, ahogy a parasztasszonyok nevezik a férjüket. Ez megdöbbenette Maigret-t, ezt nem érezte természetesnek a részéről.

– Behajtsak az udvarra? – kérdezte a taxis.

– Ha akar.

A Vicomte a lépcső alján állt két másik újságíróval és néhány fotóssal. Megneszelték a történeteket, és hiábavaló lett volna az asszonyt elrejtteni előlük.

– Egy pillanat, felügyelő úr...

Talán arra gondolt az asszony, hogy Maigret hívatta őket? Mereven lépdelt előttük, míg lefényképezték, és követték a lépcsőházba. Valószínűleg a fiatal Antoine-t is lefényképezték. Még fent is habozott Maigret, míg végül benyitott a felügyelők irodájába. Lucas nem volt ott, Janvier-hez fordult:

– Elkísérnéd egy üres irodába, és vele maradnál néhány percre?

Az asszony is hallotta. A tekintetében volt egyfajta néma szemrehányás, ahogy a felügyelőre nézett. Vagy talán inkább csalódás volt ez?

Maigret szó nélkül otthagya őket, és bement az irodájába, ahol Lapointe ingujjban ült a székén. Az ablakkal szemben Antoine ült mereven, kipirulva, mintha melege lenne. Közöttük egy tálcán szendvicsmaradványok voltak, meg két pohár, az aljukon még volt egy kis sör. Amint Maigret tekintete a tálcáról Antoine-ra szegeződött, a fiú zavarba jött, amiért engedett az étvágyának. Minden bizonnyal megfogadta, hogy „megbünteti” őket azzal, hogy nem fogad el semmilyen ételt. Megszokták már a kapitányságon az ilyen magatartást, és a felügyelő nem tudta megállni, hogy el ne mosolyodjon.

– Minden rendben? – kérdezte Lapointe-et.

Ez utóbbi a szemeivel jelezte, hogy semmilyen eredményt nem ért el.

– Folytassák, gyermekeim!

Felment Comélieau-hoz, akit az irodájában talált. Éppen ebédelni indult.

– Mindkettőjüket letartóztatta?

– A fiú az irodámban van. Lapointe hallgatja ki.

– Beszélt?

– Még ha tud is valamit, addig nem fog beszélni, míg nem teszünk bizonyítékokat az orra alá.

– Intelligens?

– Éppen arról van szó, hogy nem. Egy intelligens embert végül mindig meg lehet győzni, ha másképp nem, hát elmagyarázzák neki, hogy a válaszai ellentmondásosak. Egy buta ember megelégszik annyival, hogy tagad a nyilvánvaló tények el-lenére;

– És az asszony?

- Janvier-val hagytam.
- Maga fogja kihallgatni?
- Majd később. Még nem tudok eleget.
- Mikor?
- Talán ma este, holnap vagy holnapután.
- És addig?

Maigret olyan jámbornak, olyan jófiúnak tűnt, hogy Coméliau azon töprengett, vajon mit forgat a fejében.

- Azért jöttem, hogy megkérdezzem, hogy miként dönt.
- Nem tarthatja a végtelenségig az irodájában.
- Hát, ez tényleg nehéz lenne. Főleg nő esetében.
- Nem tartaná biztonságosabbnak, ha a fogdába zárnánk?
- Döntse el maga.
- Maga szabadon engedné?
- Nem tudom, mit tennék.

Coméliau dühös volt, szemöldökét ráncolva gondolkodott. Végül, mintha kihívásra válaszolna, Maigret-hez fordult:

- Küldje be hozzám.

Vajon miért mosolygott a felügyelő, amint otthagyta Coméliau-t?

Talán maga elé képzelte az asszony és az elkeseredett bíró négy szemközti beszélgetését?

Ezen a délutánon már nem találkozott az asszonnal. Beugrott a felügyelők szobájába, és utasította Torrence-t:

– Coméliau bíró úr szeretné látni Calas asszonyt. Szólnál Janvier-nak?

Amikor a Vicomte ráakaszkodott a lépcsőházban, lerázta:

– Menjen Coméliau-hoz. Biztos vagyok benne, hogy már van vagy nemsokára lesz valami újságja a sajtó számára.

Gyalog ment a Dauphine sörözőbe egy aperitifre. Már későre járt, majdnem mindenki befejezte az ebédjét. Maigret tárcsázni kezdett.

- Te vagy az? – kérdezte a feleségét.
- Nem jössz haza?
- Nem.
- Azért, remélem, ebédelsz valamit.
- A Dauphine sörözőben vagyok, mindjárt megebédelek.
- Vacsorára itthon leszel?
- Talán.

A sörözőben uralkodó szagok között két erős volt: az ánizslikőré és a kakaspörkölté, amely a konyhából jött. Az asztalok többsége

szabadon állt, a még itt tartózkodó kollégák már a kávénál és a calvadosnál tartottak.

Töprengett egy darabig, majd végül állva maradt, és úgy rendelt egy szendvicset. A nap még mindig úgy ragyogott, mint reggel, csak néhány fehér felhő úszott a különben tiszta égbolton, és az erősödő szél felkavarta az utcák porát.

A pult mögött álló tulaj már ismerte annyira Maigret-t, hogy tudja, a pillanat nem alkalmas beszélgetés kezdésére. Maigret szórakozottan evett, miközben olyan tekintettel nézte az utcát, mint ahogy egy hajó utasai figyelik a tenger monoton hullámozását.

– Egy másikat?

Igent mondott, bár talán azt sem tudta, hogy mit kérdeztek tőle. Elfogyasztotta a második szendvicset és a kávé is, amit nem is rendelt, csak kihozták neki. Néhány perccel később már egy taxiban ült, útban a Valmy rakpart felé. A Récollets utca sarkán, a zsilippel szemben szállt ki, ahol három uszály várakozott. A parton néhány horgász mereven figyelte az úszóját.

A „Chez Popaul” sárga homlokzata előtt sétált el. Maigret látta, amint a tulaj órá mutogatva magyaráz néhány vendégnek. A járda mellett „Roulers és Langlois” feliratú kamionok sorakoztak. Calas-ék bisztrójához érve zárva találta az ajtót, de bent a konyhában árnyak mozogtak. Kétszer vagy háromszor kellett kopogtatnia míg Moers megjelent, és miután felismerte, az ajtóhoz sietett.

– Elnézést. A benti zajban nem hallottuk a kopogását. Régóta vár?

– Nem érdekes – mondta, majd kulcsra zárta az ajtót.

– Gyakran megzavartak?

– Néhány vendég megpróbált benyitni, de elmentek. Mások dörömbölnek, integetnek, hogy engedjük be őket.

Maigret körülnézett, majd átment a pult túloldalára. Olyan itatóst keresett, mint amelyet a hálósobában látott. A bisztrókban általában sokat tartanak, ezért meglepte, hogy egyet sem talál.

– Folytasd, Moers. Mindjárt jövök.

Elment a technikusok műszerei között, és felment az emeletre, majd tintával és itatóssal tért vissza. Leült az egyik asztalhoz, és nagy betűkkel a papírra írta: Ideiglenesen zárva!

Az első szón gondolkodott, mivel eszébe jutott Comélieau és az asszony beszélgetése.

– Nem láttál rajzszöveget valahol?

Moers a konyhából válaszolt:

– A pult alatt, baloldalt.

Miután megtalálta, az ajtóhoz ment, és feltűzte a papírt. Amikor visszafordult, valamit érzett a lábainál. A vörös macska nyávogva dörgölődött hozzá. Most jutott eszébe, hogy róla teljesen megfeledkezett. Ha netán egy darabig üresen maradna a ház, akkor el kell helyezni valakinél.

Visszament a konyhába, ahol egy kancsóban talált tejet.

– Kíváncsi vagyok, kire lehetne rábízni a macskát.

– Nem gondolja, hogy az egyik szomszéd elvállalná? Láttam egy hentesüzletet nem messze.

– Mindjárt átmegyek megkérdezni. Mit találtak idáig?

Éppen a házat fésülték át. Minden sarkot, fiókot megvizsgáltak. Moers haladt elől, és egy nagyítóval a tárgyakat vette szemügyre, vagy ha szükség volt rá, akkor hordozható mikroszkópját használta. A fotósok mögötte jöttek.

– Az udvaron kezdtünk, mert ott volt a legnagyobb rendetlenség. Arra gondoltam, hogy talán a lomok közé rejtettek valamit.

– Gondolom, a kukákat már kiürítették vasárnap óta.

– Hétfő reggel. Ennek ellenére átvizsgáltuk őket, hátha találunk valamit, például vérfoltot.

– És?

– Semmi – válaszolta Moers határozatlanul.

Ez azt jelentette, hogy van valami elképzelése, de nem biztos benne.

– Mégis?

– Nem tudom, főnök. Csak egy érzés, még hozzá mind a négyünknek ugyanaz. Éppen erről beszéltünk, amikor maga megérkezett.

– Mi az?

– Legalábbis az udvar és a konyha esetében valami nem stimmel. Nem olyan ház ez, ahol ragyogó tisztaságot várna az ember. Elég a fiókokba nézni, hogy megállapítsuk, ritkán takarítanak. A találomra elpakolt dolgok többnyire porosak.

Maigret körülnézett, és megértően bólogatott.

– Folytasd!

– A mosogatóban háromnapos mosatlant találtunk. Feltételezhetjük, hogy általában így szokott lenni, hacsak nem a férj távolléte miatt hanyagolta az asszony a háztartást.

Moers-nek igaza volt. A rendetlenség és bizonyos fokú kosz megszokott lehetett.

– Tehát mindenhol legalább öt-tíz napos koszt kellene találnunk. Ez így is van a fiókokban, sarkokban. Ellenben

másutt, majdnem mindenhol, valószínűleg nem túl régen nagytakarítást végeztek. Sambois talált is az udvaron két üres hypós-üveget, amelyek közül az egyiket biztosan nem régen vásárolták a címke állapota alapján.

– Mit gondolsz, mikor lehetett ez a nagytakarítás?

– Három-négy napja. A jelentésemben majd pontosabban meg tudom jelölni. Néhány laboratóriumi vizsgálatot el kell végeznem még.

– Ujjlenyomatok?

– Az elméletünket igazolják. A fiókokban, szekrényekben megtaláltuk Calas-ét is.

– Biztos vagy benne?

– Legalábbis megegyeznek a holttestével.

Végre volt bizonyítékuk arra, hogy a Valmy rakparti kocsmárosé a csatornában talált holttest.

– Ezek az ujjlenyomatok fent is megtalálhatók?

– A bútorokon nem, csak a belsejükben. Dubois nem vizsgálta át részletesen az emeletet, de később még visszamegyünk. Megdöbbsentett, hogy a bútorokon egyáltalán nincs por, és a parkettát alaposan felmosták. Az ágyneműt pedig nem használták három-négy alkalomnál többet.

– Találtál valahol szennyes ágyneműt?

– Gondoltam rá én is, de nem találtam.

– Itthon mostak?

– Nem láttam sem gépet, sem mosószert.

– Tehát tisztítóba hordták a szennyest.

– Majdnem biztos. Hacsak nem tegnap vagy tegnapelőtt járt erre a tisztító...

– Megpróbálom megtudni, melyik tisztítóról lehet szó.

Maigret éppen indulni akart, hogy megkérdezze valamelyik szomszédot, de Moers megállította, és kihúzta az egyik fiókot a konyhában.

– Itt a név.

Egy köteg számlára mutatott, amelyek között volt néhány a Récollets tisztítótól. A legfrissebb tíz nappal azelőtti volt. Maigret a telefonfülke felé indult, felhívta a számot, és megkérdezte, hogy vittek-e el szennyest a Valmy rakpartról ezen a héten.

– Csütörtökön szoktunk arra járni – hangzott a válasz.

Tehát előző hét csütörtökjén jártak erre legutóbb. Moers jogosan csodálkozott. Két ember nem lakhatott a házban csütörtök óta úgy, hogy nem keletkezik szennyes, ráadásul az

ágyneműk háromnaposak. Ennek ellenére sehol sem találtak szennyest.

Maigret töprengve ment vissza a szakemberekhez.

– Mit mondtál az ujjlenyomatokról?

– Eddig a konyhában háromfélét találtunk – a magáét és Lapointe-ét leszámítva, azokat már kívülről ismerem. A legtöbbjük női, gondolom a tulaj feleségéé.

– Könnyen ellenőrizhetjük.

– Másrészt egy férfiét, akiről gyanítom, hogy fiatal. Kevés van belőlük, és ezek a legfrissebbek.

Valószínűleg Antoine-é, akinek az asszony a konyhában talált, amikor beállított hozzá az éjszaka folyamán.

– Van még két további férfi ujjlenyomata, közülük az egyik elmosódott.

– Plusz még Calas-é a fiókokban, nem?

– De.

– Tehát úgy néz ki a dolog, hogy nem régen, mondjuk vasárnap, a pincétől a padlásig kitakarították a házat, kihagyva a bútorok belsejét.

Mindannyian a feldarabolt holttestre gondoltak. A feldarabolás nem történhetett az utcán vagy egy üres telken. Túl sok időt vett igénybe, hiszen be is csomagoltak minden darabot. Egy ilyen munka után hogy nézhetett ki az a szoba, ahol végezték?

Maigret most már kevésbé bánta, hogy Calas-nét átengedte a dühös Comélieau-nak.

– Voltál a pincében?

– Mindenhová benéztünk. A pincében első látásra nincs semmi különös, de oda is visszamegyünk majd.

Maigret magukra hagyta őket, hogy nyugodtan dolgozhassanak tovább, és sétálni kezdett a bisztróban. A vörös macska a nyomába szegődött. A napfény a polcon tartott üvegekre esett, és lágyan visszatükröződött. Amint elment a kályha mellett, azt hitte, hogy már elaludt a tűz. Kinyitotta a kályhát, és mivel még talált parazsat, reflexszerű-en megrakta a tüzet.

A következő pillanatban átment a pult túloldalára, kiválasztott egy üveg calvadost, és töltött magának egy pohárral.

A pénztárfiók félig nyitva volt, jobbra pedig az árlap volt kifüggesztve. Kivette a zsebéből az ital árát, és berakta a fiókba.

A következő pillanatban egy árnyat látott az ablak mögött, és úgy rezzent össze, mint akit rajtakaptak valamin. Judel felügyelő próbált belesni az ablakon. Maigret ajtót nyitott neki.

– Gondoltam, hogy itt találom, főnök. Telefonáltam a központba, de nem tudták megmondani, hol van.

Judel meglepetten körülnézett, szemével a nőt kereste.

– Igaz, hogy letartóztatta?

– Comélieau bíró úrnál van.

Judel az állával a konyha felé intett, felismerte a technikusokat.

– Találtak valamit?

– Még túl korai lenne megmondani.

És főleg túl hosszú elmagyarázni. Maigret-nek nem volt kedve hozzá.

– Örülök, hogy megtaláltam, mert nem akartam a véleménye nélkül döntenem. Azt hiszem, megtaláltuk a vörös fickót.

– Hol van?

– Ha az információim pontosak, akkor két percre innen, hacsak nem éjszakás ezen a héten. Ellenőrként dolgozik a Transports Zénith-nél.

– A Recollets utcában, tudom. Roulers és Langlois.

– Gondoltam, személyesen akarja elkapni.

Moers szolt ki a konyhából:

– Ráér egy pillanatra, főnök?

Maigret hátrafelé indult. Calas asszony fekete vállkendője ki volt terítve az asztalra, és Moers, miután nagyítóval már megvizsgálta, most a mikroszkópját állította be.

– Meg akarja nézni?

– Mit kellene látnom?

– Nem lát a fekete anyagon barnás, faág alakú vonalakat? A kender ilyen. A vizsgálat után majd biztosat tudunk, de szinte kizárhatom a tévedés lehetőségét. Ezek a tiszta szemmel láthatatlan ágacskák egy madzagról származnak.

– Ugyanaz a fajta madzag, mint...

Maigret a testrészek csomagolásához használt kötéltre célt.

– Szinte biztos vagyok benne. Az asszony nem csomagolhatott olyan gyakran. Ilyen madzagból egy darabot sem találtunk a házban. Bár találtunk madzagot az egyik fiókban, de sokkal vékonyabbat.

– Köszönöm. Gondolom, itt leszel még, amikor visszajövök?

– Mit csinál a macskával?

Az állat hagyta, hogy megfogják, és Maigret a karjában tartva vitte ki a házból. A henteshez vitte, mondván, hogy ott mégiscsak jobb dolga van egy macskának, mint egy fűszeresnél.

– Ez nem Calas-ék macskája? – kérdezte a hentesasszony.

– De. Megtenné, hogy befogadja néhány napra?

– Persze, amennyiben nem verekszik az enyémeikkel...
– Calas asszony a vevője?
– Minden reggel bejön. Igaz, hogy a férje az, aki... – Ahelyett hogy szavakkal fejezte volna ki magát^ inkább a csatorna felé intett a fejével.

– Úgy néz ki, hogy ő az.
– És az asszonnyal mit csináltak?

Míg Maigret kitérő válasz után kutatott, a nő folytatta:

– Tudom, hogy nem mindenkinek ugyanaz a véleménye, mint az enyém, és hogy sok mindent lehet rá mondani, de szerintem csak egy szerencsétlen, aki nem tehet semmiről.

Néhány perccel később a két férfi belépett a Roulers és Langlois telep hatalmas udvarára. Jobbra egy üvegkalitkára „iroda” volt írva fekete betűkkel. Az udvaron körben megemelt rakodórámpák álltak, mint a teherpályaudvarokon. Állandó jövés-menés volt, ami fülsiketítő zajjal járt.

– Főnök! – szólt Judel, amikor Maigret a kapuhoz ért.

A felügyelő megfordult, és megpillantott egy vörös hajú férfit az egyik rakodóállásnál, amint jegyzetömböt tart az egyik kezében, a másikban pedig ceruzát, és mereven figyeli őket. Közepes termetű volt, és sűrű inget viselt. Széles válla volt, arca élénk színű, és a himlőhelyek miatt narancshéjra emlékeztetett.

Csomagokat hordó emberek haladtak el előtte, egy-egy nevet és egy-egy számot kiáltva, majd pedig egy város vagy falu nevét, de úgy látszott, mintha nem hallaná, csak Maigret-t figyelne.

– Ne hagyd elmenekülni – mondta Judelnek.

Bement az irodába, ahol egy fiatal lány megkérdezte tőle, mit óhajt.

– Valamelyik főnök itt van?

A lánynak nem is kellett válaszolnia, mert egy rövid, ősz hajú férfi lépett hozzájuk.

– Maga az egyik vezető?

– Joseph Langlois. Mintha már láttam volna magát valahol.

Valószínűleg valamelyik újságban látta a felügyelő fényképét.

Maigret bemutatkozott. Langlois gyanakodva várta, hogy folytassa.

– Ki az a vörös hajú alkalmazott az udvar túlsó végében?

– Mit akarnak tőle?

– Még nem tudom. Ki az?

– Dieudonné Pape, már több mint huszonöt éve itt dolgozik. Csodálkoznék, ha valamit találnának a számláján.

– Nős?

– Már évek óta özvegy. Ha jól tudom, két vagy három évvel a házasságkötés után vesztette el a feleségét.

– Egyedül él?

– Gondolom. A magánélete nem tartozik rám.

– Megvan a címe?

– Az Ecluses-Saint-Martin utcában lakik, innen két lépésre. Tudja a házszámot, Berthe kisasszony?

– 56.

– Egész nap dolgozik?

– Nyolc órát, mint mindenki, de nem feltétlenül nappal. A telep éjjel-nappal nyitva van, emiatt az emberek három műszakban dolgoznak, és hetente cserélnek.

– Melyik műszakban volt a múlt héten?

Langlois a lány felé fordult.

– Megnézné?

– Az első műszakban – olvasta ki egy dossziéból.

A főnök elmagyarázta:

– Ez azt jelenti, hogy reggel hatkor kezdett, és délután kettőkor végzett.

– A telep vasárnap is nyitva van?

– Akkor csak két-három ügyeletes van.

– Köztük volt vasárnap?

A lány még egyszer belenézett a dossziéba.

– Nem.

– Meddig kell dolgoznia ma?

– A második műszakban van, tehát este 10-kor végez.

– Nem tudná helyettesíteni egy kicsit?

– Nem mondaná meg, mit akarnak tőle?

– Sajnálom, de nem.

– Fontos ügy?

– Minden bizonnyal nagyon fontos.

– Mivel gyanúsítják?

– Inkább nem válaszolnék.

– Bármilyen legyen is az, előre megmondom, hogy rossz nyomon vannak. Örülnék, ha minden beosztottam olyan lenne, mint ő.

Anélkül, hogy elárulta volna, mit fog tenni, kiment az irodából, és átment az udvaron Dieudonné Pape-hoz. Az meg sem rezzent, míg a főnöke beszélt hozzá, egyre csak az irodát figyelte. Mintha Langlois a raktárak felé fordulva szolt volna valakinek, és nem sokkal később egy kis öregember jelent meg. Néhány szót váltottak, majd az újonnan jött átvette a vörös hajú férfi

jegyzetömbjét. Langlois és Dieudonné elindultak az iroda felé, ahol Maigret még mindig mozdulatlanul várt.

A két férfi belépett, és a főnök hangosan bejelentette:

- A bűnügyi rendőrség egyik nyomozója akar beszélni magával.
- Néhány felvilágosítást szeretnénk kérni magától. Talán ha velünk jönne...

Dieudonné Pape az ingére mutatott.

– Átöltözhettek?

– Magával megyek.

Langlois nem köszönt el Maigret-től, aki a férfit követte egy öltözővé alakított folyosóra. Pape egyáltalán nem tett fel kérdéseket. Már túl lehetett az ötvenen, és nyugodt, szorgos ember benyomását keltette. Fölvette a kabátját, kalapját és az utca felé indult Judel és Maigret között.

Meglepődött, hogy nem volt kinn autó, mivel arra számított, hogy azonnal az Orfèvres rakparti kapitányságra viszik.

Amikor a sarkon balra fordultak, nem pedig a város központja felé, akkor kinyitotta a száját, hogy mondjon valamit, de meggondolta magát.

Judel rájött, hogy Maigret a Calas-ék bizstrójába akarja vinni a férfit. Az ajtó még mindig zárva volt. A felügyelő' bekopogott. Moers nyitott ajtót.

– Menjen be, Pape.

Maigret elfordította a kulcsot a zárban.

– Jól ismeri a házat, nem?

A férfi nem értett semmit. Ha számított is a rend-őrség látogatására, arra biztosan nem, hogy így alakulnak a dolgok.

– Leveheti a kabátját. Üljön le a helyére. Gondolom, van törzshelye?

– Nem értem.

– Gyakori látogató a házban, nem?

– Vendég vagyok.

Megpróbált rájönni, hogy az emberek mit csinálnak a konyhában, és nyilván arra gondolt, vajon hol lehet az asszony.

– Nagyon jó vendég?

– Jó vendég.

– Itt volt vasárnap?

Becsületes embernek látszott, szemében egy árnyalatnyi félénkséggel, mint néhány állatnak, akik azon töprenghetnek, miért ilyen durvák velük az emberek.

– Üljön le. Kérdeztem valamit a vasárnapkal kapcsolatban.

– Nem voltam itt.

Gondolkodott, mielőtt válaszolt volna.

- Egész nap otthon volt?
- A nővéremnél jártam.
- Párizsban lakik?
- Nogent-Sur-Marne-ban.
- Van telefonja?
- A 317-es Nogent-ban. A férje építési vállalkozó.
- Más emberekkel is találkozott a nővérén kívül?
- A férjével, gyerekeivel, majd öt óra körül a szomszédokkal, akik rendszeresen átjárnak hozzájuk kártyázni.

Maigret intett Judelnek, aki rögtön kapcsolt, és a telefonfülke felé indult.

- Hány órakor hagyta el Nogent-t?
- A nyolcórás busszal jöttem el.
- Nem jött be ide, mielőtt hazament volna?
- Nem.
- Mikor látta utoljára Calas asszonyt?
- Szombaton.
- Melyik műszakban volt a múlt héten?
- A reggeliben.
- Tehát délután kettő után jött ide?
- Igen.
- Calas is itt volt? Megint gondolkodnia kellett.
- Amikor megérkeztem, nem.
- De hazajött?
- Nem emlékszem.
- Sokáig maradt a bisztróban?
- Elég sokáig.
- Azaz?
- Több mint két órát. Nem tudom pontosan.
- Mit csinált?
- Ittam és beszélgettem.
- A vendégekkel?
- Főleg Aline-nal.

Elpirult, amint kiejtette ezt a nevet, és gyorsan magyarázni kezdte:

- Barátnőm. Már régóta ismerjük egymást.
- Hány éve?
- Több mint tíz.
- Több mint tíz éve mindennap idejár?
- Majdnem mindennap.
- Leginkább, amikor nincs itt a férj?

Most nem válaszolt, lehajtotta a fejét.

- A szeretője?
- Ki mondta ezt maguknak?
- Nem fontos. A szeretője?

Válasz helyett izgatottan kérdezte:

- Mit csináltak vele?

Maigret őszintén válaszolt:

- Ebben a pillanatban a vizsgálóbírónál van.
- Miért?

– Hogy válaszoljon néhány kérdésre a férje eltűnésével kapcsolatban. Nem olvasott újságot?

Mivel Dieudonné Pape mozdulatlanul gondolkodott, Maigret hívatta Moers-t:

- Megnéznéd az ujjlenyomatait?

A férfi hagyta magát, nem remegtek az ujjai.

- Hasonlítsd össze.

- Melyekkel?

– A konyhában lévő kettővel, amelyek közül az egyik elmosódott.

Amint Moers eltávolodott, Dieudonné Pape halkán, de szemrehányón megjegyezte:

– Ha csak azt akarták tudni, hogy jártam-e a konyhában, akkor nyugodtan megkérdezhetek volna. Gyakran járok be.

Szombaton is volt bent?

- Készítettem magamnak egy csésze kávé.

- Nem tud semmit Omer Calas eltűnéséről?

Mindig erősen tétovázott, mint aki nem mer dönteni egy fontos kérdésben.

– Nem tudja, hogy meggyilkolták, és feldarabolt holttestét a csatornában találtuk meg?

Meglepő dolog történt. A férfi lassan a felügyelőre emelte a tekintetét: mintha a vonásait tanulmányozná, végül ugyanazon a szemrehányó, halk hangon megszólalt:

- Nincs több mondanivalóm.

Maigret erősködött:

- Maga ölte meg Calas-t?

Dieudonné Pape a fejét csóválva megismételte:

- Nincs több mondanivalóm.

7. Calas asszony macskája

Maigret éppen a desszertjét fogyasztotta, amikor felfigyelt feleségének egy picinykét gúnyos, anyai mosolyára. Először úgy tett, mintha nem venné észre, és a tányérjába mélyedt. Lenyelt még néhány kanál ételt, mielőtt felnézett volna.

– Van valami az orromon?

– Nincs.

– Akkor miért nevensz rajtam?

– Nem nevetek. Mosolygok.

– Gúnyosan. Mi komikus van rajtam?

– Nem vagy komikus, Jules.

Csak ritkán hívta így, akkor, ha elérzékenyült.

– Hát akkor milyen vagyok?

– Tudod, hogy mióta az asztalhoz ültél, nem szóltál egy szót sem?

– Nem vettem észre.

– Meg tudnád mondani, mit ettél?

– Bárányvesét.

– És előtte?

– Levest.

– De milyet?

– Nem tudom, valószínűleg zöldséglevest.

– Az az asszony nem hagy nyugodni?

Az esetek többségében, mint most is, Maigret asszony nem tudott a férje ügyeiről, csak az újságokból értesült a fejleményekről.

– Nem hiszed, hogy megölte volna?

Megvonta a vállát, mint aki szabadulni akar valamilyen ötlettől.

– Nem tudom.

– Vagy Dieudonné Pape tette volna, és az asszony csak a tettestárs szerepét játszotta?

Kedve lett volna azt válaszolni, hogy ennek semmi jelentősége. Az ő szemében tényleg nem ez volt a fő kérdés. A lényeg az volt, hogy megértse őt. Nem elég, hogy nem értette, ráadásul minél jobban megismerte a szereplőket, annál jobban belebonyolódott. Éppen azért jött haza vacsorázni, hogy felfrissítse a fejét, hogy visszakerüljön a hétköznapiokba, és más szemszögből tudja nézni a Valmy rakparti dráma főszereplőit. Ehelyett – mint ahogy a felesége is megjegyezte – szó nélkül fogyasztotta el a vacsoráját,

végig Calas asszonyra, Pape-ra és a fiatal Antoine-ra gondolt. Ritkán fordult elő, hogy ilyen távolinak lássa a rejtély megoldását.

A bűnügyeket nagyjából három vagy négy csoportba lehet besorolni. A profik által elkövetett bűnügyek kibogozása csak a rutinon, tapasztalaton múlik. Ha egy Douai utcai bárban a korzikai banda egyik tagja megöli a marseillei-iek egyik emberét, akkor a nyomozónak szinte matematikai feladvánnyal kell megbirkóznia, de végül kellő rutinnal meg tudja oldani.

Ha egy vagy két rossz útra tért fiatal megtámad egy trafikost vagy pénzbeszedőt, akkor a rendőrségnek szintén megvannak a módszerei, hogy felderítse a tetteseket.

A szenvedélyből elkövetett bűnügyek esetén pedig[^] adva van a nyomozási irány.

Érdekből elkövetett bűntény esetén, ha örökségről, életbiztosításról vagy egyébről van szó, akkor csak az indítékot kell kideríteni.

Egyébként ebben az esetben Comélieu a két utóbbira gyanakodott, talán mert nem tudta elképzelni, hogy más társadalmi környezethez tartozó embereknek, mint például a Valmy rakpart lakóinak sima, problémamentes magánéletük lenne. Ha Dieudonné Pape Aline Calas szeretője, akkor biztosra vehető, hogy ők ölték meg a férjet a pénzéért, és főleg, hogy szabadok legyenek.

– Már több mint tíz éve szeretők – vetette ellen Maigret. – Miért vártak volna ennyi ideig?

A bíró egy kézmozdulattal elütötte az ellenvetést. Calas talán hozzájutott egy nagyobb összeghez, vagy talán a megfelelő pillanatra vártak, vagy a férj és a feleség összevesztek, mert Calas asszony úgy döntött, hogy elege van. Vagy...

– És ha kiderítjük, hogy Calas-nak a biztróján kívül – ami nem ér túl sokat – nem volt egyéb pénze?

– Marad a biztró. Dieudonné-nak elege volt a Transports Zénith-nél végzett munkájából, és elhatározta, hogy utolsó éveit egy biztró meleg légkörében tölti el.

Ez volt az egyetlen érv, ami egy kissé zavarba hozta Maigret-t.

– És Antoine Cristin?

Ugyanis a vizsgálóbírónak most két lehetséges tettese volt egy helyett. Cristin is az asszony szeretője, és róla inkább feltételezhető volt, hogy pénzre van szüksége.

– A másik kettő kihasználta őt. Majd meglátja, végül kiderül, hogy a tettestársuk volt.

A Valmy rakparttól a vizsgálóbíró irodájáig tartó úton így alakult át az ügy. Addig is, amíg az igazság kiderül, mindhármukat fogva tartották.

Maigret annyira elégedetlen volt magával, hogy meg sem próbált ellenkezni Comélieau-val.

Már pályafutása elején megtanulta az „öregektől”, és később saját maga is tapasztalta, hogy nem szabad addig kihallgatni a gyanúsítottat, ameddig nincs valami elképzelése az ügy egészéről. Egy kihallgatás nem abból áll, hogy feltevésekkel bombázzuk a gyanúsítottat órákon keresztül, hátha bevallja bűnét. Még a legbutább gyanúsítottnak is van egy hatodik érzéke, amelyik rögtön jelzi, ha a rendőrség csak tapogatózik. Maigret általában inkább türelmes volt. Bonyolultabb ügyekben még az is előfordult, hogy ameddig csak lehetett, szabadon hagyta a gyanúsítottat, vállalva az ezzel járó kockázatot. Ez eddig mindig bejött neki.

– Egy gyanúsított, akit letartóztatnak – mondogatta szívesen –, bármennyire is meglepő, de megkönnyebbül, mert már tudja, hányadán áll, elmúlik a bizonytalanság. Már nem kell attól tartania, hogy követik, figyelik vagy gyanakodnak rá, hogy éppen csapdát állítanak neki. Vádolják, tehát védekeznek. Ettől kezdve a törvény védelme alatt áll. A börtönben szinte szent és sérthetetlen, minden, amit tesznek ellene, pontos szabályok szerint történik.

Aline Calas esete is ezt bizonyítja. Amióta a vizsgálóbíró irodájába került, azóta nem mondott semmit.

– Semmi mondanivalóm nincs – hajtogatta színtelen hangon.

És mivel a bíró erősködött, még hozzátette:

– Nincs joga kihallgatni az ügyvédem jelenléte nélkül.

– Akkor mondja meg az ügyvéd nevét.

– Nincs ügyvédem.

– Itt van a törvényszéken bejegyzett ügyvédek névsora. Válasszon egy nevet.

– Egyiket sem ismerem.

– Válasszon véletlenszerűen.

– Nincs pénzem.

Hivatalból kellett kirendelni ügyvédet, ami idővel és különböző formalitásokkal járt.

Késő délután Comélieau bekérte a fiatal Antoine-t.

A fiú már órák óta hallgatott Lapointe kérdéseinek keresztüzében, és a bírónak sem mondott semmit.

– Nem öltöm meg Calas urat. Nem voltam szombat délután a Valmy rakparton. Nem helyeztem el bőröndöt a Keleti pályaudvar csomagmegőrzőjében. Az alkalmazott vagy téved, vagy hazudik.

Az édesanyja közben egy gyűrött zsebkendővel a kezében, kisírt szemekkel várt a folyosón. Lapointe és Lucas is próbáltak vele beszélni, de az asszony eltökélte, hogy addig vár, amíg nem tud beszélni Maigret felügyelővel. Ez gyakran előfordult ilyen egyszerű emberekkel, meg vannak róla győződve, hogy a beosztottakkal nem érdemes beszélni, csak a főnökkel akarnak találkozni.

A felügyelővel nem is találkozhatott volna, mert az ekkor hagyta el a Valmy rakparti bisztrót Judel és Dieudonné társaságában.

– Majd ha bezártál, hozd be a kulcsot a kapitányságra – utasította Moers-t.

Átmentek a hídon, és a Jemmapes rakparton folytatták útjukat. Az Écluses-Saint-Martin utca egy köpésre volt a Saint-Louis Kórház mögött. Pape-on nem volt bilincs, Maigret úgy érezte, nem olyan ember, aki menekülni próbálna. Büszke volt és nyugodt. A nyugalma az asszonyéhoz hasonlított, inkább szomorú volt, mint letört. Keveset beszélt. Valószínűleg sohasem beszélt sokat. Csak a feltétlenül szükséges szavakkal válaszolt a kérdésekre, de néha egyáltalán nem válaszolt, csak nézett a felügyelőre.

Kényelmes, kispolgári külsejű, régi, ötemeletes bérházban lakott. A házmester az ablakhoz jött megnézni őket, amikor a fürkéje előtt elmentek. Nem álltak meg, hanem egyenesen felmentek a másodikra, ahol Pape lakott. Szoba-konyhás lakása volt, amelyben volt még egy étkező és egy lomtár, amit fürdőszobává alakítottak át. A bútorok nem voltak modernnek, de nem is voltak olyan öregek, mint a Valmy rakpartiak, és mindenhol ragyogó tisztaság uralkodott.

– Bejárónőt tart? – kérdezte meglepetten Maigret.

– Nem.

– Saját maga végzi a takarítást?

Dieudonné Pape büszkén elmosolyodott.

– A házmester soha nem jön fel segíteni?

– Nem.

– Főzni is maga főz?

– Mindig.

A komódon Calas asszony fényképe állt, ami házastársi hangulatot kölcsönzött a lakásnak. Maigret-nek eszébe jutott, hogy a Valmy rakparton nem találtak fényképet. ' .

– Honnan szerezte?

– A saját gépemmel készítettem, és a Saint-Martin úton csinálták a nagyítást.

A fényképezőgép a komód egyik fiókjában feküdt. A fürdőszoba egyik sarkában egy kisasztal tele volt az előhíváshoz szükséges folyadékokkal.

– Sok fényképet készít?

– Igen, főleg tájképeket.

Ez igaz volt. A bútorokat átkutatva Maigret néhány vidéki felvétel mellett egy csomó képet talált Párizsról. Legtöbbjük a csatornát és a Szajnát ábrázolta.

– Milyen öltönyt hordott, amikor a nővéréhez ment?

– A kéket.

Három öltönye volt, azt is beleértve, amelyiket viselt.

– Mindent magunkkal visszük – mondta Judelnek. – A cipőket is.

És mivel egy fonott kosárban szennyest is talált, azt is hozzátette a többihez. Látott egy kanárimadarat is egy kalitkában, de csak akkor gondolt arra, hogy mi lesz vele, amikor már indulni készültek.

– Ismer valakit, aki el tudná látni?

– Gondolom, a házmester szívesen ellátja.

Maigret magával vitte a kalitkát, és megállt a házmesterfülke ajtaja előtt. Az ajtó kopogtatás nélkül kinyílt.

– Csak nem akarják azt mondani, hogy elviszik? – kérdezte dühösen az asszony.

Nem a kanáriról beszélt, hanem a lakójáról. Felismerte Judelt, aki a kerületben szolgált. Talán Maigret-t is felismerte, és olvasta az újságokat.

– A világ legjobb embere, és úgy bánnak vele, mint egy bűnözővel,

A házmesterné alacsony, fekete hajú és éles hangú volt. Olyan mérges volt, hogy attól lehetett tartani, nekik ugrik.

– Magához venné a kanárit egy időre?

Az asszony szabályosan kitepte a kezéből a kalitkát.

– Majd meglátja, mit fognak szólni a lakók és a környékeliek! Pape úr, mindannyian meglátogatjuk majd a börtönben.

Gyakori, hogy az asszonyok egy bizonyos kor után vonzódnak az agglagényekhez vagy özvegy férfiakhoz, mint amilyen Dieudonné Pape is, mivel csodálják rendezett életüket. A három férfi már eltávozott, de az asszony még mindig a járdán állt, és sírt.

Maigret Judelhez fordult:

– Vidd a ruhákat és cipőket Moers-hez. Tudja majd, mit kell velük csinálni. Folytassák a Valmy rakparti ház figyelését!

Különösebb oka nem volt arra, hogy elrendelje a ház figyelését, inkább a szemrehányások elkerülése végett tette. Dieudonné Pape engedelmesen várt, majd Maigret-hez igazította lépteit, amint a csatorna partján elindultak taxit keresni.

A kocsiban nem szólt Maigret-hez, és a felügyelő sem erőltette a beszélgetést. Megtömte a pipáját, és útitársa felé nyújtotta.

– Pipázik?

– Nem.

– Nem is cigarettázik?

– Egyáltalán nem dohányzom.

Azért még feltett egy kérdést, aminek semmi köze nem volt Calas halálához.

– Nem is iszik?

– Nem.

Ez további rendellenesség volt, Maigret nem tudta összeegyeztetni az eddigiekkel. Calas asszony alkoholista volt, és valószínűleg már akkor is ivott, amikor megismerte Pape-ot. Viszont egy alkoholista ritkán viseli el egy absztinens társaságát. A felügyelő már találkozott az asszonyhoz és Pape-hoz hasonló párokkal, de azokban az esetekben a férfi is, és a nő is ivott.

Mindezen az asztalnál gondolkodott el, miközben észre sem vette, hogy a felesége figyeli. Még sok mindenre gondolt. Többek között Antoine édesanyjára, aki a kapitányság folyosóján várta. Bevezette az irodájába, előtte Pape-ot Lucas-ra bízta.

– Értesítsd Comélie-t, hogy itt van, és ha kéri, akkor vidd fel hozzá. Ha nem, akkor a fogdába vigyed.

Pape nem reagált, szó nélkül követte Lucas-t, miközben Maigret eltűnt az asszonnal.

– Esküszöm, felügyelő úr, hogy a fiam képtelen ilyet tenni. A légynek sem ártana. Csak megpróbál keménynek látszani, mert a mai fiatalok között ez a divat. Én ismerem őt, és tudom, hogy csak egy gyerek.

– Hiszek magának, asszonyom.

– Ha hisz nekem, akkor miért nem engedi szabadon? Megígérem, hogy nem engedem el esténként, még a nőkhöz sem. Ha arra gondolok, hogy majdnem egyidős vagyok azzal az asszonnal! Hogy nem szégyelli magát! Kikezdeni egy olyan fiúval, akinek az anyja lehetne! Gyanús volt nekem, hogy kenceficéket vásárol, és naponta kétszer mos fogat. Mondtam is magamnak ...

– Csak egy gyereke van?

– Igen. Mindent megadtam neki, mióta az apja tébécében meghalt. Bárcsak láthatnám, és beszélhetnék vele! Gondolja, megtilthatják egy anyának, hogy meglátogassa a fiát?

Mást nem tudott tenni, mint hogy átküldte Comélieu-hoz. Tudta, hogy ez egy kicsit gyáva megoldás, de nem volt más választása. Az asszony még sokáig várhatott fent a folyosói padon. Maigret-nek fogalma sem volt, vajon fogadta-e őt a bíró.

Moers nem sokkal hat óra előtt érkezett a kapitányságra, és átadta a Valmy rakparti kulcsokat.

– Judel átadta a ruhákat és cipőket?

– Igen, a laboratóriumban vannak. Gondolom, vérfoltokat kell keresnem.

– Elsősorban igen. Lehet, hogy holnap reggel átküldelek a lakására.

– Este visszajövök dolgozni, csak előbb eszem valamit. Gondolom, sürgős.

Mindig sürgős volt. Minél többet időznek valamin, annál kevésbé frissek a nyomok, és a gyanúsítottaknak van idejük felkészülni.

– Bejön este?

– Nem tudom még. Azért hagyjál üzenetet az íróasztalomon, ha elmész.

Maigret asszony megpróbálkozott egy kérdéssel, amint a férje a pipáját tömve felkelt a fotelból.

– Mit szólnál hozzá, ha pihentetnéd egy kicsit a fejedet? Ne gondolj az ügyre. Olvass, vagy menjünk el moziba. Holnap új ötletekkel fogsz felébredni.

Gúnyosan nézett vissza rá.

– Moziba akarsz menni?

– Elég jó filmet játszanak a Moderne-ben.

Az asszony behozta a kávé, de nem sürgette, hagyta, hogy kis kortyokban igya meg.

– Nem! – döntött végül Maigret.

– Elmész?.

– Igen.

Mielőtt felvette volna a kabátját, töltött magának egy kis szilvapálinkát.

– Későn jössz haza?

– Nem tudom, de nem hiszem.

Nem hívott taxit, és a kapitányságtól sem kért kocsit. Talán mert nem hitte, hogy jelentősége lesz annak, amit tenni fog. Gyalog ment a metróig, és Château-Landon-nál szállt be.

A környék visszanyerte éjszakai hangulatát, a házak árnyékai hosszúra nyúltak, és a kékeszöld világításban mozdulatlan nők álldogáltak a járdán.

Egy férfi állt Calas-ék ajtajától nem messze, és sietve indult Maigret felé, amikor az megállt. Zseblámpával a szemébe világított.

– Oh! Elnézést, felügyelő úr. A sötétben nem ismertem meg.

Judel egyik embere volt.

– Történt valami említésre méltó?

– Semmi. Vagyis de. Nem tudom, hogy' fontos-e. Egy órával ezelőtt egy taxi lassított a ház elé érve, de nem állt meg.

– Láttad, ki ült benne?

– Egy asszony. Amikor a gázlámpa alá ért, akkor láttam, hogy fiatal. Szürke kabát volt rajta. Kicsit arrébb a taxi ismét gyorsítani kezdett, és balra fordult a Louis-Le-Blanc utcánál.

Vajon Lucette volt az? Az újságokból tudhatta, hogy az anyját bevitték a rendőrségre, de mást nem.

– Gondolod, hogy meglátott téged?

– Talán. Judel nem mondta, hogy bújjak el. Többnyire fel-alá járkáltam a hideg miatt.

Volt egy másik feltevése is. Nem akart-e a lány behatolni a házba, ha nem figyelik? És ha igen, mit akart elvinni? Megvonta a vállát, és elővette a kulcsokat. Bent Moers és az emberei mindent helyre raktak, mielőtt elmentek. Ahogy a konyha felé ment, hirtelen megijedt, mert valami megmozdult a közelében. Néhány másodpercbe telt, amíg felfedezte a macskát.

– Hát te hogy jöttél be?

Ez izgatta. Az udvarra nyíló ajtó zárva volt, az ablak szintén. Elindult a lépcsőn felfelé, és az emeleten talált egy félig nyitva hagyott ablakot.

Maigret visszament a konyhába, és a maradék tejet odaadta a macskának.

– Na és most? – kérdezte hangosan, mintha az állathoz beszélne. Soha nem gondolt arra, milyen magányos és elhagyatott tud lenni egy bárpult csapos és vendégek nélkül. Pedig ilyennek kellett lennie a teremnek esténként, amikor Calas az utolsó vendég után lehúzta a rolót. Ilyenkor egyedül maradtak a feleségével, már csak le kellett kapcsolniuk a villanyt, átmenni a konyhán, és felmenni lefeküdni. Az asszony ilyenkor már többnyire bárgyú zsibbadtságban volt az elfogyasztott konyaknak köszönhetően. Vajon titkolta-e a férfi előtt az ivást? Vagy pedig –

cserébe a délutáni kimenőkért – elnéző volt a felesége ital iránti szenvedélyével szemben?

Maigret rádöbbsent, hogy van egy szereplő, akiről szinte semmit sem tudnak, és ez az áldozat. Ő csak a feldarabolt férfi volt mindenki számára, az elejétől kezdve. A felügyelő már többször tapasztalta, hogy az emberek nem ugyanúgy reagálnak egy feldarabolt holttest esetében, mint egy közönséges hullánál. Másfajta szánalmat és főleg undort éreznek. A halott névtelenebb lesz, szinte groteszk és éppen csak, hogy nem mosolyogva beszélnek róla.

Sem a fejét nem látta Galas-nak – amit valószínűleg már nem is fognak megtalálni –, sem a fényképét.

A férfi paraszti származású volt, alacsony és köpcös. Minden évben vett bort a Poitiers környéki szőlőtermelőktől, délutánonként pedig biliárdozott a Keleti pályaudvar környékén. A feleségén kívül volt-e nő az életében? Tudta-e, mi történik nála, amíg nincs otthon?

Találkozott Pape-pal, és ha egy kicsit is éleselméjű volt, rá kellett jönnie, mi van a férfi és a felesége között. Pape és az asszony régi házásokra hasonlítottak, akiket – a kölcsönös megértés mellett – nyugodt és mély érzelmek tartanak össze. Ha tudott erről, vajon belenyugodott-e? Szemet hunyt, vagy jeleneteket rendezett?

Hogyan reagált a többiekre, például a fiatal Antoine-ra? Vajon erről is tudott?

Maigret végül a pult felé indult, egy ideig töprengett, majd egy üveg calvadost vett elő. Arra gondolt, nem szabad elfelejtenie, hogy betegye a pénzt a kasszába. A macska a kályha mellé telepedett, de nem aludt el, inkább izgatott lett, mert nem érzett meleget.

Maigret megértette az asszony és Pape közötti kapcsolatot. Megértette Antoine-t is, és a többieket

is, akik csak beugrottak néha. Amit nem értett, az a házaspár kapcsolata volt. Miért házasodtak össze, miért éltek együtt annyi éven keresztül? Volt egy lányuk, akivel nem tartották a kapcsolatot.

Egyetlen fénykép, egyetlen levél nem segítette, hogy jobban megismerje őket.

Fenékig ürítette a poharát, és rosszkedvűen töltött magának még egyet, majd leült az egyik asztalhoz. A talpához verte a pipáját, és újra megtömte. A pultot figyelve meggyújtotta, és arra

gondolt, talán most találja meg a választ a kérdéseire, legalábbis egy részükre.

Egyáltalán, miből állt a ház? Egy konyhából, ahol nem ettek, mert a házaspár a bisztróban evett a hátsó asztalnál, és egy szobából, ahol csak aludtak. Akár Calas-ról, akár a feleségéről van szó, itt éltek a bisztróban, ami számukra olyan volt, mint az ebédlő vagy a nappali egy normális háztartásban.

Párizsba érkezésük után nem sokkal vagy azonnal a Valmy rakpartra költöztek, ahonnan azóta sem mentek el. Maigret arra gondolt, hogy ez új megvilágításba helyezi az asszony és Dieudonné Pape kapcsolatát. Elmosolyodott.

Elég homályos volt az egész, és képtelen volt megfogalmazni gondolatait. Viszont elmúlt az a gyengesége, ami jó néhány órája jellemezte a viselkedését. Miután kiürítette a poharát, a fürkhöz ment, és felhívta a fogdát.

– Itt Maigret felügyelő. Kivel beszélek? Maga az, Joris? Hogy van az asszony? Hogyan? És mit csinált?

Maigret sajnálta. Kétszer is megpróbálta rávenni az őrt, hogy bármilyen áron hozzon neki egy kis alkoholt. Maigret-nek nem is jutott eszébe, hogy pokolian fog szenvedni ital nélkül.

– Nem, természetesen...

Nem mondhatta Joris-nak, hogy a szabályzat ellenére adjon neki. Talán majd ő maga visz neki reggel, vagy az irodájában megkínálja.

– Szeretném, ha megnézné a papírjait, amit elvettek tőle. Ott kell lennie a személyi igazolványának. Tudom, hogy Gien környékéről származik, de nem emlékszem a falu nevére.

Sokáig kellett várnia.

– Hogyan? Boissancourt, Saint-Andrénál? Köszönöm, öregem. Jó éjszakát! Ne legyen túl szigorú vele.

Felhívta a tudakozót, és bemutatkozott.

– Lenne olyan kedves, kisasszony, hogy megkeresi Boissancourt-t Saint-André mellett, Montargis és Gien között, és beolvasná nekem az előfizetők névsorát.

– A telefonnál marad?

– Igen.

Nem tartott túl sokáig, mert az ügyeletes örült, hogy segíthet a híres Maigret felügyelőnek.

– Írja?

– Igen.

– Aillevard, Chenes utca, munkanélküli.

– Tovább.

- Ancelin, Victor, hentes. Kéri a számot?
- Nem.
- Honoré de Boissancourt, boissancourt-i kastély.
- Tovább.
- Doktor Camuzet.
- Adja meg a számát.
- 17-es.
- Tovább?
- Calas, Robert, állatkereskedő.
- A száma?
- 21-es.
- Calas, Julién, fűszeres. 3-as szám.
- Nincs több Calas?
- Nincsen. Van még egy Louchez, munkanélküli, egy Piedboeuf, patkolókovács és egy Simonin, vetőmagárus.
- Felhívná nekem az első Calas-t, azután valószínűleg a másodikat is?

Hallotta a kisasszonyokat beszélni a vonal túlsó végén, majd egy hangot:

- Itt Saint-André.
- Utána pedig kicsöngött a 21-es. Egy női hang szólt bele.
- Tessék.
 - Itt Maigret felügyelő, a párizsi bűnügyi rendőrségtől. Calas asszonnyal beszélek? Otthon van a férje?
- Az már ágyban feküdt, náthásan.
- Omer Calas a rokonuk?
 - Hát azzal meg mi történt? Csak nem csinált valami rosszat?
 - Ismeri?
 - Az az igazság, hogy sohasem láttam, mert nem idevalósi vagyok, hanem Haute-Loire-ba, és ő már nem volt itt, amikor ideköltöztem.
 - Rokona a férjének?
 - Unokatestvére. Még egy rokona van itt, Julien, a fűszeres.
 - Semmi többet nem tud róla?
 - Omer-ről? Nem, és nem is akarok többet tudni.
- Valószínű, hogy letette a kagylót, mert egy másik hang szólalt meg.
- A második hívást is kéri, felügyelő úr?
- Hamar felvették, és egy férfi szólt bele. Ez még tartózkodóbb volt.
- Értem én jól, amit mond, de mit akar tőlem?
 - Omer Calas a testvére volt?

- Volt egy testvérem, akit Omer-nak hívtak.
 - Meghalt?
 - Fogalmam sincs. Már több mint húsz éve, majdnem huszonöt éve nem hallottunk róla.
 - Egy bizonyos Omer Calas-t meggyilkoltak Párizsban.
 - Hallottam az előbb a rádióban.
 - A személyleírását is hallotta? Hasonlít a testvére?
 - Ilyen sok év után nehéz megmondani.
 - Tudta, hogy Párizsban lakik?
 - Nem.
 - Hogy megházasodott?
- Csend.
- Ismeri a feleségét?
 - Idefigyeljen. Nincs semmi mondanivalóm. Amikor a testvérem elment, én 15 éves voltam. Azóta nem láttam. Soha nem kaptam tőle levelet. Nem is akarom tudni, mi van vele. Ha felvilágosításokat akar, akkor forduljon Canonge úrhoz.
 - Ő kicsoda?
 - A közjegyző.
- Canonge felesége vette fel a kagylót, és felkiáltott:
- Ez aztán a véletlen!
 - Micsoda?
 - Hogy épp most telefonál. Honnan tudta meg? A férjem délután hallotta a hírt a rádióban, és töprengett azon, hogy felhívja-e magát, vagy inkább látogassa-e meg. Végül a 8 óra 22-es vonattal felment Párizsba. Nem sokkal éjfél után érkezik az Austerlitz pályaudvarra.
 - Hol szokott megszállni?
 - Régebben az Orsay pályaudvarig ment a vonat, de azóta is a Hotel d'Orsay-ban száll meg.
 - Hogy néz ki a férje?
 - Szép nagy, erős, ősz hajú ember. Barna kabátot és barna öltönyt hord. A táskáján kívül egy bőrönd van nála. Még mindig azon töprengök, hogy miért jutott magának az eszébe.
- Miután letette, Maigret elégedetten mosolygott, majdnem megkínálta magát még egy pohárral, de arra gondolt, lesz még ideje a pályaudvaron. Már csak a feleségét kellett felhívnia, hogy későn megy haza.

8. A saint-andréi közjegyző

Canonge asszony nem túlzott. A férje úgy 60 év körüli, jóvágású férfi volt, aki inkább hasonlított gazdálkodó angol nemesre, mint vidéki közjegyzőre. Maigret már távolról felismerte, amint a 0 óra 22-es vonat utasai között megy, egyik kezében a bőröndjével, a másikban pedig a táskájával. A kabátja nem akármilyen barna volt, hanem ritka és kellemes árnyalatú, amelyet Maigret még nem látott. Még a rossz pályaudvari világításban is látszott, hogy mennyire ápolt férfi.

Úgy ötven méterre lehetett tőle, amikor felfedezte Maigret-t a várakozók között, és összeráncolta a szemöldökét, mint aki az emlékezetében kutat. Valószínűleg látta már a felügyelő fényképét az újságokban. Amint közelebb ért, tétovázott, hogy kezet nyújtson-e. Maigret tett felé két lépést.

– Canonge úr?

– Igen. Maga pedig Maigret felügyelő, ugye?

Letette a bőröndjét, és kezet ráztak.

– Csak nem akarja azt mondani, hogy véletlenül van itt?

– Nem. Telefonáltam magukhoz az este folyamán. A felesége mondta, hogy vonatra szállt, és a Hotel d'Orsay-ben fog megszállni. A biztonság kedvéért azért kijöttem az állomásra.

Volt még egy dolog, amit a közjegyző nem értett.

– Olvasta a hirdetésemet?

– Nem.

– Érdekes! Elkísér a szállodába?

Kint fogtak egy taxit.

– Azért jöttem Párizsba, hogy találkozzak magával. Holnap reggel akartam felhívni. Letartóztatta Calas feleségét?

– Comélieau bíró úr aláírt egy letartóztatási parancsot.

– Ez egy fantasztikus történet...

A rakparton mentek, és néhány perc múlva megérkeztek a Hotel d'Orsay-ba, ahol a portás régi ismerősként üdvözölte a közjegyzőt.

– Gondolom, az étterem már zárva van, Alfred.

– Igen, Canonge úr.

Canonge elmagyarázta Maigret-nek.

– A háború előtt, amikor a Párizs és Orléans közötti vonatok idáig jöttek, akkor éjszaka is nyitva volt az étterem. Gondolom, nem akar egy szállodai szobában beszélgetni. Talán elmehetnének meginni valamit a közelben.

Elég sokat kellett gyalogolniuk a Saint-Germain úton, hogy találjanak egy nyitva tartó sörözőt.

– Mit iszik, felügyelő úr?

– Egy pohár sört.

Mind a ketten megszabadultak kalapjuktól, kabátjuktól. Míg Maigret a pipáját tömte, addig Canonge egy szivar végét vágta le kis ezüstbicskájával.

– Feltételezem, hogy soha nem járt Saint-Andréban.

– Soha.

– Távol esik az országúttól, semmi látnivaló nem vonzza oda a turistákat. Ha jól értettem a rádióban délután, akkor a Saint-Martin-csatornában talált feldarabolt hulla nem más, mint az a csirkefogó Calas.

– Az ujhlenyomatai megegyeznek a Valmy rakparti házban találtakkal.

– Amikor elolvastam azt a néhány sort, amit az újságok írnak a hulláról, akkor volt egy ilyen érzésem, és majdnem fel is hívtam magát.

– Ismeri Calas-t?

– Annak idején ismertem. De jobban ismertem azt, aki később a felesége lett. Egészségére! Most már csak az a kérdés, hogy hol kezdjem, mert a történet sokkal bonyolultabb, mintsem hinnénk. Aline Calas nem beszélt rólam?

– Nem.

– Gondolja, hogy belekeveredett a férje meggyilkolásába?

– Nem tudom. A vizsgálóbíró meg van róla győződve.

– Mivel védekezik?

– Semmivel.

– Vallott?

– Nem. Csak hallgat.

– Azt hiszem, felügyelő úr, hogy ő a legfantasztikusabb személy, akivel valaha is találkoztam. Pedig esküszöm, hogy vidéken aztán találkozhat az ember furcsa egyéniségekkel.

Hozzá lehetett szokva, hogy hallgatják, ő maga is élvezte a saját beszédét.

– Jobb lenne, ha a legelején kezdeném. Soha nem hallott Honoré de Boissancourt-ról?

A felügyelő intett, hogy nem.

– Egy hónappal ezelőtt még ő volt a környék gazdag embere. A kastélyon kívül volt még vagy 15 tanyája körülbelül 2000 hektáron, plusz még vagy 1000 hektár erdeje és két tavacskája. Ha ismeri a vidéket, akkor tudja, mit jelent ez.

– Vidéken születtem.

Maigret nemcsak vidéken született, de az apja egy hasonló nagyságú birtok igazgatója volt.

– Tudnia kell, ki is volt ez a Boissancourt. Ehhez vissza kell menni egészen a nagyapjáig, akit az apám, a saint-andréi közjegyző jól ismert. Nem Boissancourt-nak hívták, hanem Duprének. Christophe Duprének. Egy mezei munkás fia volt a kastélynál. Először állatkereskedő lett, és elég kemény, ravasz ember volt ahhoz, hogy hamar meggazdagodjon. Gondolom, el tudja képzelni, milyen ez a típus.

Miközben Maigret hallgatta, olyan érzése volt, mintha újraélné a gyerekkorát, mert az ő vidékükön is volt egy Christophe Dupré stílusú ember, akiből a környék leggazdagabb embere lett, és a fia most szenátor.

– Egyszer ez a Dupré nekiállt búzát vásárolni és eladni. Az ügyletei bejöttek, és a pénzből földet vett. Először egy tanyát, majd kettőt, hármat és végül, a halála előtt a boissancourt-i kastély is – amely egy gyermektelen özvegyasszonyé volt azelőtt – az ő tulajdonába került. Christophe-nak egy fia és egy lánya volt. A lányát egy lovassági tiszthez adta feleségül, fia pedig – apja halála után – Dupré de Boissancourt-nak hívatta magát. Lassanként elhagyta a Duprét, és végül, amikor beválasztották a megyegyűlésbe, akkor kapta a hivatalos határozatot, legalizálva ezzel az új nevét.

Ez is ismerős volt Maigret-nek a gyerekkorából.

– Honoré de Bossiancourt, Christophe Dupré unokája egy hónappal ezelőtt meghalt. Annak idején egy bizonyos Emilie d'Espissac nevű kisasszonyt vett feleségül, egy régi, tönkrement családból. Az asszony nem sokkal kislányuk születése után meghalt, lovaglás közben baleset érte. Jól ismertem az asszonyt, aki ellenkezés nélkül tűrte, hogy szülei eladják. A rossznyelvek szerint Boissancourt egymilliót adott érte. Mint a család jogtanácsosa, nyugodtan állíthatom, hogy ez túlzás. Ennek ellenére igaz, hogy d'Espissac grófnő jelentős összeget kapott a szerződés aláírásakor.

– Milyen ember volt az utolsó Boissancourt?

– Mindjárt mondom. A jogtanácsosa voltam. Éveken keresztül minden héten egyszer a kastélyban vacsoráztam, és gyakran vadászgattam a földjein. Tehát jól ismertem. Először is dongalába volt, ami megmagyarázza örökké komor és szomorú személyiségét. Továbbá az sem segítette beilleszkedését, hogy

mindenki ismerte családjá történetét, aminek következtében a környék kastélyai zárva maradtak előtte.

Egész életében úgy érezte, hogy az emberek lenézik, ugyanakkor meglopják. Állandóan védekezett, és várta a támadásokat.

A kastély egyik tornyában berendezett magának egy dolgozószobát, ahol hosszú napokon keresztül ellenőrizte a könyvelést, a számlákat.

Gyakran lement a konyhába, amikor az alkalmazottak ettek, és ellenőrizte, hogy nem készítenek-e nekik túl drága ételeket.

Gondolom, nyugodtan elárulhatok egy titkot, már csak azért is, mert bárkitől megtudhatja Saint-Andréban.

– Calas asszony a lánya?

– Eltalálta.

– És Omer Calas?

– A kastélyban dolgozott négy éven keresztül mint belső inas. Egy részeges napszámosnak a fia. Megérkeztünk a huszonöt évvel ezelőtt történetekhez.

Intett az arra járó pincérnek, és rendelt még két italt.

– Mindezt persze nem gyaníthatta, amikor a Valmy rakparti bisztróban járt – folytatta a következő pillanatban Maigret-hez fordulva.

Ez nem volt teljesen így, Maigret egyáltalán nem lepődött meg a hallottakon.

– Előfordult, hogy az öreg Pétrelle doktorral, aki sajnos már meghalt, Aline-ról beszélgettünk. Pétrelle halála után Camuzet doktor vette át a praxisát, de ő nem ismerte Aline-t, úgyhogy nem tud magának semmit sem mesélni róla. Én pedig képtelen vagyok arra, hogy leírjam magának az esetet.

Már gyerekkorában különbözött a korabeli kislányoktól. Soha nem játszott a többiekkel, soha nem járt iskolába, mert az apja ragaszkodott a magántanárhoz. Összesen vagy egy tucat tanára volt, mert a kislány mindegyiknek pokollá tette az életét. Vajon az apját tette felelőssé, mert különbözött az élete a többiekétől? Vagy ahogy Pétrelle állította, sokkal komplikáltabb dologról van szó? Nem tudom. A lányok általában imádják az apjukat, néha túlságosan is – legalábbis ezt mondják. Tapasztalatból nem tudhatom, mert nekünk nincs gyerekünk. Vajon ez a fajta imádat átalakulhat gyűlöletté?

Mindenesetre úgy tűnt, a lány elhatározta, hogy a végső elkeseredésbe kergeti Boissancourt-t. Tizenkét éves volt, amikor rajtakapták, hogy fel akarja gyújtani a kastélyt. A tűz volt a

mániája egy ideig, és állandóan vigyázni kellett rá. Aztán meg ott volt az öt vagy hat évvel idősebb Omer, aki akkoriban – ahogy a parasztok mondják – kemény és eleven fickó volt.

– Maga észrevette, hogy mi van közöttük? – kérdezte Maigret, miközben a csaknem üres sörözőt bámulta, ahol a pincérek már alig várták az utolsó vendégek távozását.

– Akkor még nem. Pétrelle-lel később beszéltek ezt meg. A doktor szerint még alig volt 13-14 éves, amikor érdeklődni kezdett Omer iránt. Az ilyesmi előfordul az ilyen korú lányoknál, de általában plátói szinten marad. Másképp volt-e ebben az esetben? Talán Calas, akinek nem voltak erkölcsi gátlásai, cinikusabban viselkedett, mint általában a férfiak ilyen esetekben?

Mindenesetre Pétrelle meg volt róla győződve, hogy hosszú időn keresztül gyanús kapcsolat volt közöttük. Szerinte Aline ezzel is bántani, provokálni akarta az apját.

Lehetséges. Ez nem az én szakterületem. Csak azért említettem meg ezeket, hogy érthetőbbé tegyem a folytatást.

A lány még nem volt 17 éves, amikor egy napon titokban felkereste az orvost, hogy megvizsgáltassa magát. Kiderült, hogy terhes.

– Hogy reagált a hírre? – kérdezte Maigret.

– Pétrelle elmesélte nekem, hogy mereven nézett vissza rá, és a fogai között sziszegte: „Annál jobb!”

Tudnia kell, hogy közben Calas feleségül vette a hentes lányát, mert az is terhes volt, és néhány héttel korábban gyereket szült neki.

Továbbra is inasként dolgozott a kastélyban, mert nem volt szakmája, a felesége pedig a szüleinél élt.

Egy vasárnap a falu megtudta, hogy Aline de Boissancourt és Omer Calas eltűntek. Az alkalmazottaktól aztán megtudtuk, hogy előző este nagy veszekedés volt a lány és az apja között. Több mint két órán keresztül Veszekedtek a szalonban. Tudtommal Boissancourt soha nem tett semmit, hogy megtalálja a lányát. Amennyire én tudom, a lány sem írt neki soha. Calas első feleségének tönkrementek az idegei, és három évvel később felakasztotta magát.

A pincérek már pakolni kezdtek, és egyikőjük őket figyelte egy nagy ezüstórával a kezében.

– Azt hiszem, jobb lenne, ha hagynánk őket bezárni – ajánlotta Maigret.

Canonge ragaszkodott hozzá, hogy ő fizessen. Kint hűvös volt, az égbolton csillagok ezrei ragyogtak. Egy darabig szótlánul sétáltak, majd a közjegyző szólalt meg először.

– Hátha találunk valamit nyitva, hogy megihassunk még egy pohárral.

Gondolataikba merülve mentek végig a Raspail úton. A Montparnasse-nál találtak egy kékes kivilágítású helyet, ahonnan zene hangjai szűrődtek ki.

– Bemegyünk?

Egyenesen a bárpulthoz mentek, ahol két lány próbálkozott egy félig részeg, kövér embernél.

– Ugyanazt? – kérdezte Canonge, miközben kivett egy szivart a zsebéből.

A parketten néhány pár táncolt. Két lány telepedett melléjük a terem végéből, de a felügyelő intett nekik. Azok nem erősködtek.

– Vannak még Calas-k Boissancourt-ban és Saint-André-ban – mondta a közjegyző.

– Tudom, egy állatkereskedő és egy fűszeres.

Canonge elmosolyodott.

– Furcsa lenne, ha az állatkereskedő meggazdagodna, és megvásárolná a kastélyt és a földeket! Az egyik Calas Omer testvére, a másik az unokatestvére. Van még egy nővére, akit egy gien-i csendőr vett el. Amikor egy hónappal ezelőtt étkezés közben Boissancourt agyvérzést kapott, akkor felkerestem mindhármukat, hátha van valami hírük Omer-ről.

– Egy pillanat – szólt közbe Maigret. – Boissancourt nem tagadta ki a lányát az örökségből?

– A környéken mindenki ezt hitte. Mindenki azon töprengett, ki fogja örökölni a birtokot, mert egy ilyen faluban többé-kevésbé mindenki a kastélytól függ.

– Gondolom, maga tudta?

– Nem. Az utóbbi években Boissancourt több végrendeletet készített, mindegyik mást tartalmazott, de egyiket sem adta át nekem megőrzésre. Valószínűleg mindet összetépte, mert egyet sem találtunk.

– Tehát a lánya örökölt mindent.

– Automatikusan.

– Maga pedig megjelentetett egy apróhirdetést az újságokban.

– Mint az ilyen esetekben szokás. Nem írhattam bele Calas nevét, mert fogalmam sem volt, hogy közben összeházasodtak. Kevés ember olvassa el ezeket a hirdetéseket, nemigen vártam eredményt.

Kiürítette poharát, és furcsán nézett a csaposra. Ha volt a vonaton büfékocsi, akkor valószínűleg már ivott egy-két pohárral a Párizsba való érkezése előtt is, mert a szemei már csillogtak.

– Ugyanazt, felügyelő úr?

Talán Maigret is többet ivott, mint hitte volna. Nem mondott nemet. Jól érezte magát. Még olyan érzése is volt, hogy van egy hatodik érzéke, amely lehetővé teszi, hogy belebújjon a szereplők bőrébe. Vajon a közjegyző segítségével nélkül nem tudta volna rekonstruálni a történeteket? Nem volt olyan messze az igazságtól.

Ha nem is jött rá mindenre, az Aline Calas-ról alkotott képe nem változott a Canonge-zsal való beszélgetés alatt.

– Inni kezdett – dűnnyögte, mintha hirtelen neki is beszélni támadt volna kedve.

– Tudom. Láttam.

– Mikor? Múlt héten?

Most is megérezte az igazságot, de Canonge nem hagyta magát félbeszakítani. Saint-Andréban valószínűleg soha nem szóltak közbe, ha ő beszélt.

– Hadd menjek sorrendben, felügyelő úr. Ne felejtse el, hogy közjegyző vagyok, és a közjegyzők pontos emberek.

Ez megneveltette, és a két hellyel arrébb ülő lány kihasználta az alkalmat, hogy megkérdezze:

– Kérhetnék én is egy pohárral?

– Ha akarja, kicsikém, de azzal a feltétellel, hogy nem zavarja a beszélgetésünket. Sokkal fontosabb, mintsem gondolná.

Elégedetten fordult Maigret-hez.

– Három hétig tehát nem jött érdemleges válasz a hirdetésre. Végül pedig nem a hirdetésnek, hanem a véletlennek köszönhettem, hogy megtaláltam Aline-t. Egy héttel ezelőtt gyorspostával visszaküldték nekem Párizsból a vadászpuskát, amit felküldtem megjavíttatni. Otthon voltam, amikor meghozták, és én nyitottam ajtót a kamionosnak.

– A Transports Zenith egyik kamionja hozta?

– Ezt is tudja? Így van. Meghívtam a sofőrt egy pohár borra, mint ahogy vidéken szokás. A Calas-fűszeresbolt pont szemben van a házunkkal a templomtéren. Miközben a borát itta, a férfi kinézett az ablakon.

– „Kíváncsi vagyok, hogy ugyanaz a család-e, mint a Valmy rakparti bisztrósé.

– Van egy Calas a Valmy rakparton?

– Egy fura kis bisztró, ahová a múlt héten vitt el először egy ellenőr a telepről.”

Maigret fogadott volna, hogy Dieudonné Pape volt az, aki odavitte a sofőrt.

– Nem kérdezte meg, hogy az ellenőr vörös volt-e?

– Nem, csak azt kérdeztem, hogy mi a neve annak a Calas-nak. Gondolkodott, mint akinek rémlik a bejáraton látható név. Felvettem az Omer nevet, és rögtön emlékezett. Másnap reggel kíváncsiságból felszálltam egy párizsi vonatra.

– Az estire?

– Nem, a reggelire.

– Mikor érkezett meg a Valmy rakpartra?

– Délután 3 óra után. A sötét bisztróban egy nőt találtam, akit nem ismertem fel. Megkérdeztem, hogy ő-e Calas felesége. Azt válaszolta, hogy igen. Ezután megkérdeztem a keresztnévét. Olyan érzésem volt, mintha egy kicsit részeg lenne. Ugye, iszik?

Canonge is ivott, bár nem ugyanúgy, de azért eleget, hogy most csillogjanak a szemei. Maigret nem volt benne biztos, hogy nem töltötték-e meg közben a poharaikat. A lány pedig közben helyet cserélt, és most a közjegyző karját szorongatta.

– „Maga született Aline Boissancourt?” – kérdeztem tőle. Ellenkezés nélkül nézett vissza rám. Emlékszem, amint a kályha mellett ült, ölében egy vörös macskával. Folytattam:

– „Tud az apja haláláról?”

Nemet intett. Megrendülés nélkül intett nemet.

– „A jogtanácsosa voltam és most az örökségével foglalkozom. Az apja nem hagyott végrendeletet, úgyhogy a kastély, a földek, minden a magáé”.

Közbekérdezett.

– „Hogyan szerezte meg a címemet?”

– Egy kamionsofőr adta meg.

– Senki más nem ismeri?

– Nem hiszem.” – aztán felállt, és a konyha felé ment.

Természetesen, hogy igyon egy korty konyakot!

Amikor visszajött, látszott rajta, hogy valamit eldöntött.

– „Nem kell nekem az a pénz – jelentette ki közömbösen. – Gondolom, van jogom lemondani az örökségről?”

– „Mindig van jogunk lemondani egy örökségről. Mindazonáltal...”

– Mindazonáltal mi?

– Azt tanácsolom, hogy gondolja meg jól, és ne döntsön elhamarkodottan.

– Már átgondoltam. Lemondok róla. Gondolom, ahhoz is jogom van, hogy azt kérjem magától, ne árulja el, hol élek.”

Ahogy beszélt, gyakran izgatottan kitekintett, mintha valakinek a megjelenését várta volna, talán a férjéét. Legalábbis erre gondoltam.

Erősködtem, mivel ez a kötelességem, minthogy nem találtam más örököst.

– „Talán jobb lenne, ha visszajönnék?”

– Nem, ne jöjjön vissza. Nem szabad, hogy Omer itt lássa.”

Ijedten hozzátette.

– „Az mindennek a végét jelentené.

– Nem kellene beszélnie a férjével?

– Vele a legkevésbé!”

Még próbáltam győzködni, majd búcsúzaskor átadtam a névjegyemet, hátha megváltoztatja a véleményét. Közben bejött egy vendég,, aki otthonosan mozgott a bisztróban.

– Vörös hajú, himlőhelyes?

– Azt hiszem, igen.

– Mi történt?

– Semmi. Zsebre tette a névjegyét, és kikísért az ajtóig.

– Melyik napon volt ez?

– Múlt csütörtökön.

– Azóta nem látta?

– Őt nem, de a férjét igen.

– Párizsban?

– Nem, nálam Saint-Andréban.

– Mikor?

– Szombat reggel. Péntek délután érkezett Saint-Andréba, vagy pedig este, és először péntek este nyolckor keresett engem. Kártyázni voltam a doktornál. A házvezetőnő azt mondta neki, hogy jöjjön vissza másnap.

– Megismerte?

– Igen, bár meghízott. A fogadóban szállhatott meg, ahol valószínűleg megtudta Boissancourt halálát. Azt is mondhatták neki, hogy a felesége örökölt mindent. Erőszakosan lépett fel, mondván, mint férjnek joga van elfogadni az örökséget a felesége nevében.

– Volt olyan érzése, hogy ezt megbeszélte a feleségével?

– Nem. Eleinte azt sem tudta, hogy az asszony visszautasította az örökséget. Azt hitte, hogy az ő tudta nélkül nyúlt hozzá. Nem mesélem el a beszélgetést részletesen, mert túl hosszú lenne. Véleményem szerint megtalálta a névjegykártyámat, amit a feleség otthagyhatott valahol. Mi másért jöhetett egy közjegyző a Valmy rakpartra, mint a Boissancourt-örökség miatt?

Nálam aztán apránként megtudta az igazságot. Dühösen ment el. Mielőtt becsapta volna az ajtót, kijelentette, hogy még hallani fogok róla.

– Azóta nem látta?

– Nem. Ez szombat reggel történt. Ezután felszállt a montargis-i buszra, arról szállhatott át a vonatra.

– Maga szerint melyik vonatra?

– Valószínűleg arra, amelyik három óra után néhány perccel érkezik az Austerlitz pályaudvarra.

Ez azt jelentette, hogy négy óra körül érhetett haza.

– Megdöbbsentem, amikor azt olvastam az újságokban – folytatta a közjegyző –, hogy a Saint-Martin-csatornában, a Valmy rakpartnál találtak egy feldarabolt hullát. Délután pedig, amikor meghallottam Calas nevét a rádióban, úgy döntöttem, hogy meglátogatom magát.

– Kaphatnék még? – kérdezte az üres pohárra mutatva a szomszéd lány.

– Persze, kicsim. Mi a véleménye, felügyelő úr?

Ennek a szónak a hallatán a lány elengedte a közjegyző karját.

– Nem vagyok meglepve – dűnnyögte Maigret.

– Vallja be, hogy nem is gondolt ilyen történetre. Csak vidéken találkozhat az ember ilyen esetekkel, én magam is ...

Maigret már nem figyelt rá. Gondolatai Aline Calas körül jártak, akiről végre összeállt a kép. Már kislánynak is el tudta képzelni. Érdekes módon nem okozott meglepetést az asszony életének a megismerése. Nehezen tudta volna szavakba önteni, főleg egy olyan emberrel szemben, mint Comélieu. El tudta képzelni annak másnapi hitetlenkedését.

De ettől függetlenül megölte a szeretője segítségével. Omer Calas meghalt, és természetesen nem öngyilkos lett. Valaki tehát megölte, mielőtt feldarabolta volna.

Maigret hallani vélte Comélieu éles hangját:

– Ez magának nem hidegvérrel elkövetett gyilkosság? Csak nem akarja azt állítani, hogy hirtelen felindulásból elkövetett bűntettéről vagy szerelmi gyilkosságról van szó? Nem, Maigret, most nem tudok egyetérteni magával...

Canonge egy teli poharat nyújtott felé.

– Egészségére!

– A magáéra.

– Mire gondolt?

– Aline Calas-ra.

– Gondolja, csak azért ment el Omer-rel, hogy bántsa az apját?

Még a közjegyzővel sem tudta megértetni azt, amire rájött. Mindenekelőtt azt kellett elfogadni, hogy annak idején minden, amit a kastélyban tett, egyfajta ellenkezés volt. Pétrelle doktor biztos jobban le tudná írni az esetét. A gyűjtogatási kísérletet, szexuális kapcsolatát Calas-val stb ... Végül pedig a szökését a férfival, míg mások a helyében biztos elvetették volna a gyereket.

Talán ez is kihívás volt?

Maigret már többször próbált meggyőzni másokat, hogy akik lecsúsznak, főleg pedig azok, akik mindent elkövetnek, hogy egyre lejjebb süllyedjenek, és örömmel mocskolják be magukat, azok idealisták.

Fölösleges, Comélieau így válaszolna erre:

– Mondja inkább azt, hogy egész életében romlott volt.

A Valmy rakparton inni kezdett. Ez összefüggött a többivel, mint ahogy az is, hogy maradt, sohasem próbált elszökni, ragaszkodott a biztró hangulatához.

Úgy vélte, Omer-t is meg tudja érteni, akinek annyi vidéki ember álmát sikerült megvalósítani: annyi pénzt keresni inasként vagy sofőrként, hogy biztrótulajdonos legyen Párizsban.

Eddig nem volt idő, hogy Omer magánéletéről nyomozzanak. Maigret elhatározta, hogy a következő napokat ezzel fogja tölteni. Biztos volt benne, hogy a biliárdozáson kívül rövid, cinikus kalandjai is voltak a környéken.

Számított-e az örökségre? Nem valószínű, mert ő is úgy gondolhatta, hogy az apa kitagadta a lányát.

A közjegyző névjegye keltett reményt benne.

– Képtelen vagyok megérteni – mondta Canonge –, hogy visszautasított egy olyan vagyont, amely az égből pottyant az ölébe.

A felügyelő számára viszont nem volt meglepő. Mit ért volna a pénzével? Visszaköltözött volna Omer-ral a kastélyba? Vagy pedig a gazdag emberek életét élték volna Párizsban vagy a Cote dAzur-ön például?

Inkább maradt a megszokott helyén, egy kicsit úgy, mint az állat a vackában. Teltek az egyforma konyakmámoros napok, délutánonként pedig meglátogatta őt Dieudonné Pape. Ő is megszokássá vált. Talán többé is.

– Gondolja, hogy megölte?

– Nem hiszem.

– Akkor a szeretője?

– Ez lehet.

A zenészek pakolni kezdtek, itt is közeledett a záróra. Elindultak vissza a Saint-Germain-des Prés felé.

– Messze lakik?

– A Richard-Lenoir úton.

– A szerető miért ölte meg Omer-t? Abban bízott, hogy később rá tudja venni az asszonyt az örökség elfogadására?

– Nem hiszem.

– Hát akkor miért ölte meg?

– Mit gondol, mi volt az első dolga Omer-nak, amikor hazaért Saint-Andréből?

– Fogalmam sincs. Talán dühös volt, és megparancsolta a feleségének, hogy fogadja el a vagyont.

Egy kép rémlett fel Maigret emlékezetében: egy üveg tinta, egy itató és néhány fehér papír a hálósoba asztalán.

– Tegyük fel, hogy megpróbált vele aláíratni egy ilyen papírt, de az asszony ellenállt.

– Akkor megpofozta volna. Ismerem a parasztokat mifelénk.

– Rendszeresen verhette.

– Már kezdem sejteni, hogy hová akar kilyukadni.

– Mikor szombat délután négykor hazaér, át sem öltözik. Rögtön felviszi az asszonyt a szobába, fenyegetőzik, majd megüti.

– Közben megérkezik a szerető?

– Ez a legvalószínűbb magyarázat. Dieudonné Pape ismeri a házat. Meghallja a veszekedést, átmegy a konyhán, és felsiet Aline segítségére,

– És megöli a férjet! – mondja komikusan a közjegyző.

– Szándékosan vagy véletlenül öli meg, amikor valamilyen eszközzel fejbe vágja.

– Ezután feldarabolja.

Canonge jókedvében elnevette magát.

– Ami engem meglep, az az ötlet, hogy feldarabolják Omer-t. Tudja, ha ismerte volna Calas-t...

A levegő, ahelyett hogy kijózanította volna a közjegyzőt, inkább fokozta az alkohol hatását.

– Elkísér egy darabon?

– Érdekes ember – sóhajtott Maigret.

– Ki? Omer?

– Nem. Pape. A legbékésebb ember, akivel valaha is találkoztam.

– Ezért darabolta fel Omer-t?

Aprólékos, türelmes ember kellett ahhoz, hogy ilyen sikeresen eltüntesse a gyilkosság nyomait. Még Moers-ék sem találtak

semmi bizonyítékot arra nézve, hogy bűntény történt a Valmy rakparti házban.

Vajon Aline Calas segített-e neki a takarításban, a nyomok eltüntetésében? Pape csak egy hibát követett el, amit egyébként nehéz lett volna elkerülni: nem gondolt arra, hogy Maigret hiányolni fogja a szennyest, és felhívja a tisztítót.

Mit reméltek? Hogy hetek, hónapok fognak eltelni, míg megtalálják Calas darabjait a csatornában, és akkor már lehetetlen lesz azonosítani? Ez történt volna, ha a Naud testvérek uszálya nem lett volna túlsúlyos.

Vajon a fejtet is a Szajnába dobták? Maigret talán megtudja egy-két napon belül. Biztos volt benne, hogy mindent megtud, de szakmailag ez már nem okozott kíváncsiságot. A lényeg a dráma volt, ami a három ember között lezajlott, és biztos volt, hogy ebben nem téved.

Biztos volt benne, hogy a nyomok eltüntetése után Aline és Pape a mostanihoz hasonló életről álmodoztak. Egy ideig Pape továbbra is csak délutánonként jött volna egy-két órára. Lassanként hosszabbak lettek volna a látogatásai, míg a vendégek és a szomszédok el nem felejtik a férjet, és akkor odaköltözött volna.

Vajon Aline folytatta volna Antoine-nal és a többiekkel a viszonyát? Lehetséges. Maigret nem mert ilyen mélyre kalandozni.

– Most már elköszönök magától.

– Felhívhatom holnap a szállodában? Szükségem lesz néhány kérdésben magára.

– Nem is kell telefonálnia. Kilenckor az irodájában leszek.

Természetesen kilenc órakor a közjegyző még nem volt ott, és Maigret is megfélekedett róla. A felügyelő nem érezte frissnek magát, és büntudatosan nézett a feleségére, amikor az behozta a kávéját. Különös, anyai mosoly ült az asszony arcán.

– Hogy érzed magad?

Nem emlékezett rá, hogy valaha is így fájt volna a feje ébredéskor, ez azt jelentette, hogy sokat ivott. Ritkán ment haza részegen.

– Emlékszel, mi mindent meséltél Aline Calas-ról?

Inkább nem akart emlékezni, mert volt egy olyan érzése, hogy egyre szentimentálisabbá válik.

– Úgy tűnt, mintha szerelmes lennél belé. Ha féltékeny volnék...

A felügyelő elpirult, mire a felesége hozzátette:

– Csak tréfálok. Mindent el fogsz mondani Comélieau-nak?

Tehát Coméliau-ról is beszélt az éjjel. Egyébként már csak a vizsgálóbírónak való jelentés maradt hátra, de azt másmilyen hangnemben fogja megtenni.

– Mi újság, Lapointe?

– Semmi, főnök.

– Feladnál egy hirdetést a lapokban, hogy jelentkezzen a rendőrségen az a fiatalember, akit vasárnap megbíztak, hogy helyezzen el egy barna bőröndöt a Keleti pályaudvar csomagmegőrzőjében?

– Nem Antoine volt?

– Biztos vagyok benne, hogy nem. Pape nem adta volna oda azt a csomagot egy törzsvendégnek.

– Az alkalmazott azt állítja, hogy...

– Látott egy hasonló korú bőrdzsekis srácot. A környéken több tucat fiatal felel meg ennek a leírásnak.

– Vannak bizonyítékok Pape ellen?

– Vallani fog.

– Ki akarja hallgatni őket?

– Gondolom a nyomozásnak ebben a stádiumában már Coméliau ragaszkodni fog hozzá, hogy ő hallgassa ki őket.

Most már könnyűvé vált a dolog, már nemcsak találomra lehetett feltenni kérdéseket. Valószínűleg mind a két gyanúsított addig fog ellenállni, amíg már nem lesz más választásuk, mint hogy bevalljanak mindent.

Közel egy órát töltött a bírónál. Közben felhívta Canonge-t, akit valószínűleg az ő csöngetése ébresztett fel.

– Ki az? – kérdezte riadtan, mire Maigret elmosolyodott.

– Maigret felügyelő.

– Hány óra van?

– Fél tizenegy. Coméliau vizsgálóbíró úr szeretné látni magát, minél hamarabb.

– Mondja meg neki, hogy mindjárt indulok. Magammal vigyem a boissancourt-i iratokat is?

– Ha akarja.

– Nem tartottam fel túl sokáig az este?

A közjegyző még később feketett le, mint ő. Az isten tudja, merre járhatott még, de tisztán lehetett hallani, amint egy női hang megkérdezi:

– Mennyi az idő?

Maigret visszament az irodájába, ahol Lapointe rögtön megkérdezte:

– Kihallgatja őket a vizsgálóbíró?

- Igen.
- A nővel kezdi?
- Azt tanácsoltam neki, hogy Pape-pal kezdje.
- Hamarabb fog vallani?
- Igen. Főleg, ha a sejtésem igaz, és ő hajtotta végre a tettet.
- Elmegy, főnök?
- Egy információra van szükségem a Hotel Dieu-ből.

Csak egy részletkérdésről volt szó. Meg kellett várnia egy műtét végét, hogy találkozhatson Lucette Calas-val.

- Olvasta az újságokban az apja halálát és az édesanyja letartóztatását?

- Valami hasonlónak meg kellett történnie előbb vagy utóbb.

- Amikor legutóbb meglátogatta az édesanyját, akkor pénzt kért tőle?

- Nem.

- Akkor miért?

- Hogy bejelentsem neki, amint Lavaud professzor elválík, hozzámegyek feleségül. Szerettem volna, hogy jó benyomást tegyenek rá, ha netán találkozni szeretne a szüleimmel.

- Nem tudta, hogy Boissancourt meghalt?

- Ki az?

Őszintének látszott a meglepődése.

- A nagypapa.

Semleges hangon, mintha csak egy lényegtelen dolgot közölne, hozzátette:

- Hacsak nem ítélik el gyilkosságért, akkor az édesanyja egy kastélyt, tizennyolc tanyát és nem tudom hány milliót örökölt.

- Biztos benne?

- Canonge közjegyzővel beszéljen, ő intézi az örökséget. A Hotel d'Orsay-ben szállt meg.

- Ott lesz egész nap?

- Gondolom.

A lány nem érdeklődött édesanyja sorsa felől. A felügyelő vállat vonva hagyta ott.

Maigret nem ebédelt ezen a napon, mert nem volt éhes, viszont megivott két pohár sört, amitől többé-kevésbé rendbejött a gyomra. Egész délután az irodájában maradt, és a papírmunkát végezte. Ahányszor megcsörrent a telefon, sietve vette fel, de csak néhány perccel öt óra után ismerte fel Comélieau hangját a vonal túlsó végén.

- Maigret?

- Igen.

A bíró hangja győzelemittas volt.

– Igazam volt, hogy letartóztattam őket.

– Mindhármójukat?

– Nem. A fiatal Antoine-t most engedtem szabadon.

– A többiek vallottak? Mindent?

– Mindent, amit feltételeztünk. Jó ötlet volt *tőlem*, hogy a férfival kezdtem, és amikor elmondtam neki, hogy szerintem mi történt, akkor már nem is ellenkezett.

– Az asszony?

– Pape előtte is elismételte a vallomását, úgyhogy nem tagadhatott.

– Nem tett hozzá semmit?

– Csak annyit kérdezett, amikor kilépett az irodámból, hogy maga törődött-e a macskájával.

– És mit válaszolt?

– Hogy más dolga is volt.

Ezt Maigret sohasem fogja megbocsátani Comélieau vizsgálóbírónak.